

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

*Προσαρμογές αναλυτικών
προγραμμάτων για
το Νηπιαγωγείο*

Ε. Αναγνωστοπούλου
Χ. Καρακασνάκη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
«Αναλυτικά Προγράμματα Μαθησιακών Δυσκολιών-Ενημέρωση-
Ευαισθητοποίηση»

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ
ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ε. Αναγνωστοπούλου
Χ. Καρακασνάκη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή – Οδηγός.....	4
Πίνακας 1ος: Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με προβλήματα στην κινητική ανάπτυξη.....	11
Πίνακας 2 ^{ος} : Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με εξελικτικές διαταραχές στο λόγο - Α. Εξελικτική διαταραχή εκφραστικού τύπου	14
Πίνακας 3 ^{ος} : Β. Εξελικτική διαταραχή Προσληπτικού τύπου	16
Πίνακας 4 ^{ος} : Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με υπερκινητικό σύνδρομο.....	16
Διαθεματική προσέγγιση με θέμα «τα ζώα του αγροκτήματος» μέσα από δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών	19
Εισαγωγικές δραστηριότητες.....	19
Δραστηριότητα 1 ^η : Μουσική – Εκμάθηση τραγουδιού.....	19
Δραστηριότητα 2 ^η : Αφήγηση αυτοσχέδιας ιστορίας	21
Δραστηριότητα 3 ^η : Δραματοποίηση μιας αυτοσχέδιας ιστορίας	22
Δραστηριότητα 4 ^η : Διάκριση ήχων.....	23
Δραστηριότητα 5 ^η : Παραγωγή λόγου, εμπλουτισμός λεξιλογίου.....	23
Δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων εξατομικευμένα ή με μικρές ομάδες παιδιών	24
Δραστηριότητες για την εξάσκηση της αναπνοής	27
Δραστηριότητα 1 ^η : Έλεγχος αναπνοής	27
Δραστηριότητα 2 ^η : Έλεγχος αναπνοής	28
Δραστηριότητα 3 ^η : Εξάσκηση και έλεγχος αναπνοής.....	29
Δραστηριότητες για την άσκηση της προσοχής	30
Δραστηριότητα όσφρησης - Διάκριση οσμών	32
Δραστηριότητα ακοής - Διάκριση υλικών μέσω της ακοής.....	33
Δραστηριότητες γλωσσικής ανάπτυξης.....	35
Δραστηριότητες ψυχοκίνησης και γλωσσικής ανάπτυξης.....	40
Πρόγραμμα γλωσσικής ανάπτυξης.....	44
Ιστορία 1η: Το άσπρο ελεφαντάκι	45
Ιστορία 2η: Ο Χάρης κάνει ποδήλατο.....	52
Ιστορία 3 ^η : Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο	59
Ιστορία 4 ^η : Άουτς.....	68
Ιστορία 5η: «Μια ωραία μέρα στην εξοχή».....	74
Παράρτημα	75
Ιστορία 1η: Το μικρό ελεφαντάκι (εικόνες 6).....	76
Ιστορία 2η: Ο Χάρης κάνει ποδήλατο (εικόνες 7).....	83
Ιστορία 3η : Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο	101
Ιστορία 4η: Άουτς	111
Ιστορία 5η: Μια ωραία μέρα στην εξοχή.....	120
Βιβλιογραφία	126

Εισαγωγή – Οδηγός

Δημιουργικές δραστηριότητες για παιδιά νηπιαγωγείου σε επικινδυνότητα για προβλήματα μάθησης

Όπως αναφέρεται και στο εισαγωγικό κείμενο, στην προσχολική ηλικία δεν εντοπίζονται προβλήματα μάθησης. Υπάρχουν όμως παιδιά είτε με διαπιστωμένες αναπτυξιακές διαταραχές είτε σε επικινδυνότητα γι' αυτές λόγω ποικίλων παραγόντων. Τα προβλήματα των παιδιών αυτών μπορεί αργότερα να μετεξελιχθούν σε προβλήματα σχολικής μάθησης. Βέβαια για τα παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές όπως λ.χ. νοητικές ανεπάρκειες, τα προβλήματα μάθησης είναι αναμενόμενα. Για τις περιπτώσεις όμως επικινδυνότητας διαταραχών, οι ενδείξεις δεν εντοπίζονται συνήθως παρά μόνο με την έναρξη της φοίτησής τους στο νηπιαγωγείο. Οι παράγοντες επικινδυνότητας μπορεί να συνδέονται είτε με προβλήματα στην ανάπτυξη του παιδιού είτε με κοινωνικά, συναισθηματικά, πολιτισμικά προβλήματα είτε με συνδυασμό προβλημάτων. Τα παιδιά αυτά με την είσοδό τους στην προσχολική εκπαίδευση μπορεί να παρουσιάζουν δυσκολίες ή επιβράδυνση στην επίτευξη των στόχων του κοινού αναλυτικού προγράμματος.

Η αναγνώριση πρώιμων ενδείξεων στην προσχολική ηλικία και ο εντοπισμός παιδιών που βρίσκονται σε επικινδυνότητα, δίνει τη δυνατότητα έγκαιρης παρέμβασης η οποία μπορεί να αποτρέψει ή να μειώσει μελλοντικά προβλήματα στη σχολική μάθηση. Τα παιδιά αυτά παρουσιάζουν επιβράδυνση ή ανεπάρκειες στην ανάπτυξή τους, οι οποίες μπορεί να εκδηλώνονται με δυσκολίες στην κατανόηση σχέσεων, ή στην αναπαράσταση μέσω συμβόλων. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πιθανό να επηρεάζεται η ικανότητα σχηματισμού κατηγοριών, η ικανότητα διάκρισης σχέσεων καθώς και ο μαθηματικός συλλογισμός. Μερικά παιδιά έχουν δυσκολία στην αναγνώριση, διάκριση ή σύγκριση των αντικειμένων. Οι δυσκολίες αυτές μπορεί να συνδέονται με ανεπάρκειες στην προσοχή. Μερικά παιδιά μπορεί να παρουσιάζουν δυσκολίες στην απόκτηση των εννοιών, στην επίλυση προβλημάτων, στη σκέψη μέσω μιας ακολουθίας γεγονότων (Lerner et al., 1998). Μπορεί επίσης να υπάρχουν δυσκολίες στην ικανότητα αντίληψης των σχέσεων στο χώρο, της σταθερότητας της μορφής, στην αντίληψη μορφής – πλαισίου καθώς και στον οπτικοκινητικό συντονισμό (Μαρκοβίτης, Τζουριάδου, 1991), ικανότητες απαραίτητες για τη διάκριση λεπτομερειών και για την κατάκτηση των δεξιοτήτων γραφής και ανάγνωσης. Οι αντιληπτικές διαταραχές συνδέονται σε ορισμένες περιπτώσεις με δυσκολίες στην κατανόηση των συμβόλων ή με ανεπάρκεια στο συνδυασμό οπτικών και ακουστικών συμβόλων (Johnson & Myklebust, 1967). Ανεπάρκειες στην οπτικοκινητική αντίληψη συνδέονται επίσης με μεταγενέστερες δυσκολίες στα μαθηματικά και συγκεκριμένα στις ικανότητες της μέτρησης, της αντιστοίχισης «ένα προς ένα» και της ταξινόμησης. Η ταξινόμηση ιδιαίτερα μπορεί να είναι δύσκολη για παιδιά που συγχέουν το φυσικό αντικείμενο με την κατηγορία στην οποία ανήκει, ενώ οι δυσκολίες στη μνήμη και στην αναπαράσταση μέσω συμβόλων περιορίζουν την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Επιπλέον, τα παιδιά που βρίσκονται σε επικινδυνότητα για

προβλήματα μάθησης συχνά δεν μπορούν να σκεφτούν επαγωγικά, αλλά κινούνται από τη μια ειδική περίπτωση στην άλλη λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν στη γνωστική ανάπτυξη.

Ανεξάρτητα από τους λόγους που τα παιδιά παρουσιάζουν επιβράδυνση ή δυσκολίες, η πρώιμη παρέμβαση όπως δείχνει η μέχρι τώρα έρευνα έχει σημαντικές επιδράσεις στη ζωή τους. Πολλά προβλήματα μπορεί να ξεπεραστούν σε μεγάλο βαθμό και άλλα να αντιμετωπιστούν, έτσι ώστε το παιδί να ζήσει καλύτερη ζωή. Η παρέμβαση σε μικρή ηλικία επιταχύνει την κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών με δυσκολίες. Όταν τα μικρά παιδιά που παρουσιάζουν σημαντικές αναπτυξιακές καθυστερήσεις αναγνωριστούν πριν την είσοδό τους στο σχολείο, η μαθησιακή αποτυχία μπορεί να αποφευχθεί ή να μειωθούν οι επιδράσεις της. Επίσης υπάρχουν πειστικές ενδείξεις ότι η πρώιμη παρέμβαση βοηθά στην αποφυγή δευτερογενών προβλημάτων που συνοδεύουν την αρχική δυσκολία. Συνολικά η έρευνα έδειξε ότι η πρώιμη παρέμβαση: α) Είναι ωφέλιμη για παιδιά σε επικινδυνότητα και παιδιά με ανεπάρκειες. β) Επιταχύνει την κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη και μειώνει τα προβλήματα συμπεριφοράς. γ) Προσφέρει σημαντικά οφέλη σε όλες τις περιοχές της ανάπτυξης. δ) Εμποδίζει την εμφάνιση δευτερογενών προβλημάτων. ε) Μειώνει το άγχος της οικογένειας. στ) Προσφέρει οφέλη στην κοινωνία. (Barnett, 1995; Fletcher & Foorman, 1995; Foorman et al., 1997; Gombay et al., 1995).

Στόχος του υποστηρικτικού υλικού που δίνεται στις/στους νηπιαγωγούς είναι να διευκολυνθούν αφενός στον εντοπισμό των ενδείξεων και αφετέρου στην ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων του υλικού στο πρόγραμμά τους έτσι ώστε να αποφευχθούν ή να μειωθούν οι παράγοντες επικινδυνότητας για προβλήματα μάθησης. Σε περίπτωση που το παιδί δεν ανταποκρίνεται τότε να το παραπέμπουν για περαιτέρω διάγνωση σε οργανωμένα διαγνωστικά κέντρα. Βασική μεταβλητή στη δημιουργία των δραστηριοτήτων αποτέλεσε το ισχύον Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ, 2003), το οποίο προτείνει / καταγράφει το περιεχόμενο της παρεχόμενης γνώσης, τον τρόπο που πρέπει να οργανώνεται καθώς και τις διαδικασίες με τις οποίες η γνώση αποκτάται και αξιοποιείται από τους μαθητές.

Κεντρικό χαρακτηριστικό του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος αποτελεί η διαθεματική προσέγγιση η οποία είναι μια οργανωμένη, προγραμματισμένη από τον εκπαιδευτικό εμπειρία μάθησης που δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να διερευνήσουν και να προσεγγίσουν ένα συγκεκριμένο θέμα. Μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση και την πολυεπίπεδη επεξεργασία των διαφόρων θεμάτων, η εκπαιδευτική διαδικασία εμπλουτίζεται με στοιχεία που απουσιάζουν από τις συνηθισμένες πρακτικές όπως διερεύνηση, η επίλυση προβλημάτων, η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών. Ένας τρόπος υλοποίησης της διαθεματικότητας είναι η εφαρμογή σχεδίων εκπαιδευτικής δράσης, τα οποία αποτελούν προωθημένη μορφή διαθεματικότητας και μπορούν να υλοποιηθούν με φυσικό και αβίαστο τρόπο διαθεματικές προεκτάσεις.

Το σχέδιο εκπαιδευτικής δράσης (μέθοδος project) που αφορά στη μελέτη ενός θέματος σε βάθος, έχει βιωματικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει ποικιλία δεξιοτήτων. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής ενός σχεδίου εκπαιδευτικής δράσης τα παιδιά ενθαρρύνονται να παίρνουν αποφάσεις και να κάνουν επιλογές σε συνεργασία με τους συνομηλίκους τους και τον εκπαιδευτικό (Katz, 1998). Βασικό στοιχείο στην εφαρμογή του είναι η επιλογή του θέματος, για την οποία έχουν προταθεί διάφορα κριτήρια. Ο Dearden (1983) ορίζει τρία βασικά κριτήρια: α) να υπάρχει άμεση σχέση του θέματος με τις εμπειρίες και την καθημερινή ζωή των παιδιών, β) να συνδέεται με το συνολικό πρόγραμμα και γ) να προετοιμάζει τα παιδιά για τη μετέπειτα ζωή τους (Ντολιοπούλου, 2004). Αφού επιλεγεί το θέμα, ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τα παιδιά μπορούν να θέσουν επιμέρους στόχους, ενότητες και δραστηριότητες προκειμένου να υλοποιηθεί. Μέσα από τη μέθοδο αυτή ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να βοηθήσει τα παιδιά να οικοδομήσουν γνώσεις, να ανακαλύψουν, να αποκτήσουν δεξιότητες. Σε μια τέτοια μαθησιακή προσέγγιση βασικό άξονα αποτελεί η ομαδοσυνεργατική μάθηση η οποία ορίζεται ως «η εκπαιδευτική χρήση μικρών ομάδων, ώστε οι μαθητές δουλεύοντας μαζί να αυξήσουν τις ικανότητές τους» (Johnson & Johnson, 1990). Η ομαδοσυνεργατική είναι μια δομή σχεδιασμένη να χρησιμοποιεί τις δυνατότητες κάθε μέλους της ομάδας για να διευκολυνθεί η μάθηση όλων. Τα μέλη της ομάδας θέτουν κοινούς στόχους, ενθαρρύνονται να βοηθούν τα υπόλοιπα μέλη και εξασκούνται σε δεξιότητες επικοινωνίας, λύσης συγκρούσεων και επιλογής αποφάσεων (Roy, 1990). Η μέχρι τώρα έρευνα δείχνει ότι είναι μια μέθοδος αποτελεσματική για όλους τους μαθητές, με ή χωρίς μαθησιακά προβλήματα τόσο στη στοιχειώδη όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Slavin, 1991, Salent, 1994). Οι βιωματικές μέθοδοι, όπως η μέθοδος project, διευκολύνουν στην προσπέλαση της γνώσης. Το ιδιαίτερο πλεονέκτημα της μεθόδου είναι ότι δεν απαιτεί από κάθε παιδί να συμμετέχει σε κάθε δραστηριότητα, ενώ η εργασία σε μικρές ομάδες ευνοεί τα παιδιά με ανεπάρκειες να εργαστούν με βάση τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους και να αποκτήσουν μια αίσθηση αυτονομίας (Ντολιοπούλου, 2004).

Περιεχόμενα

Η τελική μορφή της πρότασής μας «Δημιουργικές δραστηριότητες για παιδιά νηπιαγωγείου σε επικινδυνότητα για προβλήματα μάθησης» προέκυψε ύστερα από συστηματική ανάλυση και επεξεργασία των συνολικών αποτελεσμάτων της αξιολόγησης της πιλοτικής εφαρμογής που διήρκεσε 8 μήνες και πραγματοποιήθηκε σε σχολεία της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Το υποστηρικτικό υλικό που κατασκευάστηκε περιλαμβάνει δραστηριότητες με τις οποίες επιδιώκεται η ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, ιδιαίτερα όσων βρίσκονται σε επικινδυνότητα να παρουσιάσουν προβλήματα μάθησης. Όλες οι δραστηριότητες που προτείνονται αποτελούν θεμέλια πάνω στα οποία οικοδομείται η σχολική μάθηση και πρέπει να αποκτηθούν προκειμένου το παιδί να μπορέσει να φοιτήσει χωρίς εμπόδια στο σχολείο. Κατά συνέπεια δεν αποτελούν υλικό μόνο για το νηπιαγωγείο αλλά και για μεγαλύτερα παιδιά που φοιτούν στην Α΄ Δημοτικού και δεν έχουν αποκτήσει τις ικανότητες αυτές.

Δραστηριότητες ψυχοκινητικής και γνωστικής ανάπτυξης

«Με τον όρο ψυχοκινητικότητα εννοούμε τη σκόπιμη κινητική δραστηριότητα στην οποία εμπλέκεται το σώμα του παιδιού και η οποία προκαλείται, οργανώνεται και ελέγχεται από ψυχικούς μηχανισμούς» (βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο 1991). Μέσω της σφαιρικής προσέγγισης στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Η ψυχοκινητική αγωγή βασίζεται σε αυτό που κάνει ή μπορεί και θέλει να κάνει το παιδί με κύριο χαρακτηριστικό την αλληλεπίδραση της κίνησης, της αντίληψης, της αίσθησης, της σκέψης και του βιώματος. Βασικός στόχος των προγραμμάτων της ψυχοκινητικής αγωγής είναι τα παιδιά να αποκτήσουν δεξιότητες που έχουν σχέση με:

- Την αδρή κινητικότητα
- Το γνωστικό σχήμα του σώματος
- Την αμφιπλευρικήτητα
- Την αντίληψη και οργάνωση του χώρου, του χρόνου και του ρυθμού
- Τις δεξιότητες λεπτής κινητικότητας

Μέσω της διαθεματικής προσέγγισης των δραστηριοτήτων της ψυχοκινητικής αγωγής και της σφαιρικής προσέγγισης επιτυγχάνεται η σύνδεσή της με όλους τους τομείς ανάπτυξης του παιδιού με αποτέλεσμα την ολόπλευρη ανάπτυξη του.

Ο σχεδιασμός προγραμμάτων ψυχοκινητικής αγωγής για το συγκεκριμένο πρόγραμμα επελέγη γιατί οι κινητικές δραστηριότητες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των αναγκών των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Είναι μέσα στα άμεσα ενδιαφέροντά τους, και καλύπτουν την ανάγκη τους για κίνηση και εκτόνωση. Είναι ευχάριστες γιατί δίνονται με τη μορφή παιχνιδιού, εξασφαλίζοντας την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών. Ενισχύουν την αλληλεπίδραση, την αλληλοαποδοχή και συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους συμβάλλοντας στην κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Η ψυχοκινητική αγωγή συνδέεται με όλους τους τομείς ανάπτυξης του παιδιού. Επιδρά και συμβάλλει στη γενική του ανάπτυξη. Επιπλέον, η κατάκτηση αντιληπτικο-κινητικών δεξιοτήτων οδηγεί σε δεξιότητες που εμπλέκονται στη μάθηση. Υπάρχει άμεση σύνδεση των αντιληπτικο-κινητικών προβλημάτων και προβλημάτων οπτικο-κινητικού συντονισμού με την εμφάνιση μαθησιακών δυσκολιών. Μέσα από σχετικές δραστηριότητες μπορούν να εντοπιστούν δυσκολίες και προβλήματα που μπορεί να οδηγήσουν σε δυσκολίες μάθησης.

Οι προσαρμογές του προγράμματος αφορούν κυρίως τον τρόπο προσέγγισης των εννοιών και των κινητικών δεξιοτήτων. Οι έννοιες προσεγγίζονται:

Με κινητικές ασκήσεις

Με αισθησιο-κινητικές ασκήσεις

Με αντιληπτικο-κινητικές ασκήσεις

Η οργάνωση των δραστηριοτήτων έγινε με βάση τις αρχές της ψυχοκινητικής αγωγής και τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο – βιβλίο νηπιαγωγού ΟΕΔΒ, Αθήνα 1991), εντάσσοντας τις ενότητες στις κατευθύνσεις και τους άξονες του ενιαίου διαθεματικού προγράμματος πλαισίου σπουδών για το νηπιαγωγείο. Οι δραστηριότητες ακολουθούν μια

εξελικτική πορεία, χωρίζονται σε ενότητες οι οποίες ολοκληρώνονται και διασφαλίζουν μεταβάσεις και συνδέσεις με άλλους τομείς ανάπτυξης δίνοντας πολλές ευκαιρίες για κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου, επικοινωνία, αλληλεπίδραση, μαθηματικές έννοιες (σφαιρική διάσταση).

Όσον αφορά στη μαθηματική σκέψη, δόθηκε έμφαση στην κατάκτηση εννοιών χώρου και χρόνου καθώς και στις ικανότητες της μέτρησης, της διάταξης, της αντιστοίχισης και της ταξινόμησης είτε μέσα από δραστηριότητες που απαιτούν φυσικό υλικό είτε με φύλλα εργασίας. Οι ικανότητες αυτές επιλέχθηκαν γιατί ανεπάρκειες σ' αυτές συνδέονται άμεσα με μεταγενέστερες δυσκολίες στα μαθηματικά.

Παράγοντες που καθόρισαν το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων

- Χρήση διαφόρων διδακτικών μεθόδων ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να συμμετέχουν και να προσεγγίζουν τη γνώση με το δικό τους τρόπο.
- Ένταξη των δραστηριοτήτων σε ένα θεματικό πλαίσιο.
- Βιωματικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων..
- Αξιοποίηση όλων των μέσων και διαθέσιμων υλικών.
- Αξιοποίηση των ενδιαφερόντων των παιδιών.
- Προαγωγή της δημιουργικότητας των παιδιών και αξιοποίηση των ιδεών τους.

Κριτήρια σχεδιασμού δραστηριοτήτων

- Οι στόχοι ακολουθούν μια εξελικτική πορεία με βάση τα αναπτυξιακά στάδια και τις ιδιαιτερότητες που μπορεί να υπάρχουν.
- Η κάθε ενότητα ολοκληρώνεται με την επεξεργασία και την επίτευξη όλων των στόχων.
- Οι δραστηριότητες ψυχοκινητικού τομέα συνδέονται με άλλους τομείς ανάπτυξης, ώστε να επιτευχθεί η μετάβαση της γνώσης και η διατήρηση του ενδιαφέροντος των παιδιών.

Ενδεικτικό σχέδιο διαθεματικής προσέγγισης

Οι δραστηριότητες αυτής της ενότητας παρουσιάζονται ως μία διαθεματική προσέγγιση με θέμα «τα ζώα του αγροκτήματος» και είναι ενδεικτικές. Στοχεύουν στην απόκτηση βασικών γνώσεων για το θέμα που διαπραγματευόμαστε αλλά κυρίως στην απόκτηση δεξιοτήτων που συμβάλλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Οι δραστηριότητες είναι βιωματικές και αποσκοπούν στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των παιδιών κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησής τους. Οι περισσότερες ξεκινούν με αυτοσχέδιες ιστορίες που αφηγείται η νηπιαγωγός ως έναυσμα για την παραπέρα εξέλιξη της δραστηριότητας αλλά και για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των παιδιών. Όλες οι δραστηριότητες με κάποια παραλλαγή μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε εξατομικευμένα, είτε με μικρές ομάδες παιδιών ή με όλα τα παιδιά της τάξης. Η κάθε νηπιαγωγός ανάλογα με τη δομή, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του τμήματός της μπορεί:

- Να πραγματοποιήσει τις δραστηριότητες οποιαδήποτε στιγμή του έτους και της μέρας θεωρεί κατάλληλη.

- Να ακολουθήσει τη σειρά που εκείνη κρίνει ότι ταιριάζει στο συγκεκριμένο τμήμα.
- Να εμπλουτίσει τις υπάρχουσες δραστηριότητες, αλλά και το θέμα που διαπραγματεύονται με δικές της δραστηριότητες, να αφαιρέσει μέρη των δραστηριοτήτων, ή να σπάσει κάποια δραστηριότητα σε δύο μέρη αρκεί να εξυπηρετεί τον στόχο για τον οποίο πραγματοποιεί τη δραστηριότητα.
- Να ξεκινήσει την κάθε δραστηριότητα με την αυτοσχέδια ιστορία και παρουσιάζοντας τα υλικά να δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να πειραματίζονται με τα υλικά, να αυτενεργούν, να κάνουν προτάσεις για την παραπέρα εξέλιξη της δραστηριότητας. Όταν η ίδια κρίνει να βοηθάει και να τα καθοδηγεί για την εξυπηρέτηση του στόχου που έχει θέσει.
- Να ξεκινάει το παιχνίδι από κάποια δραστηριότητα - εμπλουτισμό αν θεωρεί ότι αυτό θα βοηθήσει καλύτερα την ομάδα.
- Να χρησιμοποιήσει παρόμοιες δραστηριότητες (δραστηριότητες που εξυπηρετούν συγκεκριμένους στόχους) κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που διαπραγματεύεται κάποιο άλλο θέμα.

Δραστηριότητες για την ανάπτυξη των αφηγηματικών ικανοτήτων

Ένα σημαντικό επίτευγμα των παιδιών της προσχολικής ηλικίας είναι η ικανότητά τους να αφηγούνται ιστορίες. Τα παιδιά γύρω στα πέντε καταφέρνουν να δημιουργήσουν πραγματικές αφηγήσεις που έχουν όλα τα στοιχεία του αφηγηματικού λόγου. Οι ιστορίες που δημιουργούν σ' αυτή την ηλικία ολοκληρώνουν αλυσιδωτά τα γεγονότα και έχουν ισχυρή πλοκή. Όπως έχει διαπιστωθεί όμως παιδιά με προβλήματα λόγου δυσκολεύονται στην επίτευξη αφηγηματικών έργων (Westby, 1984), καθώς δεν μπορούν να οργανώσουν το λόγο τους. Η παραγωγή οργανωμένου αφηγηματικού λόγου συνδέεται με το οργανωτικό σύστημα του λόγου αφού απαιτεί τη σύνδεση και συσχέτιση των πληροφοριών καθώς και τη χρήση στρατηγικών. Ένα από τα χαρακτηριστικά των παιδιών με προβλήματα λόγου είναι ότι δυσκολεύονται να συνδέσουν μεταξύ τους τις πληροφορίες, οι οποίες παραμένοντας αποσπασματικές δεν μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά. Έτσι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στα γνωστικά αντικείμενα του σχολείου που προϋποθέτουν τέτοιες ικανότητες όπως η γλώσσα αλλά και τα θεωρητικά μαθήματα (ιστορία, γεωγραφία, θρησκευτικά) τα οποία απαιτούν την κατανόηση της δομής του λόγου πάνω στην οποία στηρίζονται οι σημασιολογικές δομές και την οργανωμένη παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου. Η εκπαίδευση των παιδιών στην οργάνωση του λόγου μέσω της αφηγηματικής δομής, δίνει τη δυνατότητα άμεσης μεταβίβασης της αποκτηθείσας γνώσης μέσω της αλληλεπίδρασης τόσο στις σχολικές όσο και στις καθημερινές δραστηριότητες και μπορεί εύκολα να ενταχθεί στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου και να πραγματοποιηθεί με την τεχνική της γραμματικής των ιστοριών (story grammar).

Η τεχνική του Story Grammar: Αρχικά η νηπιαγωγός με τη βοήθεια ερωτήσεων καθοδηγεί τους μαθητές ώστε να αναγνωρίσουν τα *βασικά συστατικά της αφηγηματικής ιστορίας* και να *διευθετήσουν* τις εικόνες. Στα συστατικά αυτά περιλαμβάνεται μια *αρχική τοποθέτηση* (αναφέρεται στο φυσικό, κοινωνικό ή χρονικό πλαίσιο στο οποίο διαδραμα-

τίζεται η ιστορία) και ένας στόχος, ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ήρωας (εμπεριέχει πληροφορίες που δηλώνουν αλλαγή στο αρχικό πλαίσιο), μια προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος (το σύνολο των δραστηριοτήτων), το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας (δηλώνει αν πέτυχε ή όχι ο στόχος) και η κατάληξη σε ένα τέλος (μπορεί να αναφέρεται σε συλλογισμούς, μελλοντικά σχέδια ή συμπεράσματα).

Στη συνέχεια τα παιδιά παράγουν την ιστορία προφορικά, ενώ τα σφάλματα διορθώνονται μέσα από την αναδιοργάνωση του νοήματος και τη διόρθωση της ακολουθίας των εικόνων από τα παιδιά, με τη βοήθεια της νηπιαγωγού.

Βήματα

1. Με τη βοήθεια ερωτήσεων οι μαθητές αναγνωρίζουν τα βασικά συστατικά της ιστορίας

- Αρχική τοποθέτηση
- Στόχος
- Πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ήρωας
- Προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος
- Κατάληξη της προσπάθειας
- Τέλος

2. Οι μαθητές παράγουν την ιστορία προφορικά

3. Ακολουθεί η ακρόαση της ιστορίας από το κασετόφωνο και η διόρθωση σφαλμάτων με αναδιοργάνωση του νοήματος και διόρθωση της ακολουθίας των εικόνων.

Η τεχνική της γραμματικής των ιστοριών μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε σε ατομικό επίπεδο είτε σε μικρές ομάδες παιδιών. Η νηπιαγωγός αφού εκτιμήσει τις δυνατότητες και αδυναμίες των παιδιών στην παραγωγή αφηγηματικού λόγου, θέτει τους στόχους και παρεμβαίνει βοηθώντας τα παιδιά να οργανώσουν το λόγο τους μέσω της γραμματικής των ιστοριών. Η εκπαίδευση μπορεί να γίνει με διάφορες μεθόδους και τακτικές.

α) Αν εκτιμηθεί ότι το παιδί έχει δυσκολίες όχι μόνο στην παραγωγή αλλά και στην κατανόηση του λόγου, καλό είναι πριν την εκπαίδευση στα βασικά συστατικά της αφήγησης να προηγηθεί ένα στάδιο περιγραφής των εικόνων.

β) Η εκπαίδευση μπορεί να γίνει είτε με άμεση τακτική, όπου η νηπιαγωγός θα παρουσιάσει τα συστατικά της ιστορίας με εξηγήσεις και παραδείγματα είτε με έμμεση τακτική όπου με ερωτήσεις θα οδηγήσει το παιδί να τα ανακαλύψει.

Πίνακας 1ος: Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με προβλήματα στην κινητική ανάπτυξη

Δυσκολίες	Ενδεικτικοί τρόποι αντιμετώπισης
<p>Δυσκολία στην οργάνωση και τον προγραμματισμό της κινητικής δραστηριότητας Αδέξιες κινήσεις Δυσκολίες στο συντονισμό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλυτική λεκτική περιγραφή και ταυτόχρονη υπόδειξη της συγκεκριμένης κινητικής δραστηριότητας από τη νηπιαγωγό. • Υπόδειξη της συγκεκριμένης κινητικής δραστηριότητας από κάποιο παιδί της ομάδας με ταυτόχρονη λεκτική περιγραφή από τη νηπιαγωγό. • Εκτέλεση της κινητικής δραστηριότητας από το παιδί που αντιμετωπίζει τη δυσκολία ενώ ταυτόχρονα η νηπιαγωγός περιγράφει λεκτικά τις κινήσεις του. • Εκτέλεση της κινητικής δραστηριότητας με πιο αργό ρυθμό στην αρχή ο οποίος επιταχύνεται στην πορεία έως ότου φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα. • Εκπαίδευση με <i>ανάλυση έργων</i>. Η ανάλυση έργων σημαίνει το «σπάσιμο» μιας σύνθετης δραστηριότητας σε μικρότερα, πιο εύκολα να αποκτηθούν βήματα.
<p>Δυσκολία στην τήρηση ενός συγκεκριμένου ρυθμού</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εκτέλεση της συγκεκριμένης κινητικής δραστηριότητας με ταυτόχρονη λεκτική περιγραφή της δραστηριότητας από τη νηπιαγωγό στον επιθυμητό ρυθμό. • Εκτέλεση της συγκεκριμένης κινητικής δραστηριότητας με τη βοήθεια κάποιου άλλου παιδιού ή της νηπιαγωγού (δραστηριότητα σε ζευγάρια). • Σε περίπτωση που ο ρυθμός του παιδιού που εμφανίζει δυσκολία είναι πολύ αργός, επαναλαμβάνουμε τη δραστηριότητα στην αρχή αργά ακολουθώντας το ρυθμό του παιδιού που εμφανίζει δυσκολία και σταδιακά αυξάνουμε το ρυθμό. • Σε περίπτωση που ο ρυθμός του παιδιού είναι πολύ πιο γρήγορος, επαναλαμβάνεται η δραστηριότητα από όλα τα παιδιά στην αρχή με γρήγορο ρυθμό ο οποίος μειώνεται σταδιακά σε κάθε επανάληψη.

<p>Δυσκολία στον έλεγχο φυσιολογικών λειτουργιών: Αναπνοή</p> <p>Ισορροπία</p> <p>Όρια αντοχής</p> <p>Εκτίμηση της δύναμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Λεκτική περιγραφή (υπενθύμιση) του ρυθμού που πρέπει να έχει η αναπνοή κατά τη διάρκεια εκτέλεσης μιας άσκησης (πχ. εισπνέουμε σηκώνοντας τα χέρια μας ψηλά όση ώρα μετράω ως το 3). • Εκτέλεση δραστηριοτήτων σε εξατομικευμένο επίπεδο. • Σταδιακή εκτέλεση της κινητικής δραστηριότητας (ισορροπία χωρίς μετακίνηση, με τη βοήθεια άλλου, χωρίς βοήθεια, αργή μετακίνηση με βοήθεια του άλλου κλπ.). • Αργός ρυθμός κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της συγκεκριμένης κινητικής δεξιότητας ο οποίος επιταχύνεται σταδιακά. • Η νηπιαγωγός διακόπτει τη δραστηριότητα για το παιδί που δυσκολεύεται δίνοντάς του συγχρόνως ένα ρόλο στη δραστηριότητα που ακολουθεί σε στατική θέση (πχ. να δώσει το ρυθμό έναρξης και παύσης της επόμενης δραστηριότητας στην ομάδα με τη βοήθεια της νηπιαγωγού, να παρατηρήσει και να περιγράψει λεκτικά τη δραστηριότητα που ακολουθεί). • Υπόδειξη του τρόπου που εκτελούμε τη συγκεκριμένη κινητική δραστηριότητα η οποία συνοδεύεται από λεκτική περιγραφή των κινήσεων που εκτελούνται και χρήση λέξεων - κλειδιά όπως δυνατά, με πολύ δύναμη, χωρίς να βάλουμε όλη τη δύναμη μας κ.λπ. • Σε υπερεκτίμηση της δύναμης σταδιακή μείωση της έντασης με στόχους που βρίσκονται κάθε φορά και σε κοντινότερα σημεία. • Σε υποεκτίμηση της δύναμης σταδιακή αύξηση της απόστασης του στόχου.
--	---

<p>Δυσκολία στη διόρθωση λαθών που κάνει ακόμη και όταν τα κατανοεί</p> <p>Αποφεύγει ή αρνείται να εκτελέσει κινητικές δραστηριότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπόδειξη της άσκησης σε αργό ρυθμό και αναλυτική λεκτική περιγραφή των κινήσεων που πρέπει να εκτελεστούν. • Η νηπιαγωγός στέκεται πίσω από το παιδί και αγγίζοντας ή κρατώντας μέρη του σώματος του παιδιού το παροτρύνει λεκτικά και εκτελούν μαζί τις κινήσεις. • Ενίσχυση κινήτρων, πρόκληση ενδιαφέροντος. • Παροτρύνουμε το παιδί να εκτελέσει κάποιες από τις δραστηριότητες, επιλέγοντας αυτές που θεωρούμε ότι είναι πιο εύκολες ή πιο ενδιαφέρουσες για τον ίδιο.
<p>Δυσκολία στην τήρηση ακολουθίας Δυσκολεύεται να ακολουθήσει μια σειρά από συγκεκριμένες ασκήσεις</p> <p>Να μιμηθεί με τη σωστή σειρά ασκήσεις γυμναστικής που του υποδεικνύονται όταν ο άλλος βρίσκεται απέναντί του</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ενδιάμεση λεκτική υπενθύμιση των κινητικών ασκήσεων που πρέπει να εκτελέσει. • Σε σύνθετες ασκήσεις εκτέλεση της άσκησης με αναλυτικό τρόπο όπου κάθε φορά προστίθεται μία κίνηση επιπλέον. • Εκτέλεση κινητικών ασκήσεων με τη βοήθεια της νηπιαγωγού η οποία βρίσκεται μπροστά από το παιδί που δυσκολεύεται βοηθώντας το να εκτελέσει τις κινητικές ασκήσεις αγγίζοντας μέρη του σώματος που πρέπει να κινήσει, ενώ συγχρόνως περιγράφει λεκτικά την κάθε κίνηση.
<p>Αδυναμία συνεργασίας με τον άλλο και την ομάδα Δεν κατανοεί το ρόλο του σε ομαδικές δραστηριότητες και το ρόλο των άλλων παιδιών Δυσκολεύεται να συνεργαστεί με τους άλλους</p> <p>Δυσκολεύεται να ακολουθήσει το ρυθμό του άλλου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός υποδεικνύει τη θέση που πρέπει να έχει το κάθε μέλος της ομάδας πριν την εκτέλεση της κινητικής άσκησης. • Ζητάει από τα παιδιά να υποδείξουν και να περιγράψουν λεκτικά τα ίδια το ρόλο τους στη συγκεκριμένη δραστηριότητα. • Η νηπιαγωγός φροντίζει να είναι δίπλα στο παιδί που δυσκολεύεται και λεκτικά υπενθυμίζει το ρόλο του. • Αναθέτει στο παιδί που έχει αδυναμία συνεργασίας με την ομάδα ένα βοηθητικό ρόλο (πχ. να δίνει την έναρξη και την παύση των ασκήσεων). • Η νηπιαγωγός φροντίζει ώστε το παιδί που δυσκολεύεται να συνεργάζεται με παιδιά που έχουν παρόμοιο ρυθμό.

Πίνακας 2^{ος} :Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με εξελικτικές διαταραχές στο λόγο - Α. Εξελικτική διαταραχή εκφραστικού τύπου

Δυσκολίες	Ενδεικτικοί τρόποι αντιμετώπισης
<p>Λεξιλόγιο</p> <p>Έχει περιορισμένο λεξιλόγιο Κάνει λάθη στη χρήση λέξεων</p> <p>Δυσκολία στην εκμάθηση καινούργιων λέξεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της παραγωγής λόγου του λόγου με οπτικά και κινητικά ερεθίσματα. • Χωρίς να τονίσουμε το λάθος του παιδιού επαναλαμβάνουμε τη λέξη στο σωστό πλαίσιο. • Περιγραφική επεξήγηση της λέξης – έννοιας που χρησιμοποιούμε αν θεωρούμε ότι είναι άγνωστη στο παιδί. • Μέσα από διάφορες δραστηριότητες σε εξατομικευμένο επίπεδο ή με μικρή ομάδα παιδιών επεξεργαζόμαστε τις λέξεις – έννοιες που δυσκόλεψαν το παιδί. • Η επεξεργασία των εννοιών γίνεται μέσα σε θεματικό πλαίσιο και ακολουθούν μια πορεία από τις συγκεκριμένες στις αφηρημένες.
<p>Δυσκολίες στην παραγωγή προτάσεων</p> <p>Παραγωγή πολύ απλών συντακτικά προτάσεων</p> <p>Λανθασμένη χρήση βασικών όρων της πρότασης</p> <p>Γραμματικά λάθη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακινούμε το παιδί να επαναλάβει εντολές που δίνονται από τη νηπιαγωγό κατά τη διάρκεια των παύσεων, μιμούμενο προτάσεις της νηπιαγωγού. • Επεξεργαζόμαστε μέσω οπτικών ερεθισμάτων τη δομή της πρότασης. • Επεξεργαζόμαστε τα γραμματικά φαινόμενα μέσα από οργανωμένο λόγο, π.χ. παραμύθι και όχι μεμονωμένα.
<p>Αφήγηση - Περιγραφή</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός υποδεικνύει τις κινήσεις που ζητάει να περιγράψει το παιδί. • Χρησιμοποιούμε την τεχνική της γραμματικής των ιστοριών προκειμένου να ενισχύσουμε την αφηγηματική λειτουργία του παιδιού. • Στην περιγραφή εικόνων επικεντρώνουμε το παιδί στα σημαντικά στοιχεία της εικόνας.
<p>Δυσκολία στο διάλογο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εξάσκηση της τεχνικής του διαλόγου όσον αφορά τη συμπεριφορά (μαθαίνω να περι-

	μένω τη σειρά μου μέσα από κινητικές δραστηριότητες σε ζευγάρια).
Δυσκολία στη χρήση επιρρημάτων που αναφέρονται στο χώρο ή το χρόνο	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση των επιρρημάτων από τη νηπιαγωγό σε κάθε ευκαιρία. • Λεκτική αναφορά της έννοιας που συνοδεύεται από οπτικό ερέθισμα. • Βιωματικές δραστηριότητες που λειτουργούν ως ερέθισμα για τη χρήση των εννοιών χώρου και χρόνου από το παιδί.

Πίνακας 3^{ος} : Β. Εξελικτική διαταραχή Προσληπτικού τύπου

Δυσκολίες	Ενδεικτικοί τρόποι αντιμετώπισης
<p>Δυσκολία στην κατανόηση απλών λέξεων Δυσκολία στην κατανόηση απλών προτάσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επιδιώκουμε βλεμματική επαφή με το παιδί που δυσκολεύεται κατά τη διάρκεια που δίνουμε τις εντολές για την εκτέλεση μιας δραστηριότητας. • Λεκτική έκφραση της δράσης που ζητούμε από το παιδί με ταυτόχρονη υπόδειξη της δράσης που πρέπει να εκτελέσει. • Ζητάμε επανάληψη της συγκεκριμένης λέξης ή πρότασης από το παιδί ενώ η νηπιαγωγός ή κάποιο παιδί εκτελεί τη δράση.
<p>Δυσκολία σε έννοιες χώρου Δυσκολία σε έννοιες χρόνου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η λεκτική αναφορά της έννοιας συνοδεύεται κάθε φορά και από οπτικό ερέθισμα. • Βιωματικές δραστηριότητες που λειτουργούν ως ερέθισμα για τη χρήση των εννοιών χώρου και χρόνου από το παιδί.
<p>Δυσκολία στην κατανόηση σύνθετων ή μεγάλων οδηγιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός χρησιμοποιεί μικρές και απλές προτάσεις οι οποίες σταδιακά γίνονται σύνθετες. • Οι οδηγίες που δίνονται συνοδεύονται από οπτικό ερέθισμα πχ. Υπόδειξη.
<p>Δυσκολία στη διάκριση ήχων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αν πρόκειται για αντικείμενα που παράγουν ήχους (πχ. μουσικά όργανα) γίνεται αναλυτική παρουσίαση του τύπου «βλέπω – ονομάζω – ακούω». • Βίωση του ρυθμού που συνοδεύεται με το αντίστοιχο λεκτικό ερέθισμα πχ. τώρα θα τρέξουμε. • Εξατομικευμένη παρέμβαση πριν την εκτέλεση της δραστηριότητας με στόχο τη διάκριση ήχων – ρυθμών που θα χρησιμοποιηθούν.

Πίνακας 4^{ος}: Δυσκολίες που εμφανίζουν παιδιά με υπερκινητικό σύνδρομο

Δυσκολίες	Ενδεικτικοί τρόποι αντιμετώπισης
Βρίσκεται συνεχώς σε κίνηση	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να κινηθεί κατά τη διάρκεια των παύσεων, αν έχει τηρήσει τη μεταξύ τους συμφωνία για την κινητική του συμπεριφορά κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας που προηγήθηκε • Ενισχύει και επιβραβεύει κάθε θετική προσπάθεια του παιδιού και όχι το αποτέλεσμα.
Εκτελεί μεγάλες ή μικρές αδέξιες κινήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Οι δραστηριότητες εκτελούνται με μικρότερες ομάδες παιδιών και όχι με το σύνολο της τάξης. • Η νηπιαγωγός επικεντρώνει το ενδιαφέρον του παιδιού σε ένα άλλο ερέθισμα (πχ. του δίνει να κρατάει κάτι) ώστε να περιοριστούν οι κινήσεις του.
Διασπάται η προσοχή του	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός με λεκτικές παρεμβάσεις παρουσιάζει όσο πιο ενδιαφέρουσα γίνεται τη δραστηριότητα που ακολουθεί με τη βεβαιότητα ότι αυτή έχει γίνει κατανοητή από το παιδί. • Ενισχύει, παροτρύνει ακόμη και μικρές προσπάθειες του παιδιού. • Προσπαθεί να κρατήσει το ενδιαφέρον του παιδιού με λεκτικά ερεθίσματα. • Χρησιμοποιούμε απλό οπτικό ερέθισμα (π.χ. ασπρόμαυρες εικόνες) για να περιορίζεται η διάσπαση.
Δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί Πολλές φορές μοιάζει χαμένο Φαίνεται μπερδεμένο Δείχνει ονειροπόλο	<ul style="list-style-type: none"> • Η νηπιαγωγός με διάφορα ερεθίσματα λεκτικά ή οπτικά προσπαθεί να κρατήσει το ενδιαφέρον του παιδιού (όχι πολλά ούτε σύνθετα ερεθίσματα γιατί θα επιφέρουν το αντίθετο αποτέλεσμα). • Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας με λεκτικές παρεμβάσεις βοηθάει το παιδί και ενισχύει κάθε θετική προσπάθεια.

<p>Προβάλλει απάθεια ή αδιαφορία Μιλά συνεχώς Διακόπτει τις δραστηριότητες με άσχετες παρατηρήσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θέτει στόχους που έχουν άμεση σχέση με το παιδί, οι οποίοι λειτουργούν ως κίνητρα για τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες.
<p>Ανυπομονεί δεν μπορεί να περιμένει τη σειρά του</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κατά την αναμονή πριν την εκτέλεση της δραστηριότητας η νηπιαγωγός προσπαθεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον του παιδιού παροτρύνοντάς το να παρακολουθεί τους συμμαθητές του και να σκέφτεται πως θα εκτελέσει ο ίδιος τη δραστηριότητα. • Μετά τη συμμετοχή του στη δραστηριότητα του προτείνεται μια δραστηριότητα που τον ευχαριστεί.
<p>Ξεκινά ή σταματά μια δραστηριότητα χωρίς να περιμένει το κατάλληλο σύνθημα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συμφωνία μεταξύ των παιδιών και ενίσχυση θετικής συμπεριφοράς πχ. όποιος εκτελεί τη δραστηριότητα σωστά θα μπορεί στην επόμενη άσκηση να πάρει μαζί του το αγαπημένο του παιχνίδι (ένα λούτρινο ζωάκι). • Αναθέτουμε στο παιδί που έχει πρόβλημα να δώσει το σύνθημα της έναρξης και παύσης. Μετά το πέρας της συγκεκριμένης κινητικής άσκησης συζητούμε με το παιδί αν τα παιδιά ξεκίνησαν και σταμάτησαν στο σωστό χρόνο. • Η νηπιαγωγός ζητάει από το παιδί να επαναλάβει λεκτικά και να υποδείξει στα παιδιά τι πρέπει να κάνουν.
<p>Δυσκολεύεται στην οργάνωση σε όλους τους τομείς Δυσκολεύεται να ακολουθήσει έναν συγκεκριμένο ρυθμό Να ακολουθήσει μια οδηγία Να ακολουθήσει οδηγίες Να τοποθετηθεί στη χώρο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δόθηκαν σε προηγούμενους πίνακες

Ενδεικτικό σχέδιο διαθεματικής προσέγγισης με θέμα «τα ζώα του αγροκτήματος» μέσα από δραστηριότητες που συμβάλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών

Εισαγωγικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1^η: Μουσική – Εκμάθηση τραγουδιού

Εισάγουμε τα παιδιά στο θέμα με ένα **τραγούδι** π.χ. «Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι» (προσθέτοντας ζώα που επιθυμούμε).

Μπορούμε να μάθουμε στα παιδιά όλο το τραγούδι από την αρχή ή να το μαθαίνουμε σταδιακά προσθέτοντας μία στροφή κάθε φορά που ασχολούμαστε με το θέμα ξεκινώντας με αυτό τις δραστηριότητες.

Υλικά:

- Ζευγάρια καρτών με τα ζώα που υπάρχουν στο τραγούδι ή που θέλουμε να επεξεργαστούμε.
- Κασέτα ή CD με ήχους των ζώων που έχουμε αποφασίσει να υπάρχουν στο τραγούδι.
- Κασέτα ή CD με το τραγούδι.

Ενδεικτική πορεία

- Τραγουδούμε το τραγούδι στα παιδιά ή το ακούμε από την κασέτα.
- Συζητάμε μαζί τους για τα ζώα που αναφέρονται στο τραγούδι.
- Αν υπάρχει η δυνατότητα δίνουμε στα παιδιά εικόνες από διάφορα ζώα για να εντοπίσουν αυτά που αναφέρονται στο τραγούδι.
- Τους ζητάμε να εντοπίσουν μέσα στα παιχνίδια τους ζώα ξύλινα, πλαστικά ή λούτρινα που αναφέρονται στο τραγούδι.
- Ακούνε ηχογραφημένο τον ήχο που παράγει το κάθε ζώο και τους ζητάμε να τον μιμηθούν.
- Τοποθετούμε μια φωτοτυπία με το τραγούδι στον πίνακα αναφοράς. Τραγουδάμε το τραγούδι και ζητούμε από τα παιδιά δείχνουν τα ζώα στον πίνακα και να μιμούνται τους ήχους του κάθε ζώου που αναφέρουμε στο τραγούδι.
- Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες με βάση τα ζώα που επεξεργαζόμαστε στο τραγούδι. Τραγουδάμε όλοι μαζί το τραγούδι και η κάθε ομάδα παιδιών μιμείται τον ήχο του ζώου που αντιπροσωπεύει.

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σ' αγοράσω ένα κοκκοράκι.
Το κοκκοράκι κι-κι-ρι-κι-κι
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί.

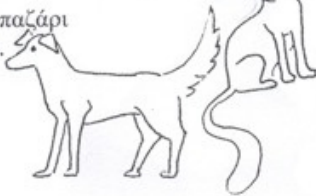
Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σ' αγοράσω μία κοτούλα.
Η κοτούλα κοκοκό
το κοκκοράκι κι-κι-ρι-κι-κι
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί.

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σ' αγοράσω μία γατούλα.
Η γατούλα νιαου-νιαού
η κοτούλα κοκοκό
το κοκκοράκι κι-κι-ρι-κι-κι
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί.

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σ' αγοράσω ένα σκυλάκι.
Το σκυλάκι γάου-γάου,
η γατούλα νιαου-νιαού
η κοτούλα κοκοκό
το κοκκοράκι κι-κι-ρι-κι-κι
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί.

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σ' αγοράσω ένα προβατάκι.
Το προβατάκι μπε μπεμπε,
το σκυλάκι γάου-γάου,
η γατούλα νιαου-νιαού
η κοτούλα κοκοκό
το κοκκοράκι κι-κι-ρι-κι-κι
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί.

Δραστηριότητα 2^η: Αφήγηση αυτοσχέδιας ιστορίας

Υλικά:

Κάρτες με εικόνες ζώων ή τρισδιάστατες φιγούρες
Κασέτα ή CD με τους ήχους των ζώων

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά μια αυτοσχέδια ιστορία (τα ζώα που αναφέρονται στην ιστορία είναι αυτά που θα συναντήσουν κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας του προγράμματος ή έχουμε ήδη επεξεργαστεί στο τραγούδι). Π.χ.:

Μια οικογένεια έχτισε ένα πολύ ωραίο σπίτι στην εξοχή, Μια μέρα αποφάσισαν να αγοράσουν μερικά ζώα για να έχουν στο σπίτι τους. Κάθε μέλος όμως της οικογένειας ήθελε και διαφορετικό ζώο. Ο μπαμπάς ήθελε ένα σκύλο, η μαμά μια γάτα, ο παππούς ένα άλογο, η γιαγιά ένα γουρουνάκι, το αγόρι της οικογένειας ήθελε έναν κόκορα και η μικρή αδερφή του μία κότα. (Κάθε φορά που η νηπιαγωγός αναφέρει ένα ζώο ζητάει από τα παιδιά να τοποθετήσουν την αντίστοιχη κάρτα ή το αντίστοιχο λούτρινο ή πλαστικό ζώο στη σειρά).

Κάθε μέρα που ο μπαμπάς κατέβαινε στην πόλη για δουλειά έφερνε και ένα καινούργιο ζώο στο σπίτι. (Τα παιδιά ακούνε με τη σειρά τους ηχογραφημένους ήχους που παράγουν τα ζώα χωρίς η νηπιαγωγός να αναφέρει το ζώο).

- Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να της πουν κάθε φορά:
- Ποιο ζώο έφερε ο μπαμπάς και να δείξουν την αντίστοιχη εικόνα. (Συσχέτιση ήχου – εικόνας)

Κάθε πρωί τα ζώα ξυπνούσαν πολύ πεινασμένα, πριν ακόμη ξυπνήσει η οικογένεια και έκαναν πολύ θόρυβο π.χ. ο σκύλος γάβγιζε, η γάτα νιαούριζε κλπ.

Ζητούμε από τα παιδιά με τη σειρά:

- Να δείξουν την εικόνα με το ζώο που αναφέρουμε.
- Να μιμηθούν τον ήχο που παράγει (αν κρίνουμε απαραίτητο, πριν τη μίμηση ακούμε τον ηχογραφημένο ήχο).
- Να τοποθετήσουν την εικόνα σε έναν πίνακα.

Ένας- ένας από την οικογένεια ξυπνούσαν και πήγαιναν να ταΐσουν τα ζώα. Ο μπαμπάς τον σκύλο που

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά με τη σειρά:

- Να πουν τι έκανε ο σκύλος (εμπλουτισμός λεξιλογίου).
- Να αφαιρέσουν την κάρτα από τον πίνακα.

Επέκταση δραστηριότητας:

Παραγωγή λόγου

Ζητούμε από τα παιδιά να αφηγηθούν μια δική τους αυτοσχέδια ιστορία, επιλέγοντας τα ζώα που θέλουν να χρησιμοποιήσουν ως πρωταγωνιστές.

Δραστηριότητα 3^η: Δραματοποίηση μιας αυτοσχέδιας ιστορίας

Υλικά:

- Κάρτες με εικόνες ζώων που υπάρχουν στο τραγούδι και στην ιστορία κρεμασμένες σε μια κορδέλα για να μπορούν τα παιδιά να τις κρεμάσουν στο λαιμό
- Όργανα γυμναστικής

Ενδεικτική πορεία

- Τα παιδιά επιλέγουν μια κάρτα με το ζώο που αγαπάνε, τους αρέσει ή θα ήθελαν να έχουν.
- Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:
- Να παράγουν τον ήχο του ζώου που δείχνει η κάρτα τους.
- Τα παιδιά που έχουν το ίδιο ζώο στις κάρτες τους (π.χ. γάτες) να πάνε στο κέντρο της παρέας (διαχωρισμός των παιδιών σε ομάδες) και να παράγουν όλα μαζί τον ήχο του ζώου (π.χ. οι γάτες να νιαουρίσουν).
- Να επιλέξουν ένα χώρο της τάξης και ένα είδος από τα όργανα γυμναστικής και να οριοθετήσουν το χώρο τους π.χ. τουβλάκια (αυτή θα είναι η φωλιά τους).
- Το ίδιο επαναλαμβάνεται με όλα τα ζώα.

Η νηπιαγωγός αφηγείται μια αυτοσχέδια ιστορία μέσα από την οποία δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά **να μιμηθούν χαρακτηριστικές κινήσεις του κάθε ζώου, να βιώσουν και να γνωρίσουν τη σημασία και τις διαφορές κινητικών ρημάτων** π.χ. ο σκύλος τρέχει, το άλογο πηδάει, το κατσικάκι χοροπηδάει, η γάτα περπατάει τεμπέλικα και αθόρυβα κλπ. (εμπλουτισμός λεξιλογίου).

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας μπορεί να υπάρχει εναλλαγή καρτών μεταξύ των παιδιών ώστε όλα τα παιδιά να βιώσουν τις χαρακτηριστικές κινήσεις όλων των ζώων.

Η νηπιαγωγός μπορεί να εμπλουτίσει τη δραστηριότητα ζητώντας από τις ομάδες των παιδιών να εκτελέσουν διάφορες μετακινήσεις στο χώρο π.χ. τα ζώα που νιαουρίζουν, να κάνουν μια βόλτα στο αγρόκτημα (γύρω από τα τραπέζια της τάξης) ή να αλλάξουν φωλιά με τα ζώα που γαβγίζουν κ.λπ.

Δραστηριότητα 4^η : Διάκριση ήχων

Υλικά:

- Κασέτα με φωνές ζώων
- Κάρτες με εικόνες ζώων τόσες όσα είναι και τα παιδιά

Ενδεικτική πορεία

- Τα παιδιά τοποθετούν όλες τις κάρτες με τα ζώα σε σημείο που να είναι ορατές από όλους.
- Ακούνε διάφορους ήχους ζώων και με τη σειρά ονομάζουν το ζώο που άκουσαν και εντοπίζουν την αντίστοιχη κάρτα.
- Τα παιδιά μοιράζονται τις κάρτες των ζώων χωρίς να τις βλέπουν.
- Ακούν ήχους των ζώων και αυτά που έχουν στην κάρτα τους το ζώο που άκουσαν σηκώνονται όρθια, δείχνουν την κάρτα τους στα υπόλοιπα παιδιά και ονομάζουν το ζώο.

Δραστηριότητα 5^η : Παραγωγή λόγου, εμπλουτισμός λεξιλογίου

Επίσκεψη σε ένα αγρόκτημα ή έναν οργανωμένο χώρο όπου υπάρχουν κατοικίδια ζώα.

Τα παιδιά παρατηρούν τα ζώα.

Η νηπιαγωγός εστιάζει την προσοχή των παιδιών:

- Στα εξωτερικά χαρακτηριστικά του κάθε ζώου.
- Στον τρόπο που κινούνται.
- Στην αγαπημένη τους τροφή.
- Στους χώρους που μένουν.

Μετά το τέλος της επίσκεψης ακολουθεί συζήτηση. Το κάθε παιδί αφηγείται τις εντυπώσεις του από την επίσκεψη.

Η νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά να εκφραστούν με ερωτήσεις π.χ.

- Ποιο ζώο σου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση;
- Τι σου άρεσε περισσότερο σ' αυτό το ζώο;
- Τους ζητάει να βρουν το ζώο μέσα από μια σειρά εικόνων που υπάρχουν απλωμένες σε εμφανές σημείο.
- Να τοποθετήσουν την εικόνα στον πίνακα αναφοράς.
- Να πουν ένα εξωτερικό χαρακτηριστικό του ζώου π.χ., το άλογο έχει χαίτη.
- Τι του αρέσει περισσότερο να τρώει;
- Πώς είναι ο χώρος που ζει; (μικρός ή μεγάλος)
- Πώς κινείται; (να μιμηθούν το περπάτημα του ζώου)

Η νηπιαγωγός παροτρύνει και βοηθάει τα παιδιά να παράγουν ολοκληρωμένες προτάσεις (πχ. το άλογο έχει χαίτη, κοιμάται στο στάβλο που είναι μεγάλος κλπ.).

Δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων εξατομικευμένα ή με μικρές ομάδες παιδιών

Ο χρόνος των ελεύθερων δραστηριοτήτων είναι πολύτιμος καθώς δίνει τη δυνατότητα στη νηπιαγωγό να ασχοληθεί περισσότερο με τα παιδιά που βρίσκονται σε επικινδυνότητα για προβλήματα μάθησης. Επιπλέον ο χρόνος αυτός μπορεί να αξιοποιηθεί ώστε να οργανωθεί η συμπεριφορά όλων των παιδιών και να αναπτυχθεί η δημιουργικότητά τους.

Στόχος είναι να μάθουν τα παιδιά ότι πρέπει:

- Να επιλέγουν μόνο μια δραστηριότητα κάθε φορά,
- Να δουλεύουν αθόρυβα,
- Να ολοκληρώνουν τη δραστηριότητα που ξεκίνησαν.

Ενδεικτική πορεία

- Η νηπιαγωγός φροντίζει κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων να υπάρχουν διάφορα κουτιά με υλικά για να ασχοληθούν τα παιδιά.
- Τα υλικά που υπάρχουν στα κουτιά είναι επιλεγμένα από τη νηπιαγωγό, ώστε να έχουν σχέση με το θέμα που επεξεργάζονται.
- Τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το κουτί που θέλουν.
- Να αποφασίσουν αν θα δουλέψουν ατομικά ή σε ζευγάρια.
- Να επιλέξουν και να οριοθετήσουν το χώρο που θα εργαστούν.
- Να χρησιμοποιήσουν τα υλικά με τον τρόπο που εκείνα αποφασίζουν.
- Στο τέλος των ελεύθερων δραστηριοτήτων, ανακοινώνουν στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης κάτι από αυτό που είδαν ή έμαθαν, τους περιγράφουν αυτό που έκαναν ή τους δείχνουν αυτό που έφτιαξαν.

Η νηπιαγωγός αν το θεωρεί σκόπιμο προτείνει η ίδια δραστηριότητες. Βοηθάει τα παιδιά όταν της το ζητήσουν, καθοδηγώντας τα με ερωτήσεις ή προτείνοντας διάφορες λύσεις ώστε να ολοκληρώσουν την εργασία τους.

Δραστηριότητες

1. Υλικά: Εικόνες, περιοδικά με ζώα, αφίσες

- Ξεφυλλίζοντας ένα περιοδικό με ζώα ή κοιτώντας τις αφίσες η νηπιαγωγός ζητάει από το παιδί να επιλέξει μια εικόνα ή αφίσα και να την περιγράψει (παράγωγη λόγου).
- Προτείνουμε στα παιδιά να ομαδοποιήσουν τις εικόνες με βάση ένα κριτήριο π.χ. μεγάλα - μικρά ζώα, ή γάτες – σκύλοι (ομαδοποίηση). Βοηθούμε τα παιδιά με ερωτήσεις να βρουν μόνα τους το κριτήριο με το οποίο θα ομαδοποιήσουν τις εικόνες.

2. Υλικά: Διάφορα εκπαιδευτικά βιβλία με ζώα

- Η νηπιαγωγός ζητάει από το παιδί που επιλέγει να ξεφυλλίζει ένα βιβλίο με ζώα, να της πει ποιο ζώο του αρέσει περισσότερο και τι γνωρίζει γι' αυτό (έννοιες).
- Στη συνέχεια του διαβάζει κάτι από το βιβλίο για το ζώο που τον ενδιαφέρει ή του δίνει κάποια πληροφορία που δεν ήξερε.
- Αν υπάρχει η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή, τον χρησιμοποιούμε για να βρούμε πληροφορίες ή για να παίξουμε ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι με σχετικό θέμα.

3. Υλικά: Παραμύθια και ιστορίες σχετικά με το θέμα

- Μια μικρή ομάδα παιδιών επιλέγει ένα παραμύθι και η νηπιαγωγός τους το διαβάζει.
- Προτείνει σε κάθε παιδί της ομάδας να επιλέξει και να περιγράψει μια εικόνα που του έκανε περισσότερο εντύπωση.
- Ζητάει από τα παιδιά να αναπαράγουν την ιστορία με τη βοήθεια των εικόνων.
Αν τα παιδιά δυσκολεύονται, τα βοηθάει με ερωτήσεις (κατανόηση – παραγωγή λόγου).

4. Υλικά: Λούτρινα ζώα, ξύλινες ή πλαστικές τρισδιάστατες φιγούρες ζώων

- Η νηπιαγωγός παροτρύνει κάποιο παιδί να επιλέξει ένα ή δύο ζώα που αγαπάει πολύ και να σκεφτεί πώς μπορεί να τα φροντίσει (π.χ. να χτενίσει τη χαίτη του αλόγου, να πάει το σκύλο βόλτα, να χτίσει με οικοδομικό υλικό σπίτια για τα ζώα, πώς πρέπει να είναι το σπίτι – φωλιά του κάθε ζώου, να τα ταΐσει, ποια είναι η κατάλληλη τροφή κλπ.) (συμβολικό παιχνίδι).
- Συζητούμε για τη σειρά με την οποία πρέπει να γίνουν οι διάφορες ενέργειες (ανάπτυξη εννοιών).

5. Υλικά: Οικοδομικό υλικό, τρία ή τέσσερα ξύλινα ή πλαστικά τρισδιάστατα ζώα

- Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν σπίτια για τα ζώα.
- Να χρησιμοποιήσουν διαφορετικό σχήμα και μέγεθος για κάθε ζώο που έχουν πχ. μικρούς κύβους για το σπίτι της γάτας, μακρόστενα μικρά παραλληλόγραμμα για το σπίτι του σκύλου, μεγάλα για το σπίτι του αλόγου, μικρούς κυλίνδρους για τις κότες, κλπ. (ταξινόμηση).

6. Υλικά: Ζεύγη καρτών με εικόνες ζώων (επιτραπέζια παιχνίδια)

- Από μια ομάδα ανακατεμένων καρτών τα παιδιά δημιουργούν ζευγάρια όμοιων ζώων.
- Όταν ολοκληρώσουν την εργασία τους ελέγχουν ένα- ένα αν τα ζεύγη που έφτιαξαν είναι σωστά (αναγνώριση ομοιοτήτων).

7. Υλικά: Τρισδιάστατες φιγούρες ζώων και αντίστοιχες κάρτες με εικόνες ζώων

- Η νηπιαγωγός προτείνει στο παιδί να δημιουργήσει ζευγάρια όμοιων ζώων αντιστοιχίζοντας την κάθε τρισδιάστατη φιγούρα με μία κάρτα (αναγνώριση ομοιοτήτων).

8. Υλικά: Κάρτες με εικόνες μικρών και μεγάλων ζώων (επιτραπέζιο παιχνίδι)

- Τα παιδιά αντιστοιχίζουν ενήλικα ζώα με τα μωρά τους.
- Αφού ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να της πουν πως λέμε το μωρό του κάθε ζώου πχ. άλογο – πουλάρι, πρόβατο – αρνί κ.λπ. (αντιστοίχιση – ανάπτυξη εννοιών).

9. Υλικά: Διάφορα στένσιλ με ζώα ή φωτοτυπίες

- Το παιδί σχεδιάζει, χρωματίζει και κόβει τα ζώα που επέλεξε.
- Κολλάει τα ζώα σε ένα μεγάλο χαρτί το οποίο χρωματίζει φτιάχνοντας ένα λιβάδι για τα ζώα του.

(Εναλλακτικά: τα παιδιά φτιάχνουν το λιβάδι με τυπώματα, χρησιμοποιώντας μικρά τετράγωνα σφουγγάρια βουτηγμένα σε τέμπερα πράσινου χρώματος, επιλέγουν και ονομάζουν το σημείο που θα τοποθετήσουν τα ζώα τους πχ. στο πάνω μέρος την κότα κάτω και στη μέση το άλογο κ.λπ.).

Δραστηριότητες για την εξάσκηση της αναπνοής

Δραστηριότητα 1^η: Έλεγχος αναπνοής

Υλικά: Ξυλότουβλα ή διάφορα τουβλάκια από το οικοδομικό υλικό, τρία μικρά κομμάτια βαμβάκι

Περιγραφή δραστηριότητας

Τα παιδιά φτιάχνουν πάνω σε ένα τραπέζι με τουβλάκια από το οικοδομικό υλικό ένα Π (ο στάβλος των ζώων). Στην αρχή μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μεγάλα τουβλάκια για να φτιάξουμε τους στάβλους ώστε να είναι πιο εύκολο για τα παιδιά να εκτελέσουν τη δραστηριότητα, ενώ σταδιακά περιορίζουμε το χώρο χρησιμοποιώντας μικρότερα τουβλάκια.

Γύρω από το Π τοποθετούν ένα σχοινί σχηματίζοντας ένα μεγάλο κύκλο (περίφραξη, οριοθέτηση του χώρου). Μέσα στον κύκλο τοποθετούν τα ζώα τους (κομμάτια βαμβακιού).

Στόχος του παιχνιδιού: Να βάλουν τα ζώα μέσα στο στάβλο.

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά: *«Σήμερα έχει πολύ ζέστη και παρότι έχει αρχίσει να νυχτώνει τα ζώα δεν θέλουν να μπουν στο στάβλο. Μπορείς να τα βοηθήσεις φυσώντας κρύο αέρα για να δροσιστούν και να μπουν μέσα»;*

- Τα παιδιά έξω από τον οριοθετημένο χώρο προσπαθούν φυσώντας να βάλουν τα ζώα μέσα στο στάβλο.

Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί εξατομικευμένα ή με δύο παιδιά όπου εκτός από τον έλεγχο αναπνοής απαιτείται συντονισμός και συνεργασία μεταξύ τους.

Επέκταση δραστηριότητας

- Ζητάμε από τα παιδιά να βάλουν το κάθε ζώο (βαμβάκι) σε ξεχωριστό στάβλο (θέση).
- Αντί για κομμάτια βαμβακιού μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μπαλάκια πιנגκ-πονγκ (είναι πιο δύσκολο γιατί το μπαλάκι κυλάει).
- Εκτελούν την παραπάνω δραστηριότητα φυσώντας μέσα από ένα μικρό καλαμάκι το βαμβάκι ή το μπαλάκι του πιנגκ-πονγκ.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται μια μικρή ιστορία. Π.χ.

Τα άλογα σήμερα είναι πολύ κουρασμένα και δεν θέλουν να πάνε βόλτα, βαριούνται όμως πολύ και θέλουν κάτι να κάνουν. Βρίσκουν ένα μικρό μπαλάκι και αποφασίζουν να παίξουν με αυτό.

Σχεδιάζουμε ένα ορθογώνιο με σχοινί στο πάτωμα σε διαστάσεις 1Χ0,50μ. περίπου. Δύο παιδιά ξαπλώνουν στο πάτωμα έξω από το ορθογώνιο από την μία και την

άλλη πλευρά και φυσώντας το μπαλάκι το στέλνει ο ένας στον άλλο (συντονισμός – συνεργασία).

Δραστηριότητα 2^η: Έλεγχος αναπνοής

Υλικά: χαρτί μέτρου ή A3, νερομπογιές ή τέμπρες αραιωμένες σε διάφορα χρώματα, μικρά κομμάτια από καλαμάκια, σταγονόμετρα, φωτοτυπίες με ζώα ή εικόνες ζώων που διαπραγματευόμαστε στο πρόγραμμα τις οποίες μπορούν να κόψουν τα παιδιά ή έχει κόψει η νηπιαγωγός.

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά: *«Σήμερα η μέρα είναι πολύ ωραία. Ο ήλιος λάμπει στον ουρανό και τα παιδιά θέλουν να πάνε τα ζώα τους (εικόνες ζώων που έχουν επιλέξει) σε ένα όμορφο λιβάδι για να φάνε φρέσκο χορταράκι και να τρέξουν».*

Παρουσιάζει τα υλικά στα παιδιά και τους ζητάει να φτιάξουν ένα όμορφο λιβάδι με τα υλικά που έχουν στη διάθεσή τους.

Δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να πειραματιστούν με τα υλικά, να προτείνουν ιδέες. Αν τα παιδιά δυσκολεύονται ή οι προτάσεις τους είναι ανέφικτες τα προτρέπει:

Να βάλουν με ένα μικρό κουταλάκι πράσινη μπογιά πάνω στο χαρτί τους και να τη φυσήξουν από απόσταση με το καλαμάκι για να απλωθεί σε όλο το χαρτί τους.

- Να επιλέξουν και να κόψουν τα ζώα που θέλουν.
- Να στάξουν πάνω στο χαρτί τους σταγόνες από διάφορα χρώματα μπογιάς με ένα σταγονόμετρο να φυσήξουν τις πολύχρωμες σταγόνες με το καλαμάκι (λουλούδια του λιβαδιού).
- Αφού στεγνώσει να κολλήσουν πάνω τα ζώα που έχουν επιλέξει.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Πάνω στο πράσινο λιβάδι που έχουν φτιάξει (χαρτί A3) στάζουν στο μισό χαρτί με ένα σταγονόμετρο διάφορα χρώματα και μετά διπλώνουν το χαρτί στα δύο και το πιέζουμε για να σχηματιστούν συμμετρικά λουλούδια στο λιβάδι τους. Επιλέγουν και κολλούν αντίστοιχα ζώα (σχέσεις συμμετρίας).

Επέκταση της δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά (παροτρύνοντας με διάφορες ερωτήσεις αν αυτό είναι απαραίτητο)

- Να περιγράψουν τον πίνακα που έφτιαξαν
- Να σκεφτούν και να πουν πως νομίζουν ότι νιώθουν τα ζώα τους σε ένα τόσο όμορφο λιβάδι κλπ. (παραγωγή λόγου).

Δραστηριότητα 3^η: Εξάσκηση και έλεγχος αναπνοής

Υλικά: Πλαστικά μπολ μεσαίου μεγέθους, νερό, σαπούνι, καλαμάκια, τρισδιάστατες φιγούρες ζώων (πχ. άλογα)

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά μια αυτοσχέδια ιστορία:

«Εχθές έβρεχε όλη τη νύχτα. Στο αγρόκτημα δημιουργήθηκαν μικρές λακκούβες με νερό και λάσπη. Το πρωί τα άλογα ξύπνησαν με μια διάθεση να πάνε μια μεγάλη βόλτα. Είδαν λοιπόν ότι όλοι κοιμόταν, βγήκαν αθόρυβα από το στάβλο τους και άρχισαν να τρέχουν σε όλο το αγρόκτημα.

Όταν ξύπνησαν τα παιδιά, είδαν τα άλογά τους καταλασπωμένα και αποφάσισαν να κάνουν σαπουνάδα για να τα πλύνουν».

Η νηπιαγωγός δίνει σε μία μικρή ομάδα παιδιών από ένα μπολ με νερό και μία ή δύο σταγόνες σαπούνι και τα παροτρύνει να φυσήξουν με το καλαμάκι μέσα στο μπολ για να κάνουν όση περισσότερη σαπουνάδα μπορούν για να πλύνουν τα άλογά τους.

Επέκταση δραστηριότητας

- Τα παιδιά κάνουν σαπουνόφουσκες βουτώντας ένα στρογγυλό σύρμα που έχουμε φτιάξει μέσα στη σαπουνάδα τους.
- Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα κάνει σαπουνόφουσκες και τα παιδιά της άλλης ομάδας που είναι οι κότες προσπαθούν να τις σκάσουν ακουμπώντας τις σαπουνόφουσκες με το ράμφος τους (τη μύτη τους).

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Τα παιδιά πλένουν τα ζώα μέσα στη σαπουνάδα.

Στρώνουν στο τραπέζι ένα πλαστικό τραπεζομάντιλο. Παίρνουν ένα μικρό σφουγγαράκι και ένα κομμάτι ύφασμα, σαπουνίζουν και μετά σκουπίζουν τα ζώα τους με το κομμάτι του υφάσματος (κοινωνικές δεξιότητες).

Δραστηριότητες για την άσκηση της προσοχής

Δραστηριότητα 1^η: Εξάσκηση προσοχής. Αθόρυβη μετακίνηση. Φωνητική άσκηση

Υλικά: Μάσκα προσώπου με τα χαρακτηριστικά του σκύλου χωρίς άνοιγμα στα μάτια ή ένα μαντήλι για κλείσιμο των ματιών, ένα στεφάνι. Αγαπημένη τροφή του ζώου.

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται μια μικρή αυτοσχέδια ιστορία στα παιδιά.

«Ο σκύλος σήμερα όλη μέρα έλειπε από το σπίτι και κυνηγούσε με τον πατέρα. Τώρα που γύρισε στο σπίτι είναι πολύ κουρασμένος και δεν θέλει να φάει το κόκαλο που του χάρισαν για τη δουλειά που έκανε σήμερα. Αφήνει λοιπόν το κόκαλο μπροστά του και αποφασίζει να πάρει έναν υπνάκο πρώτα.

Το σκανταλιάρικο γατάκι της αυλής θέλει να παίξει μαζί του. Αποφασίζει να του πάρει το κόκαλο. Προχωράει όσο πιο αθόρυβα γίνεται κοντά του, κάθε φορά όμως που το αντιλαμβάνεται ο σκύλος τεντώνει τα δυο του πόδια και γαβγίζει άγρια και δυνατά για να το τρομάξει».

Τα παιδιά σχηματίζουν ένα μεγάλο κύκλο. Στο κέντρο του κύκλου τοποθετούν ένα στεφάνι. Μέσα στο στεφάνι ξαπλώνει κουλουριασμένο και κοιμάται ένα παιδί φορώντας τη μάσκα του σκύλου ή του δένουμε τα μάτια. Έξω από το στεφάνι, μπροστά στο σκύλο είναι τοποθετημένο το κόκαλο, η αγαπημένη τροφή του σκύλου. Ένα από τα παιδιά του κύκλου παριστάνει τη γάτα και προσπαθεί αθόρυβα να πλησιάσει το σκύλο και να του κλέψει το κόκαλο. Ο σκύλος μόλις αντιληφθεί τη γάτα να πλησιάζει τεντώνει τα πόδια του και γαβγίζει δυνατά για να την τρομάξει.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Παρόμοιες δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιηθούν και με άλλα ζώα και διάφορες παραλλαγές πχ.

Η νηπιαγωγός αφηγείται:

«Σήμερα χάρισαν στη γάτα της αυλής ένα λαχταριστό κομμάτι κασέρι. Είναι κίτρινο, μυρίζει όμορφα και η γατούλα το κοιτάει και σκέφτεται πόσο νόστιμο θα είναι. Δε θέλει όμως να το φάει αμέσως. Σκέφτεται πού να κρύψει το νόστιμο κασέρι της, αλλά δεν βρίσκει κανένα κατάλληλο μέρος».

Στο σημείο αυτό η νηπιαγωγός διακόπτει την ιστορία και ζητάει από τα παιδιά να προτείνουν κρυψώνες και να δικαιολογήσουν την πρότασή τους.

«Η γάτα κουράστηκε να σκέφτεται και νύσταξε. Αποφασίζει να βάλει το κασέρι πάνω στην κοιλιά της για να μπορεί να το προσέχει καλύτερα. Το σκανταλιάρικο ποντίκι της αποθήκης μυρίζει το νόστιμο κασέρι και θέλει να το κλέψει από τη γάτα. Κάθε φορά όμως που πλησιάζει πολύ και η γάτα το αντιλαμβάνεται νιαουρίζοντας δυνατά και προσπαθεί να το πιάσει».

Ένα παιδί στο κέντρο του κύκλου με κλειστά μάτια παριστάνει τη γάτα και ένα άλλο το ποντίκι (η δραστηριότητα εκτυλίσσεται με βάση την ιστορία).

Δραστηριότητα 2^η: Εντοπισμός του σημείου που προέρχεται ο θόρυβος με κλειστά μάτια

Υλικό: Μακρόστενα κομμάτια ύφασμα για τα φτερά πουλιών ή ράμφη πουλιών, μαντήλι για κλείσιμο των ματιών, μουσική

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά:

«Σήμερα οι πάπιες έχουν μεγάλα κέφια. Ξύπνησαν χαρούμενες, βγήκαν έξω στην αυλή, έκαναν μια μεγάλη βόλτα, έμαξαν για σκουληκάκια και σποράκια, έφαγαν, πήγαν στη λίμνη για να πιούνε νερό και κολύπησαν. Στην επιστροφή ανακάλυψαν ότι κάποιος λείπει από την παρέα τους. Δεν ήταν άλλος από το μικρό άτακτο παπάκι. Αποφάσισαν να ψάξουν για να το βρουν. Έμαξαν σε όλες τις γωνιές της αυλής παπακίζοντας. Το βρήκαν να κάζεται σε μια γωνιά λυπημένο.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να κάνουν υποθέσεις: γιατί νομίζουν ότι το άτακτο παπάκι είναι λυπημένο;
- Πώς μπορούν να το βοηθήσουν να ξαναγίνει χαρούμενο;

Οι πάπιες για να το διασκεδάσουν αποφάσισαν να παίξουν ένα παιχνίδι μαζί του.

Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά:

- Να μιμηθούν τις πάπιες εκτελώντας διάφορες κινητικές ασκήσεις.
- Να κάνουν ένα μεγάλο κύκλο. Τα παιδιά του κύκλου είναι οι πάπιες, ένα παιδί στο κέντρο του κύκλου με δεμένα τα μάτια, το μικρό άτακτο παπάκι.
- Οι πάπιες του κύκλου περπατούν γύρω-γύρω όση ώρα κρατάει ένα μουσικό κομμάτι.
- Στην παύση της μουσικής ένα παιδί παράγει τον ήχο της πάπιας.
- Το άτακτο παπάκι πρέπει να εντοπίσει από ποιο σημείο προέρχεται ο ήχος που άκουσε, να περιγράψει το σημείο έχοντας ως σημείο αναφοράς το σώμα του, αν υπάρχει δυσκολία να δείξει το σημείο (σχέσεις χώρου).

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

- Αφού εξασκηθούν τα παιδιά στον εντοπισμό του σημείου που παράγεται ο ήχος μπορούμε να δυσκολέψουμε λίγο το παιχνίδι. Τα παιδιά του κύκλου δεν παράγουν τον ήχο του ζώου αλλά κουνούν τα φτερά τους (ένα κομμάτι ύφασμα ή ένα χαρτί).
- Ένα παιδί της ομάδας μετακινείται έξω από τον κύκλο, σταματάει σε διάφορα σημεία του κύκλου και κουνάει τα φτερά του (ύφασμα ή χαρτί). Το παιδί που έχει κλειστά τα μάτια στο κέντρο του κύκλου περιγράφει ή δείχνει κάθε φορά την κατεύθυνση που ακούστηκε ο ήχος.

Δραστηριότητα όσφρησης - Διάκριση οσμών

Υλικά: Μαντήλι για κλείσιμο ματιών, μήλο, ψωμί, καρότο, άχυρο ή χόρτο, σαπούνι μέσα σε πλαστικά κουπάκια, καρτέλες που απεικονίζουν τις συγκεκριμένες τροφές και το σαπούνι, καρτέλες με ζώα

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται:

«Είναι νύχτα και όλα είναι σκοτεινά. Το γαϊδουράκι νιώθει πολύ πεινασμένο. Δεν βλέπει όμως τίποτα. Αποφασίζει να χρησιμοποιήσει τη μύτη του για να βρει την αγαπημένη του τροφή».

Η νηπιαγωγός τοποθετεί τα κουπάκια με τις τροφές και το σαπούνι στο κέντρο του κύκλου που σχηματίζουν τα παιδιά.

- Τα παιδιά μυρίζουν τα κουπάκια και ονομάζουν τι περιέχει το καθένα.
- Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν και να πουν ποιο από τα ζώα που γνωρίζουν θα έτρωγε ευχάριστα αυτό που έχει το κάθε κουπάκι.
- Τα παιδιά με τη σειρά και με τα μάτια δεμένα μυρίζουν και ονομάζουν το περιεχόμενο από ένα ή από όλα τα κουπάκια.
- Βρίσκουν με κλειστά μάτια την αγαπημένη τροφή του γαϊδάρου. *«Ποιο από τα πέντε θα διάλεγε ο γάιδαρος για να φάει»;*

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

- Σκεπάζουμε τα κουπάκια με αλουμινοχαρτο κάνοντας μία τρύπα στο κέντρο. Τα παιδιά μυρίζουν το κάθε κουπάκι και το αντιστοιχίζουν με καρτέλες που απεικονίζουν τις συγκεκριμένες τροφές και το σαπούνι. Στο τέλος ξεσκεπάζουν τα κουπάκια για να ελέγξουν αν η αντιστοίχιση ήταν σωστή.
- Δημιουργούν προτάσεις με θέμα: *«το αγαπημένο φαγητό του είναι το.....»* (δομή πρότασης).
- Η νηπιαγωγός ζητάει από ένα παιδί να μετρήσει τα κουπάκια που έχουν. Κάθε φορά που το παιδί γυρίζει την πλάτη του για να επιστρέψει στη θέση του, έρχεται ένα ή περισσότερα από τα ζώα της αυλής και παίρνουν την αγαπημένη τους τροφή (ένα παιδί ή περισσότερα παιδιά από την ομάδα παίρνουν ένα κουπάκι). *«Πόσα κουπάκια έμειναν τώρα»;* (απαρίθμηση αντικειμένων).

Δραστηριότητα ακοής - Διάκριση υλικών μέσω της ακοής

Υλικά: Τρία βάζα με καπάκι, με διαφορετικά υλικά (π.χ. άμμος, γάλα ή νερό ανακατεμένο με άσπρη μπογιά, πετραδάκια), μάσκα γάτας χωρίς ανοίγματα στα μάτια ή ένα μαντήλι για να δένουν τα μάτια τους.

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός:

- Παρουσιάζει τα υλικά στα παιδιά.
- Συζητά με τα παιδιά για το κάθε υλικό (που το βρίσκουμε, τη χρήση του).
- Τα παιδιά γεμίζουν ως τη μέση τα βάζα και βιδώνουν τα καπάκια.
- Κουνούν το κάθε βάζο χωριστά και ακούν τον ήχο που παράγει.

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά:

«Η άσπρη γάτα που ζει στο αγρόκτημα είναι πολύ λαιμαργη και παρότι το πρωί η γιαγιά την τάισε, θέλει να πιει κι άλλο γάλα. Ξέρει ότι η γιαγιά βάζει το βάζο με το γάλα στην αποθήκη. Την ώρα λοιπόν που η γιαγιά έβγαινε από την αποθήκη εκείνη τρύπωσε κρυφά μέσα. Εκεί όμως είναι πολύ σκοτεινά και δεν μπορεί να ξεχωρίσει το βάζο με το γάλα. Η άσπρη λαιμαργη γάτα όμως είναι σίγουρη, ότι κουνώντας τα βάζα, θα βρει αυτό με την αγαπημένη της τροφή.

Τα παιδιά με τη σειρά φορώντας τη μάσκα κουνάνε ένα-ένα τα βάζα για να βρουν την αγαπημένη τροφή της γάτας.

Επέκταση δραστηριότητας

- Γεμίζουμε αντί τριών, έξι ίδια βάζα, ανά δύο με το ίδιο υλικό και ζητούμε από τα παιδιά με κλειστά μάτια, από τον ήχο που κάνουν όταν τα κουνάνε να βρουν δύο βάζα με το ίδιο υλικό.
- Έχουμε τα τρία βάζα με τα παραπάνω υλικά και τρία μπολ με τα ίδια υλικά. Ένα παιδί κουνάει κάποιο βάζο και ένα δεύτερο που έχει κλειστά τα μάτια αναγνωρίζει το υλικό που έχει μέσα από τον ήχο, το ονομάζει ανοίγει τα μάτια και δείχνει το αντίστοιχο μπολ.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Μπορούμε την ίδια δραστηριότητα να τη μετατρέψουμε σε παιχνίδι αφής, όπου το παιδί με τα κλεισμένα μάτια αγγίζοντας τα υλικά προσπαθεί να τα αναγνωρίσει.

Παιχνίδι

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά:

«Για το μικρό αλογάκι που ζει στη φάρμα σήμερα είναι μια πολύ ξεχωριστή μέρα. Σήμερα θα πάει την πρώτη του βόλτα στο δάσος. Το αλογάκι είναι πολύ χαρούμενο. Καλπάζει συνεχώς και τρέχει μια από δω και μια από κει χωρίς να προσέχει αν είναι κοντά στη μαμά του. Κάποια στιγμή που κουράστηκε σταμάτησε. Έψαξε τη μαμά του

αλλά δεν την έβλεπε πουθενά. Τρόμαξε πάρα πολύ. Ευτυχώς που σε λίγο άκουσε το χλιμίντρισμα της μαμάς του που και εκείνη το έψαχνε και έτρεξε κοντά της».

Τα παιδιά κάνουν έναν μεγάλο κύκλο. Στη μέση του κύκλου στέκονται δύο παιδιά. Το ένα φοράει τη μάσκα χωρίς ανοίγματα στα μάτια και είναι το αλογάκι, ενώ το δεύτερο κρατάει ένα βάζο με πετραδάκια και είναι η μαμά του. Το παιδί που κρατάει το βάζο μετακινείται στον κύκλο κουνώντας το βάζο (παράγει ήχο), το παιδί που δεν βλέπει προσπαθεί να το πιάσει.

Επέκταση δραστηριότητας

- Το παιχνίδι αυτό μπορούμε να το παίξουμε με τα τρία βάζα της προηγούμενης δραστηριότητας, με έξι παιδιά να βρίσκονται στο κέντρο του κύκλου. Το κάθε ένα παιδί που θα έχει κλειστά τα μάτια του αποφασίζει πριν ξεκινήσει το παιχνίδι ποιο παιδί θέλει να βρει πχ. τονπου κρατάει το βάζο με
- Τέσσερα παιδιά παίρνουν από ένα μουσικό όργανο (ανά δύο έχουν το ίδιο όργανο, π.χ. ταμπουρίνο – κουδουνάκια) και στέκονται στο εσωτερικό του κύκλου που έχουν σχηματίσει τα παιδιά. Με δεμένα τα μάτια αναζητούν το ζευγάρι τους (διάκριση ήχων).

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Γλωσσική ανάπτυξη

Η νηπιαγωγός θυμίζοντας στα παιδιά την ιστορία της δραστηριότητας που προηγήθηκε παροτρύνει τα παιδιά να αφηγηθούν μία προσωπική τους εμπειρία.

- Για μια μέρα που ήταν πάρα πολύ χαρούμενοι ή
- Για μια μέρα που τρόμαξαν πάρα πολύ.

Δραστηριότητες γλωσσικής ανάπτυξης

Δραστηριότητα 1^η: Δομή πρότασης (Y-P-A)

Υλικά: Κάρτες με ζώα, κάρτες με τις αγαπημένες τους τροφές και με τα στόματα των ζώων σε μεγέθυνση. Πίνακας. Διάφορες αγαπημένες τροφές των ζώων.

Προϋποθέσεις για την εκτέλεση της δραστηριότητας

Αρχικά θα πρέπει να γίνει η περιγραφή των καρτών, ώστε να είμαστε σίγουροι ότι τα παιδιά αναγνωρίζουν όλα τα ζώα και τις τροφές. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να γίνει η αντιστοίχιση των καρτών με τα ζώα και τα στόματά τους, για να μην υπάρχει πρόβλημα στη διάρκεια της δραστηριότητας.

Περιγραφή δραστηριότητας

Ο σκύλος σήμερα πεινάει πολύ. Ψάχνει να βρει κάτι για να φάει. Βρίσκει ένα νοστιμότατο κόκαλο.

Ένα παιδί υποδύεται τον πεινασμένο σκύλο που ψάχνει για τροφή. Κατά τη διάρκεια που το παιδί – σκύλος κάνει πως τρώει, ένα άλλο παιδί λέει την πρόταση, π.χ. «ο σκύλος τρώει κόκαλο» και τοποθετεί τις αντίστοιχες κάρτες στον πίνακα (ζώο – στόμα – τροφή).

Παρατηρήσεις

- Δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στη σειρά τοποθέτησης των καρτών (από αριστερά προς τα δεξιά).
- Αν υπάρχουν παιδιά που δυσκολεύονται μπορεί στην αρχή να λέει την πρόταση η νηπιαγωγός και το παιδί να τοποθετεί τις κάρτες με τη σειρά, και να επαναλαμβάνει την πρόταση.

Επέκταση δραστηριότητας

- Ποιο είναι το αγαπημένο φαγητό κάθε ζώου; Δίνουμε στα παιδιά μια σελίδα με φωτοτυπημένες τις κάρτες που χρησιμοποιήσαμε στη δραστηριότητα. Τα παιδιά κόβουν τις εικόνες και τις κολλούν στη σωστή σειρά (πρώτα το ζώο, μετά το στόμα του και τελευταία την τροφή του). Ζητούμε από τα παιδιά εξατομικευμένα να εκφράσουν με προτάσεις (να διαβάσουν) τις σειρές που έφτιαξαν.
- Δίνουμε στα παιδιά πραγματικές τροφές και κάρτες με αντίστοιχες εικόνες και ζητούμε να τις αντιστοιχίσουν.
- Δημιουργούμε προτάσεις με δύο αντικείμενα, προσθέτοντας άλλη μια εικόνα με τροφή και ζητώντας από τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν στις προτάσεις το σύνδεσμο «και» πχ. Το άλογο τρώει σανό και χόρτα.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

- Παρόμοια δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί για να χρησιμοποιηθεί ως έναυσμα για να σχηματίσουν τα παιδιά προτάσεις παθητικής σύνταξης. Τοποθετούμε πρώτα την κάρτα με την τροφή, μετά αυτή με το στόμα του ζώου και τέλος την κάρτα με το ζώο (π.χ. το κόκαλο φαγώθηκε από το σκύλο).

Δραστηριότητα 2^η: Βελτίωση – ενεργοποίηση των οργάνων ομιλίας (κινητικές ασκήσεις για τη γλώσσα)

Υλικά: Καθρέφτης

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά:

«Σήμερα τα σκυλιά της αυλής ξύπνησαν πολύ πρωί και πήγαν στο βουνό με τον πατέρα για κυνήγι. Το βράδυ γύρισαν πολύ κουρασμένα, ανέπνεαν γρήγορα και είχαν τη γλώσσα τους έξω».

Ζητάει από τα παιδιά:

- Να βγάλουν όσο περισσότερο μπορούν τη γλώσσα τους έξω.
- Να φτάσουν με τη γλώσσα τους τη μύτη.
- Να ακουμπήσουν με τη γλώσσα τους το σαγόνι.
- Να σπρώξουν με τη γλώσσα τους μια το ένα μάγουλο και μια το άλλο.
- Να πλαταγίσουν τη γλώσσα τους.
- Να κάνουν τη γλώσσα τους ένα μικρό σκουληκάκι που μπαينوβαίνει μέσα σε ένα λαχταριστό μήλο.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Μικρές ομάδες παιδιών

Τα σκυλάκια είναι πολύ διψασμένα και ο πατέρας φέρνει νερό για να πιούνε. Δίνουμε σε κάθε παιδί ένα πιάτο με νερό και ζητάμε να προσπαθήσουν να πιούνε νερό με τη γλώσσα τους.

Δραστηριότητα 3^η: Βελτίωση – ενεργοποίηση των οργάνων ομιλίας

Υλικά: Βάζο με μέλι, πιατάκια μιας χρήσης, ένα κουτάλι

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά

«Η οικογένεια του αγροκτήματος εκτός από τη γιαγιά, μαζί με όλα τα ζώα αποφάσισαν να κάνουν μια μεγάλη βόλτα στο δάσος που βρίσκεται πολύ μακριά από το σπίτι τους. Ετοίμασαν ένα μεγάλο καλάθι με διάφορα τρόφιμα και ένα βάζο με λαχταριστό μέλι. Πήραν μαζί τους όμορφα πιάτα για όλους και ένα μεγάλο κουτάλι. Όλοι ήταν πολύ χαρούμενοι.

Περπάτησαν αρκετή ώρα. Ανέβηκαν μια μεγάλη ανηφόρα περπατώντας αργά και κατέβηκαν τρέχοντας την κατηφόρα. Πέρασαν το μεγάλο λιβάδι με τα λουλούδια και τις πεταλούδες χοροπηδώντας.

Όταν έφτασαν στο μεγάλο δάσος όλοι ένιωθαν πολύ κουρασμένοι και κάθισαν να ξεκουραστούν. Αποφάσισαν να φάνε πρώτα το μέλι, άνοιξαν το βάζο με το μέλι και το μοίρασαν στα πιάτα τους. Τότε θυμήθηκαν ότι είχαν ξεχάσει τα κουταλάκια τους στο σπίτι. Πώς θα φάνε τώρα το μέλι; Και φαίνεται τόσο λαχταριστό και νόστιμο»!

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να προτείνουν λύσεις, πριν όμως αφήσει τα παιδιά να πειραματιστούν με τις λύσεις τους η ίδια προτείνει στα παιδιά:

Να βγάλουν όλοι έξω τη γλώσσα τους και η ίδια στάζει σε όλα τα παιδιά λίγο μέλι πάνω στη γλώσσα τους.

Με οδοντογλυφίδες βάζει λίγο μέλι στο πάνω και μετά στο κάτω χείλος ή γύρω από τα χείλη του κάθε παιδιού και τους προτείνει να το γλείψουν με τη γλώσσα τους.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

• Παραδοσιακό παιχνίδι

Τα παιδιά ευχαριστημένα από τη γλύκα του μελιού παίζουν το παραδοσιακό παιχνίδι «Περνά – περνά η μέλισσα». Τα παιδιά – μάνες επιλέγουν τα μελισσόπουλα με κριτήριο δύο από τους τρόπους που χρησιμοποίησαν για να φάνε το μέλι.

Στο τέλος της δραστηριότητας μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά πλαστικά κουταλάκια (τα οποία υπήρχαν μέσα στο καλάθι, αλλά εμείς δεν τα είδαμε) για να φάνε το μέλι.

• Γλωσσική άσκηση

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά:

«Το βράδυ που η οικογένεια επέστρεψε στο σπίτι τα παιδιά αφηγήθηκαν στη γιαγιά τους τη διαδρομή που έκαναν για να φτάσουν στο δάσος και πώς έφαγαν το μέλι».

Ζητάει από τα παιδιά να αφηγηθούν τη διαδρομή για το δάσος και να περιγράψουν τον τρόπο που έφαγαν το μέλι.

Δραστηριότητα 4^η: Αρθρωση

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται μια αυτοσχέδια ιστορία δίνοντας έμφαση στους μεμονωμένους ήχους:

«Είναι νύχτα και όλα είναι σκοτεινά. Όλοι κοιμούνται στο αγρόκτημα. Το μικρό αγόρι που δεν το παίρνει ο ύπνος αποφασίζει να κατέβει λίγο κάτω στην αυλή. Αθόρυβα κατεβαίνει στην αυλή. Ίσως τα ζώα να είναι ξυπνητά σκέφτεται. Πλησιάζει ένα-ένα τα ζώα και τα βλέπει να κοιμούνται. Πρώτα πηγαίνει στο άλογο.

Το άλογο κοιμάται βαθιά και ροχαλίζει μπρουουου.

Τα γατάκια ρονρονίζουν rrrrrrrrrrrr.

Ο σκύλος είναι πιο αθόρυβος. Το μόνο που ακούγεται είναι sssssssss.

Τα πρόβατα και τα κατσικάκια ενώ έχουν κλειστά τα μάτια τους ανοιγοκλείνουν συνεχώς το στόμα τους σαν κάτι να τρώνε μαμαμα.

Από τη μικρή τρύπα που ζει η ποντικοοικογένεια ακούγεται ένα χρτς χρτς.

Εκεί που όλα είναι ήρεμα, ακούγεται ο κόκορας, κικιρίκου.

Το αγόρι αφήνει γρήγορα την αυλή και ανεβαίνει στο δωμάτιό του.

Το πρωί που η μαμά του πηγαίνει να το ξυπνήσει, το βλέπει να κοιμάται βαθιά και να ροχαλίζει rrrrrrrrrrrr, το χαϊδεύει τρυφερά στα μαλάκια του και εκείνο ευχαριστημένο συνεχίζει sssssssss».

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να θυμηθούν και να μιμηθούν τον ήχο που έκανε το κάθε ζώο.
- Να αναπαράγουν την ιστορία.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Παρόμοια δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί με διαφορετικούς ήχους πχ.

«Οι κόττες της αυλής σήμερα πήγαν βόλτα στο δάσος. Όλα στο δάσος ήταν πολύ όμορφα. Ο ήλιος έριχνε τις ακτίνες του, φώτιζε και ζέσταινε όλη τη γη. Οι κόττες ήταν πολύ χαρούμενες.

Ένα απαλό αεράκι χάιδευε τις φτερούγες τους, φσφσφσφσφ.

Ξαφνικά ένα μαύρο σύννεφο έκρυψε τον ήλιο και ένας κρύος αέρας φύσηξε, βββββββββββββ.

Οι κόττες άρχισαν να κρυώνουν και οι φτερούγες τους να τρέμουν, μμμμμμμμμμμ.

Ο αέρας όλο και δυνάμωνε και γινόταν πιο κρύος, βουβουβουβου.

Οι κόττες άρχισαν να τρέμουν ολόκληρες, μπρμπρμπρμπρ.

Θέλουν να ζεσταθούν ακουμπώντας η μία τα φτερά της άλλης. Νιώθουν και ακουλουθούν η μία το ρυθμό της άλλης, μπρμπρμπρμπρ.

Ο αέρας συνεχίζει να φυσά δυνατά, πολύ δυνατά, φσφσφσφσφ.

Οι κόττες πλησιάζουν η μία την άλλη όσο πιο πολύ γίνεται για να ζεσταίνονται περισσότερο. Τώρα τρέμουν λιγότερο, μμμμμμμμμμμ.

Ο αέρας αρχίζει να ηρεμεί, φσφσφσφσφσφσ.

Οι κότες κρυνώνουν λιγότερο, απομακρύνονται η μία από την άλλη, τρέμουν λιγότερο, μπιμπιμπιμπι.

Ο αέρας ηρέμησε. Ένα απαλό αεράκι χαϊδεύει τις φτερούγες τους, σσσσσσσς. Οι κότες χαρούμενες, αρχίζουν το χορό.

Επέκταση

Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να ζωντανέψουν τις παραπάνω ιστορίες εμπλουτίζοντάς τις με διάφορες κινητικές δραστηριότητες, αφού πρώτα μοιραστούν τους ρόλους.

Δραστηριότητες ψυχοκίνησης και γλωσσικής ανάπτυξης

Δραστηριότητα 1^η: Εμπλουτισμός λεξιλογίου (χρήση χωρο-χρονικών επιρρημάτων) μέσω των δραστηριοτήτων ψυχοκίνησης

Υλικά: Διάφορα όργανα γυμναστικής και έπιπλα της τάξης, τα οποία στήνονται σε κυκλική διάταξη, καρτέλες με ζώα και τροφές, διάφορα χαρακτηριστικά ζώων (π.χ. στεφάνι για το κεφάλι με μικρά κερατάκια)

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός με τη βοήθεια των παιδιών τοποθετεί τα όργανα γυμναστικής και κάποια έπιπλα της τάξης με τέτοιο τρόπο ώστε τα παιδιά να είναι αναγκασμένα να εκτελέσουν ασκήσεις που θα απαιτούν, κατά την εκτέλεση και την περιγραφή τους τη χρήση χωρο-χρονικών επιρρημάτων (π.χ. περνάω μέσα από το στεφάνι, περπατώ πάνω στο παγκάκι, περνάω κάτω από το τραπέζι...κτλ.).

Αφηγείται στα παιδιά μια αυτοσχέδια ιστορία και τα παιδιά εκτελούν διάφορες κινήσεις.

Τα κατσικάκια του αγροκτήματος είναι σήμερα πολύ χαρούμενα. Βγήκαν έξω στην αυλή για να παίξουν.

Τα παιδιά γίνονται κατσικάκια βάζοντας στο κεφάλι τα στεφανάκια με τα κερατάκια. Μετακινούνται στο χώρο με διάφορους τρόπους (περπατούν, τρέχουν, χοροπηδούν, μετακινούνται σε ζευγάρια ακουμπώντας διάφορα σημεία του σώματός τους).

Τα κατσικάκια είναι πολύ κουρασμένα. Κάθονται για να ξεκουραστούν, κλείνουν τα μάτια και ονειρεύονται. Ονειρεύονται ένα λιβάδι με πράσινο χορταράκι.

Τα παιδιά κάθονται κάτω και κλείνουν τα μάτια τους.

Το λιβάδι είναι καταπράσινο και μυρίζει φρεσκάδα.

Εισπνέουν από τη μύτη και εκπνέουν από το στόμα.

Το όνειρο κάνει τα κατσικάκια να πεινούν. Αποφασίζουν να ψάξουν να βρουν νόστιμη τροφή. Ο δρόμος όμως είναι επικίνδυνος. Πρέπει να περάσουν από ένα τούνελ, να περπατήσουν σε ένα πολύ στενό μονοπάτι, να διασχίσουν ένα ποταμάκι περπατώντας πάνω σε πέτρες. Τα κατσικάκια είναι τρομαγμένα και προχωρούν αργά το ένα πίσω από το άλλο.

Τα παιδιά μπαίνουν στη σειρά και μετακινούνται χρησιμοποιώντας τα όργανα γυμναστικής και τα έπιπλα που έχουν τοποθετήσει.

Όταν έφτασαν στο λιβάδι έφαγαν λαχταριστό χορταράκι. Χορτάτα και ευχαριστημένα, επιστρέφουν στο σπίτι από τον ίδιο δρόμο κρατώντας το ένα την ουρά του άλλου.

Τα παιδιά κάνουν την ίδια διαδρομή πιασμένα από το χέρι.

Στο σπίτι όλοι είναι ανήσυχοι. Έχει αρχίσει να νυχτώνει και δεν ξέρουν πού είναι τα κατσικάκια. Όταν τα βλέπουν να επιστρέφουν όλοι χαίρονται πάρα πολύ.

Όμως και τα κατσικάκια είναι χαρούμενα και ενθουσιασμένα που κατάφεραν να κάνουν μια τόσο ωραία βόλτα.

Στο μαντρί πριν κοιμηθούν περιγράφουν στις μαμάδες τους πως έφτασαν στο μεγάλο λιβάδι.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά

- Να περιγράψουν τις μετακινήσεις που έκαναν (όπως τα κατσικάκια στις μαμάδες τους).
- Να ζωγραφίσουν σε ένα χαρτί τα όργανα και τα έπιπλα της τάξης που χρησιμοποίησαν. Να περιγράψουν στη νηπιαγωγό πως χρησιμοποίησαν το κάθε ένα από αυτά πχ. πέρασα μέσα από το στεφάνι, περπάτησα με το σχοινί ανάμεσα στα πόδια μου, πέρασα κάτω από το τραπέζι κλπ.

Αν υπάρχουν παιδιά που δυσκολεύονται ζητάμε να εκτελέσουν τη δραστηριότητα ένα- ένα με τη σειρά και κατά τη διάρκεια που την εκτελούν να περιγράψουν αυτό που κάνουν.

Μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να περιγράψουν τις δραστηριότητες που εκτέλεσαν, χωρίς να δίνουμε έμφαση στη χρονική σειρά ή να ζητήσουμε να τις περιγράψουν με τη χρονική σειρά που εκτελέστηκαν (η κυκλική διάταξη των οργάνων βοηθάει στην περιγραφή).

Δραστηριότητα 2^η : Να βιώσουν και να γνωρίσουν τη σημασία και τις διαφορές των κινητικών ρημάτων

Υλικά: διάφορα όργανα γυμναστικής (μεγάλα τούβλα , ράβδους, στεφάνια κλπ.) τόσα είδη όσες και οι ομάδες των παιδιών.

Περιγραφή δραστηριότητας

Τα παιδιά χωρίζονται σε ισάριθμες ομάδες. Κάθε ομάδα παιδιών αντιπροσωπεύει μια ομάδα ζώων. Η κάθε ομάδα διαλέγει ένα χώρο περιμετρικά της τάξης για σπίτι τους.

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά:

Σήμερα ο καιρός είναι πολύ χάλια. Κάνει πολύ κρύο και εχθές όλο το βράδυ χιόνιζε. Τα ζώα δεν μπορούν να βγουν έξω για να κάνουν τη βόλτα τους και μέσα στις φωλιές τους βαριούνται.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να πάνε στο χώρο που επέλεξαν για φωλιά.

Τα άλογα είχαν μια καταπληκτική ιδέα! Να βρεθούν όλα μαζί τα ζώα κάτω από το μεγάλο υπόστεγο για να παίξουν. Άρχισαν λοιπόν να χλιμιντρίζουν για να πουν την ιδέα τους και στα άλλα ζώα.

Η ομάδα των παιδιών που έχουν επιλέξει να είναι άλογα μιμούνται τον ήχο των αλόγων.

Τα υπόλοιπα ζώα συμφώνησαν. Τα σκυλιά γάβγισαν. Οι κότες κακάρισαν (η νηπιαγωγός αναφέρει όλες τις ομάδες των ζώων).

Η κάθε ομάδα παιδιών όταν ακούει να αναφέρονται τα ζώα που αντιπροσωπεύουν μιμείται τον ήχο που παράγουν.

Η αυλή όμως είναι γεμάτη χιόνι και είναι λίγο δύσκολο να φτάσουν στο υπόστεγο. Μπορούν όμως να φτιάξουν ένα μονοπάτι.

Η νηπιαγωγός προτρέπει την κάθε ομάδα να διαλέξει ένα είδος από τα όργανα γυμναστικής για να φτιάξει ένα μονοπάτι από τη φωλιά τους ως το κέντρο της τάξης όπου θα συγκεντρωθούν όλα τα ζώα.

Αφού λοιπόν έφτιαξαν το μονοπάτι τους όλα τα ζώα συγκεντρώθηκαν κάτω από το υπόστεγο. Και εκεί αποφάσισαν η κάθε ομάδα ζώων να δείξει στα υπόλοιπα τι μπορούν να κάνουν.

Τα παιδιά ακολουθούν το μονοπάτι που έφτιαξαν και συγκεντρώνονται στο κέντρο της τάξης ή σε ένα σημείο που έχουμε ορίσει. Η κάθε ομάδα παιδιών λέει και δείχνει στις υπόλοιπες τι μπορεί να κάνει καλύτερα. Π.χ. οι γάτες περπατούν αθόρυβα, παραμονεύουν έξω από μια ποντικοφωλιά και ορμούν όταν δουν έναν ποντικό, αγριεύουν πολύ με το σκύλο και νιαουρίζουν άγρια και δυνατά. Τα σκυλιά τρέχουν όταν πάνε για κυνήγι, γίνονται πολύ άγρια όταν πλησιάζει κάποιος άγνωστος στο σπίτι και γαβγίζουν δυνατά. Τα γουρουνάκια κυλιούνται στη λάσπη, κτλ..

Η ώρα πέρασε, σε λίγο πλησιάζει το μεσημέρι και τα ζώα άρχισαν να πεινρούν. Ώρα να γυρίσουν στις φωλιές τους, από το ίδιο ακριβώς μονοπάτι που ήρθαν.

Η κάθε ομάδα παιδιών επιστρέφει στο χώρο της.

Μετά το παιχνίδι και το φαγητό όλα τα ζώα νιώθουν πολύ κουρασμένα. Θέλουν να κοιμηθούν.

Τα παιδιά ξαπλώνουν κάτω και χαλαρώνουν με τη σειρά όλα τα μέλη του σώματός τους κάνοντας ελαφριές κινήσεις.

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Τα παιδιά συγκεντρωμένα όλα μαζί συζητούν:

- Ποια ομάδα ζώων τους έκανε μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί.
- Ποιο ζώο θα ήθελε να είναι ο καθένας και τι ήταν αυτό που τον εντυπωσίασε περισσότερο από το συγκεκριμένο ζώο.

Δραστηριότητα 3^η: Σωματογνωσία, κατανόηση προφορικών οδηγιών

Περιγραφή δραστηριότητας

Η νηπιαγωγός αφηγείται στα παιδιά την περιπέτεια μιας παρέας σκύλων που αποφάσισαν να φύγουν από τα σπίτια τους. Περιγράφει όλα αυτά που κάνουν και τα παιδιά μιμούνται τις διάφορες κινήσεις.

«Μια παρέα σκύλων βαρέθηκαν να ζουν κλεισμένα μέσα στα σπίτια τους και αποφάσισαν να το σκάσουν για να πάνε να ζήσουν ελεύθερα μόνα τους.

- *Περπατούν προσεκτικά και αθόρυβα και βγαίνουν από τα σπίτια τους.*
- *Γυρίζουν το κεφάλι τους και κοιτάζουν προς τη μία και την άλλη πλευρά μήπως τους βλέπει κανείς.*
- *Κουνούν την ουρά τους, κάθε φορά που συναντούν ένα άλλο σκυλί στο δρόμο και το καλούν να έρθει μαζί τους.*
- *Φτάνουν σε ένα πάρκο και τρέχουν χαρούμενα.*
- *Ξαπλώνουν, ακουμπώντας την πλάτη τους στο χόρτο και σηκώνουν τα πόδια τους ψηλά στον αέρα.*
- *Κουνούν τα πόδια τους ψηλά (χέρια και πόδια).*
- *Κάθονται σε ζευγάρια και παίζουν μεταξύ τους με τα δυο τους πόδια.*

- Περπατούν προσεκτικά, μυρίζοντας από τη μια και την άλλη πλευρά για να βρουν κάτι να φάνε.
- Απογοητευμένα που δεν βρήκαν κάτι να φάνε και πολύ κουρασμένα, αποφασίζουν να επιστρέψουν στα σπίτια τους περπατώντας πολύ αργά.

Οι ιδιοκτήτες τους είναι ανήσυχοι. Όταν όμως βλέπουν τα σκυλιά να επιστρέφουν, χαίρονται πολύ. Τους δίνουν το αγαπημένο τους φαγητό και εκείνα ευχαριστημένα κουνούν το κεφάλι».

Εμπλουτισμός δραστηριότητας

Μπορεί να ακολουθήσει διάλογος ανάμεσα στους ιδιοκτήτες και τα σκυλιά σχετικά με το πώς έφυγαν, γιατί, πού πήγαν, τι έκαναν κτλ..

Ένα παιδί κάνει τον ιδιοκτήτη και ένα δεύτερο το σκυλί και περιγράφει τη βόλτα που έκαναν.

Πρόγραμμα γλωσσικής ανάπτυξης

*Κατανόηση αφηγηματικής δομής και αναπαραγωγή κειμένου
Δραστηριότητες γλωσσικής ανάπτυξης*

Σειρά που θα δοθούν οι ιστορίες

1. Το άσπρο ελεφαντάκι (εικόνες 6)
2. Ο Χάρης κάνει ποδήλατο (εικόνες 7)
3. Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο (εικόνες 8)
4. Άουτς (εικόνες 8)
5. Μια ωραία μέρα στην εξοχή (εικόνες 6)

Ιστορία 1η: Το άσπρο ελεφαντάκι

Μια όμορφη και ζεστή μέρα, πολύ μακριά από δω στη ζούγκλα όπου ζουν πολλά άγρια ζώα, μια ελεφαντίνα γέννησε ένα μικρό άσπρο-κάτασπρο ελεφαντάκι.

Κάθε μέρα η μαμά ελεφαντίνα το έπλενε, το σκούπιζε προσεκτικά, του ετοίμαζε ένα λαχταριστό πρωινό και μετά οι δύο τους πήγαιναν μια μεγάλη βόλτα.

Ο Νικ, έτσι έλεγαν το μικρό ελεφαντάκι, μεγάλωσε και τώρα πια ήθελε να τρέχει και να παίζει με τους φίλους του. Φρόντιζε όμως πάντα να μένει καθαρό, γιατί δεν ήθελε να στεναχωρεί τη μαμά του. **[Εικόνα 1η]**

Σήμερα ο καιρός δεν ήταν και τόσο καλός. Το βράδυ έβρεξε πολύ. Ο Νίκ όμως ήταν πολύ χαρούμενος. Σήμερα θα μπορούσε να φορέσει τις καινούργιες κόκκινες μπότες του και να πάει να παίξει με τους φίλους του. Έτσι κάτασπρος όπως ήταν θα του πήγαιναν πολύ και θα ήταν πολύ όμορφος.

Φόρεσε λοιπόν τις κόκκινες μπότες του και βγήκε τρέχοντας από το σπίτι για να πάει, να βρει, όσο πιο γρήγορα γινόταν τους φίλους του. Καθώς έτρεχε όμως, δεν πρόσεξε τη μεγάλη λακκούβα με το νερό της βροχής και **Σπλάτσ!!!** έπεσε μέσα στη λακκούβα. **[Εικόνα 2η]**

Το άσπρο – κάτασπρο μικρό ελεφαντάκι έγινε γκρίζο από τις λάσπες. Οι καινούργιες κόκκινες μπότες του είναι πολύ άσχημες έτσι βρόμικες που έγιναν.

Αν τον έβλεπαν έτσι οι φίλοι του, σίγουρα θα τον κορόιδευαν και θα γελούσαν μαζί του. Και η μαμά του όμως θα στεναχωριόταν πάρα πολύ. Κάτι έπρεπε να κάνει. **[Εικόνα 3η]**

Έτρεξε όσο πιο γρήγορα μπορούσε στο μεγάλο ποτάμι. Σήμερα έπρεπε να κάνει για πρώτη φορά μόνος του μπάνιο. Δεν ήθελε να το δει κανείς έτσι βρόμικο όπως ήταν.

Έβγαλε τις λασπωμένες μπότες του, στάθηκε προσεκτικά στην άκρη του ποταμού και γέμισε την προβοσκίδα του με νερό. **[Εικόνα 4η]**

Τέντωσε την προβοσκίδα του όσο πιο ψηλά μπορούσε και φύσηξε με δύναμη το νερό. Το νερό έπεσε όλο πάνω του και οι λάσπες κάτω. Μα! αυτό δεν ήταν και τόσο δύσκολο όσο το φανταζόταν. **[Εικόνα 5η]**

Τώρα είναι πάλι ένα άσπρο-κάτασπρο ελεφαντάκι, που ξέρει να κάνει μπάνιο μόνο του. Μπορεί να τρέξει και να παίξει με τους φίλους του όσο θέλει.

Το βράδυ όταν γυρίσει στο σπίτι η μαμά του θα είναι πολύ χαρούμενη και περήφανη που έχει ένα τόσο καθαρό, όμορφο, άσπρο-κάτασπρο ελεφαντάκι. **[Εικόνα 6η]**

Διασκευή ιστορίας από το βιβλίο: «Το άσπρο ελεφαντάκι» Αλτάν, 1986, Θεσσαλονική-Αθήνα, Εκδ. Αστέρης Δεληθανάσης

Επεξεργασίας κειμένου «Το άσπρο ελεφαντάκι»

Στόχος : Κατανόηση της αφηγηματικής δομής και αναπαραγωγή κειμένου

Υλικό:

- Κείμενο από διασκευή βιβλίου «Το άσπρο ελεφαντάκι», Αλτάν, 1986, Εκδ. Α-στέρης Δεληθανάσης, Θεσσαλονίκη-Αθήνα
- Έξι εικόνες από το βιβλίο προσαρμοσμένες στο διασκευασμένο κείμενο
-

Ενδεικτική πορεία:

Στο σύνολο των παιδιών ή με μικρή ομάδα.

1. Αφήγηση ιστορίας – τοποθέτηση εικόνων ως βοηθητικό ερέθισμα

Η νηπιαγωγός αφηγείται ή διαβάζει την ιστορία και ταυτόχρονα τοποθετεί την αντίστοιχη εικόνα σε ένα ταμπλό (ώστε να είναι ορατές από το σύνολο των παιδιών).

2. Ερωτήσεις για την κατανόηση δομής της ιστορίας και κειμένου

Ζητάει από τα παιδιά να απαντήσουν στις ερωτήσεις:

- Για ποιον μιλάει η ιστορία; (ποιος είναι ο ήρωας;)
- Πού βρισκόταν; Σε ποιο μέρος; (πλαίσιο τόπου)
- Πότε; (πλαίσιο χρόνου)
- Τι ήθελε να κάνει ο ήρωας;
- Τι έπαθε; (ποιο είναι το πρόβλημα)
- Πώς ένωσε;
- Πώς έλυσε το πρόβλημα; (με ποιο τρόπο;)
- Τι συνέβη στο τέλος; (Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;)

3. Διευθέτηση εικόνων της ιστορίας από τα παιδιά

Η νηπιαγωγός ζητάει από ένα παιδί της ομάδας να ανακατέψει τις εικόνες της ιστορίας και ρωτάει τα παιδιά: «νομίζετε ότι τώρα μπορούμε να τις ξαναβάλουμε στη σωστή σειρά;»

Ζητάει από τα παιδιά της ομάδας:

- Να τοποθετήσουν τις εικόνες στη σωστή σειρά. Ένα παιδί από την ομάδα τοποθετεί την πρώτη εικόνα, ένα άλλο τη δεύτερη κλπ. Αν υπάρχουν δυσκολίες η νηπιαγωγός καθοδηγεί τα παιδιά που δυσκολεύονται με τις ερωτήσεις κατανόησης δομής κειμένου.
- Να αιτιολογήσουν την επιλογή τους «γιατί διάλεξες αυτήν την εικόνα, γιατί νομίζεις ότι είναι αυτή η επόμενη εικόνα;»
- Να αφηγηθούν την ιστορία (αφού έχουν τοποθετήσει όλες τις εικόνες στη σωστή σειρά).

4. Διευθέτηση εικόνων σε εξατομικευμένο επίπεδο

Υλικό: Φύλλο εργασίας με τις έξι εικόνες της ιστορίας ανακατεμένες σε σελίδα Α4.

Ενδεικτική πορεία:

Το κάθε παιδί παίρνει ένα φύλλο εργασίας. Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να κόψουν τις εικόνες της σελίδας.
- Να τις τοποθετήσουν με τη σωστή σειρά πάνω σε ένα λευκό φύλλο Α4.
- Να αιτιολογήσουν τη σειρά που τις τοποθέτησαν.
- Να τις κολλήσουν πάνω στο χαρτί τους.
- Να αφηγηθούν την ιστορία στη νηπιαγωγό.

Παρατήρηση: Η δραστηριότητα αυτή δεν είναι απαραίτητο να γίνει με το σύνολο των παιδιών, αλλά με τα παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες.

Επέκταση

1. Ανάλυση πρότασης σε λέξεις

Στόχος: Φωνημική επίγνωση

Υλικό: Εικόνες της ιστορίας. Μία πρόταση που να αντιστοιχεί σε κάθε εικόνα πχ.

- Ένα άσπρο ελεφαντάκι (1^η εικόνα)
- Έπεσε μέσα στη λακκούβα (2^η εικόνα)
- Ένα άσπρο ελεφαντάκι γεμάτο λάσπες (3^η εικόνα)
- Ρούφηξε πολύ νερό με την προβοσκίδα (4^η εικόνα)
- Φύσηξε δυνατά όλο το νερό έξω (5^η εικόνα)
- Τώρα είναι πάλι καθαρό (6^η εικόνα)

Λευκές καρτέλες (τόσες όσες είναι και οι λέξεις της μεγαλύτερης πρότασης που επιλέξαμε να επεξεργαστούμε).

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός:

- Διαβάζει στα παιδιά μια πρόταση που επέλεξε. Όχι απαραίτητα με τη σειρά δομής της ιστορίας, αλλά με το βαθμό δυσκολίας όσον αφορά την ανάλυση της πρότασης σε λέξεις (μέγεθος της πρότασης).

Ζητάει από τα παιδιά

- Να αντιστοιχήσουν την πρόταση που διάβασε με τη σωστή εικόνα (την οποία τοποθετούν στο ταμπλό).
- Να επαναλάβουν όλοι μαζί αργά την πρόταση και να χτυπήσουν τα χέρια τους σε κάθε λέξη που προφέρουν.
- Ένα παιδί να τοποθετεί μία λευκή καρτέλα στο ταμπλό για κάθε λέξη της πρότασης που ακούει από τα παιδιά της ομάδας.
- Το ίδιο ή ένα άλλο παιδί να αναπαράγει την πρόταση δείχνοντας κάθε φορά την αντίστοιχη λευκή καρτέλα που τοποθέτησαν στον πίνακα αναφοράς για κάθε λέξη της πρότασης που λέει.
- Να θυμηθούν τη λέξη που αντιστοιχεί στην πρώτη καρτέλα και μετά στην τελευταία.

Παραλλαγές παιχνιδιού:

α) Για τη συμμετοχή περισσότερων παιδιών στο παιχνίδι η νηπιαγωγός μπορεί να δώσει άγραφες καρτέλες σε τρία διαφορετικά χρώματα. Κάθε φορά τρία παιδιά αφού επιλέξουν ποιο χρώμα καρτέλες θέλουν να χρησιμοποιήσουν, ακούν την πρόταση και ταυτόχρονα το καθένα τοποθετεί τόσες καρτέλες όσες και οι λέξεις της πρότασης που άκουσε. Ο έλεγχος, αν τα παιδιά τοποθέτησαν το σωστό αριθμό καρτελών, γίνεται από τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας.

β) Αντί για καρτέλες τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν τουβλάκια στο ίδιο

σχήμα και χρώμα (το μέγεθος μπορεί να διαφέρει). Το παιδί τοποθετεί ένα τουβλάκι για κάθε λέξη της πρότασης που ακούει και μετά αναπαράγει την πρόταση δείχνοντας ένα τουβλάκι για κάθε λέξη που λέει.

γ) Μεγάλο φύλλο χαρτιού και ένα μαρκαδόρο. Το παιδί τραβάει μια γραμμή στο χαρτί για κάθε λέξη της πρότασης που ακούει (προσοχή οι γραμμές θα πρέπει να τραβιούνται η μία δίπλα στην άλλη με κάποιο κενό ανάμεσα στις λέξεις). Αναπαράγει την πρόταση δείχνοντας την αντίστοιχη γραμμή που τράβηξε για κάθε λέξη της πρότασης που λέει.

Παρατήρηση: Ανάλογα με το ενδιαφέρον και τις δυσκολίες των παιδιών η νηπιαγωγός επιλέγει:

- Μια απλή ή πιο σύνθετη πρόταση για επεξεργασία.
- Το υλικό που θα χρησιμοποιήσουν.
- Τον αριθμό των προτάσεων που θα επεξεργαστούν.

2. Εμπλουτισμός λεξιλογίου

Στόχος: Πρόσθεση προθήματος «κατά» σε λέξεις χρωμάτων

Υλικό: Μια αυτοσχέδια ιστορία που προτρέπει τα παιδιά να παράγουν σύνθετες λέξεις που αναφέρονται στα χρώματα με το πρόθημα «κατα»

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός:

- Θυμίζει στα παιδιά την ιστορία που έχουν ήδη επεξεργαστεί πχ. «Θυμάστε την ιστορία που διαβάσαμε με το άσπρο ελεφαντάκι; Το χρώμα του ήταν όχι απλώς άσπρο αλλά πολύ άσπρο δηλαδή κάτασπρο. Θα σας αφηγηθώ μια ιστορία και εσείς θέλω να βοηθήσετε να βρίσκουμε κάθε φορά το σωστό χρώμα».
- Αφηγείται στα παιδιά μία αυτοσχέδια ιστορία και τα προτρέπει να συμπληρώνουν τις λέξεις χρωμάτων που αναφέρονται στην ιστορία με το πρόθημα «κατα».

Το σκουλήκι με τη μαγική σκόνη

Μια φορά και ένα καιρό κάτω από μια μεγάλη πέτρα, κοντά στη φωλιά που ζούσε ο Νικ το ελεφαντάκι, είχε χτίσει τη φωλιά του ένα μικρό και παράξενο σκουλήκι. Παράξενο, γιατί στα μικρά του ποδαράκια κουβαλούσε μια μαγική σκόνη την «κατα».

Κάθε φορά λοιπόν που έβγαινε από τη φωλιά του, συνέβαιναν περίεργα πράγματα. Ό,τι άγγιζε με τα μικρά ποδαράκια γινόταν πολύ πιο όμορφο και λαμπερό.

Σκαρφάλωνε πάνω στην άσπρη πέτρα, άφηνε λίγο «κατα» και η πέτρα γινόταν από άσπρη

Η κόκκινη παπαρούνα από κόκκινη

Η κίτρινη μαργαρίτα

Και όλα τα φύλλα των λουλουδιών από πράσινα

Όταν δε, ανέβαινε στην πλάτη του Νικ του άσπρου ελέφαντα, για να πάνε βόλτα από άσπρος γινόταν

Πολλά από τα ζώα που ζούσαν εκεί κοντά, αποφάσισαν να πλησιάσουν το μικρό σκουλήκι για να δουν τι είναι αυτό που κάνει και κάθε φορά που αγγίζει κάτι τα χρώματα του γίνονται πιο όμορφα και λαμπερά.

Πρώτο αποφάσισε να πλησιάσει το θαρραλέο μυρμήγκι.

Καθώς πλησίαζε όμως, δεν πρόσεξε τα τελευταία ποδαράκια του σκουληκιού που ήταν πολύ μικρά, τα άγγιξε και από μαύρο έγινε ένα θαρραλέο μυρμήγκι.

Μα αυτό είναι υπέροχο! Είπε μια πασχαλίτσα που παρακολουθούσε το θαρραλέο μυρμήγκι και πέταξε χαρούμενη πάνω από το μικρό σκουλήκι. Τα φτερά της όμως κατά λάθος ακούμπησαν στα δεξιά ποδαράκια του σκουληκιού. Η πασχαλίτσα από κόκκινη έγινε και οι μαύρες βούλες της πιο μαύρες από ποτέ δηλαδή

Μια πεταλούδα με γαλάζια φτερά είδε την πασχαλίτσα να πετάει χαρούμενη και νόμισε ότι ήθελε να παίξουν κυνηγητό, άρχισε λοιπόν να κυνηγάει την πασχαλίτσα, που πετούσε γύρω από το μικρό σκουλήκι. Το μικρό σκουλήκι άκουσε τη φασαρία που γινόταν γύρω του, τέντωσε το σώμα του να δει τι συμβαίνει και τα μπροστινά πόδια του ακούμπησαν τα φτερά της πεταλούδας που από γαλανά έγιναν

Ένα πράσινο σκουλήκι που κουβαλούσε ένα μεγάλο φύλλο στη φωλιά του και περνούσε τυχαία από εκεί, δεν πρόσεξε το μικρό σκουλήκι, σκόνταψε πάνω του και από πράσινο έγινε

Αλλά και μια κίτρινη μαργαρίτα έγειρε το κοτσάνι της όλο περιέργεια, για να δει τι συμβαίνει, και κατά λάθος ακούμπησε στα πόδια του μικρού σκουληκιού που εκείνη την ώρα τα είχε τεντώσει για να ξεμουδιάσουν και από κίτρινη έγινε

Εμπλουτισμός της δραστηριότητας

1^ο Παιχνίδι: Παραγωγή λόγου από τα παιδιά

Υλικά: Μουσικό χορευτικό κομμάτι, αντικείμενα της τάξης

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός ρωτάει! «Φαντάζεστε τι θα γίνει στο σχολείο μας αν το μικρό σκουλήκι έρθει εδώ;» και ζητάει από τα παιδιά:

- Να κινηθούν στην τάξη στο ρυθμό της μουσικής.
- Να πάρουν στα χέρια τους ένα αντικείμενο.
- Στην παύση της μουσικής όλα τα παιδιά θα πρέπει να κρατούν κάτι στα χέρια τους.

Το κάθε παιδί λέει στην ομάδα:

- Τι χρώμα αντικείμενο κρατά.
- Τι χρώμα θα γίνει το αντικείμενο που κρατάει αν αφήσει πάνω του λίγη από τη μαγική σκόνη «κατά» το μικρό σκουλήκι.
- Τι χρώμα θα γίνει αν φυσήξει από πάνω του τη μαγική σκόνη.

Παρατήρηση:

Η νηπιαγωγός προτρέπει τα παιδιά να παράγουν ολοκληρωμένες προτάσεις πχ. το κόκκινο τουβλάκι μου θα γίνει κατακόκκινο, ο κατακίτρινος μαρκαδόρος θα γίνει κίτρινος.

Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας πολύ πιθανόν να προκύψει το πρόβλημα ότι σε μερικά χρώματα δεν μπορεί να μπει το πρόθημα «κατά» πχ. πορτοκαλί.

Η νηπιαγωγός κατευθύνει τα παιδιά να κατανοήσουν ότι σε μερικά χρώματα δεν κολλάει η μαγική σκόνη «κατα». Έτσι το καφέ μένει πάντα καφέ, το πορτοκαλί-πορτοκαλί το μπλε – μπλε κλπ.

2° Παιχνίδι: Σωστή χρήση προθήματος «κατα»

Υλικά: - Μαρκαδόροι σε διάφορα χρώματα.

- Μια κάλτσα διαμορφωμένη ή όχι σε σκουλήκι (ράβουμε δύο κουμπιά για μάτια στο μπροστινό πάνω μέρος).

Ενδεικτική πορεία:

- Τα παιδιά με κλειστά μάτια παίρνουν έναν μαρκαδόρο στα χέρια τους.
- Με τη σειρά λένε το χρώμα του μαρκαδόρου που κρατάνε.
- Ένα παιδί περνάει την κάλτσα στο χέρι και παριστάνει το σκουλήκι. Με το χέρι του αγγίζει και χαϊδεύει τους μαρκαδόρους που στο χρώμα τους μπορεί να μπει το πρόθημα «κατά», ενώ τραβάει απότομα το χέρι του πίσω, κάθε φορά που πάει να αγγίξει έναν μαρκαδόρο που στο χρώμα του δεν μπορούμε να προσθέσουμε το πρόθημα «κατά».
- Το παιδί που κρατάει τον αντίστοιχο μαρκαδόρο επαναλαμβάνει το χρώμα του μαρκαδόρου που κρατάει με το πρόθημα ή χωρίς πρόθημα.

3. Εμπλουτισμός λεξιλογίου

Στόχος: Παραγωγή αντίθετων εννοιών

Υλικά: Παραλλαγή της ιστορίας που επεξεργάστηκαν τα παιδιά, η οποία να παροτρύνει τα παιδιά να βρουν απλές αντίθετες έννοιες.

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός αφηγείται την παρακάτω ιστορία στα παιδιά, προτρέποντας τα να βρουν απλές αντίθετες έννοιες και να συμπληρώσουν την ιστορία.

Μια μέρα που δεν ήταν ζεστή, αλλά

Όχι μακριά από δω αλλά,

Ζούσε ένας όχι μικρός ελέφαντας, αλλά ένας ελέφαντας

Δεν ήταν ποτέ καθαρός, ήταν πάντα

Δεν φορούσε ποτέ τις καινούργιες του μπότες, αλλά τις μπότες

Ο ελέφαντας δεν ήταν χαρούμενος, αλλά

Όταν ήρθε η ώρα για να κοιμηθεί ξάπλωσε και δεν έκλεισε τα μάτια του, αλλά κράτησε τα μάτια του

Και σκέφτηκε όχι για λίγη ώρα, αλλά γιαώρα και αποφάσισε:

Το πρωί που θα ξυπνούσε και δεν θα ήταν νύχτα, αλλά

Να πάει μια βόλτα γρήγορα στο ποτάμι και όχι όπως πήγαινε συνήθως.

Να μην μείνει έξω από το ποτάμι, αλλά να μπει στο ποτάμι για να φύγουν όλες οι λάσπες που είχε στο σώμα του.

Να γεμίσει την προβοσκίδα του με πολύ νερό, και όχι με νερό.

Και να πλυθεί καλά.

Τώρα πια δεν είναι ένας βρόμικος ελέφαντας, αλλά ένας ελέφαντας.

Μόλις πάει στη φωλιά του θα πετάξει τις παλιές του μπότες και θα φορέσει τις του μπότες.

Μετά θα πάει με τους φίλους του μια μεγάλη βόλτα και όχι μια βόλτα.

Και δεν θα είναι ποτέ πια λυπημένος, αλλά ένας ελέφαντας.

Ιστορία 2η: Ο Χάρης κάνει ποδήλατο

Ο Χάρης έχει γενέθλια και οι γονείς του, του χάρισαν ένα όμορφο ποδήλατο. Τώρα κάθε απόγευμα μετά το σχολείο, θα μπορεί να παίζει με το καινούργιο του ποδήλατο. Είναι πολύ χαρούμενος και βιάζεται να αρχίσει τις βόλτες. **[Εικόνα 1η]**

Ανεβαίνει στο ποδήλατό του και μαζί με τη μαμά του πηγαίνουν στον κήπο. «Ουφ! Είναι πολύ δύσκολο! Γκρινιάζει ο Χάρης «Μαμά μπορείς να με βοηθήσεις λίγο;»
«Αχ! Χάρη πρέπει να βάλεις όλη τη δύναμή σου! Του λέει η μαμά. Προσπάθησε! Θα τα καταφέρεις.» **[Εικόνα 2η]**

Πάτησε τότε με όλη του τη δύναμη τα πεντάλ του ποδηλάτου και τα κατάφερε.
«Κοίτα, κοίτα μαμά! Φώναξε «κάνω μόνος μου ποδήλατο!»
«Μπράβο Χάρη. Μόνο που πρέπει να κοιτάς μπροστά σου και να κρατάς καλά το τιμόνι». Είπε η μαμά.
Ο Χάρης όμως είχε απομακρυνθεί και δεν άκουσε τη μαμά του. **[Εικόνα 3η]**

Τελικά δεν είναι και τόσο δύσκολο, σκέφτηκε, και συνέχισε τη βόλτα του. Όταν ξανασυνάντησε τη μαμά του, της είπε όλο χαρά.
«Κοίτα μαμά! Μπορώ να οδηγώ το ποδήλατο μόνο με το ένα μου χέρι!
«Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο!» Του είπε αυστηρά η μαμά. «Πρόσεχε Χάρη!»
«Μα έμαθα τώρα πια μαμά! Και τα καταφέρνω μια χαρά!» Απάντησε περήφανος ο Χάρης και συνέχισε τη βόλτα του. **[Εικόνα 4η]**

Ενώ η μαμά μάζευε τα φύλλα που έπεσαν από τα δέντρα, ο Χάρης την πλησίασε.
«Κοίτα, κοίτα μαμά τι μπορώ να κάνω! Φώναξε ενθουσιασμένος και άφησε το τιμόνι του ποδηλάτου. «Μπορώ να κάνω ποδήλατο και χωρίς χέρια!»
«Χάρη, πιάσε γρήγορα το τιμόνι!» Φώναξε τρομαγμένη η μαμά. «Είναι πολύ επικίνδυνο αυτό που κάνεις!» **[Εικόνα 5η]**

Πριν τελειώσει όμως την κουβέντα της η μαμά, ο Χάρης που δεν πρόλαβε να πιάσει και να στρίψει το τιμόνι, έπεσε με το ποδήλατο του πάνω στο ποτιστήριο. «**Μπουμ**» ακούστηκε ένας δυνατός ήχος.
« Μαμά!» Κλαψούρισε. «Κοίτα τι έπαθα!» «Χτύπησα το πόδι μου και πονάω». « Έλα μην κλαις μικρό μου! Δεν είναι τίποτα θα περάσει γρήγορα! Αρκεί βέβαια να μην το ξανακάνεις.» **[Εικόνα 6η]**

Από τότε ο Χάρης κάνει κάθε απόγευμα βόλτα με το ποδήλατό του, αλλά είναι πολύ προσεκτικός. Κοιτάει πάντα μπροστά και δεν αφήνει ποτέ το τιμόνι από τα χέρια του.
«Μπράβο Χάρη!» Του λέει η μαμά κάθε φορά που τελειώνει τη βόλτα του. «Τώρα οδηγείς το ποδήλατό σου σαν πραγματικός ποδηλάτης». **[Εικόνα 7η]**

Διασκευή ιστορίας από βιβλίο: «Ο Τσάρλι κάνει ποδήλατο», Εκδ. Modern Times

Επεξεργασία κειμένου «Ο Χάρης κάνει ποδήλατο»

Στόχος : Κατανόηση της αφηγηματικής δομής και αναπαραγωγή κειμένου

Υλικό: Κείμενο από διασκευη βιβλίου « Ο Τσάρλι κάνει ποδήλατο» εκδ. Modern Times. Επτά εικόνες από το βιβλίο προσαρμοσμένες στο διασκευασμένο κείμενο

Ενδεικτική πορεία:

Στο σύνολο των παιδιών ή με μικρή ομάδα παιδιών

1. Αφήγηση της ιστορίας – εύρεση της αντίστοιχης εικόνας από τα παιδιά

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά: «σήμερα ετοίμασα να σας αφηγηθώ μια ιστορία, αλλά οι εικόνες μπερδεύτηκαν. Μήπως μπορείτε να με βοηθήσετε να τις βάλω στη σωστή σειρά;»

- Απλώνει τις εικόνες της ιστορίας ανακατεμένες.
- Διαβάζει τμηματικά την ιστορία (το κείμενο που αντιστοιχεί στην κάθε εικόνα).
- Ζητάει από τα παιδιά να βρουν την αντίστοιχη εικόνα. Το παιδί που βρίσκει την εικόνα, την τοποθετεί στον πίνακα στη σωστή σειρά και αιτιολογεί την επιλογή του (η νηπιαγωγός ρωτάει, γιατί διάλεξες αυτήν την εικόνα; ή τι σκέφτηκες και νομίζεις ότι αυτή είναι η εικόνα που ταιριάζει;).

2. Αναπαραγωγή της ιστορίας

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να αναπαράγουν την ιστορία με τη βοήθεια των εικόνων που τώρα είναι στη σωστή σειρά (αν υπάρχουν δυσκολίες χρησιμοποιεί τις ερωτήσεις για την κατανόηση κειμένου).

- Για ποιον μιλάει η ιστορία; (ποιος είναι ο ήρωας;)
- Πού βρισκόταν; Σε ποιο μέρος; (πλαίσιο τόπου)
- Πότε; (πλαίσιο χρόνου)
- Τι ήθελε να κάνει ο ήρωας;
- Τι έπαθε; (ποιο είναι το πρόβλημα)
- Πώς ένοιωσε;
- Πώς έλυσε το πρόβλημα; (με ποιο τρόπο;)
- Τι συνέβη στο τέλος; (Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;)

Αφού η αναπαραγωγή γίνει τμηματικά (από διάφορα παιδιά), η νηπιαγωγός στο τέλος ζητάει από ένα ή δύο παιδιά να αφηγηθούν ολοκληρωμένη την ιστορία.

Επέκταση

1. Αφήγηση προσωπικών εμπειριών

Στόχος: Παραγωγή λόγου

Υλικά: Οι εικόνες της ιστορίας

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να αφηγηθούν προσωπικές τους εμπειρίες με το ποδήλατό τους, (βοηθάει τα παιδιά που δυσκολεύονται να εκφραστούν, με διάφορες ερωτήσεις).
- Προτρέπει τα παιδιά να διαλέξουν εικόνες από την ιστορία που θα αντιστοιχούσαν σε ένα δικό τους προσωπικό βίωμα, και να αφηγηθούν την ιστορία

τους. «Αν εσύ ήσουν ο Χάρης και σου χάριζαν ένα ποδήλατο τι θα έκανες; Ποιες από αυτές τις εικόνες νομίζεις ότι θα ταίριαζαν στη δική σου ιστορία»;

2. Ποια εικόνα λείπει;

Στόχος: Κατανόηση συστατικών της ιστορίας μέσω οπτικού ερεθίσματος

Υλικά: Φύλλο εργασίας με όλες τις εικόνες της ιστορίας. Επτά φύλλα εργασίας που στο καθένα από αυτά λείπει και μια διαφορετική εικόνα της ιστορίας. Οι αρχικές εικόνες της ιστορίας τοποθετημένες με τη σωστή σειρά στον πίνακα.

Ενδεικτική πορεία

Το κάθε παιδί παίρνει ένα φύλλο εργασίας από όπου λείπει μια εικόνα της ιστορίας. Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να θυμηθούν την ιστορία που επεξεργάστηκαν σε προηγούμενη δραστηριότητα.
- Να προσπαθήσουν να καταλάβουν ποια εικόνα λείπει από το φύλλο εργασίας τους και να την περιγράψουν.

Σημ. Αν κάποια παιδιά δυσκολεύονται να εντοπίσουν την εικόνα που λείπει, τα προτρέπει να βρουν λύσεις και αν αποτύχουν (πχ. αντιστοίχιση με εικόνες από τον πίνακα), τα παροτρύνει να δουν τις εικόνες της ιστορίας για να βοηθηθούν.

- Αφού εντοπίσουν την εικόνα που λείπει από το δικό τους φύλλο εργασίας, την αναζητούν στο φύλλο όπου υπάρχουν όλες οι εικόνες της ιστορίας και στη συνέχεια την κόβουν, και την κολλούν στη σωστή θέση.

3. Μετατροπή ευθύ λόγου σε πλάγιο

Στόχος: Εμπλουτισμός προφορικού λόγου

Υλικό: Μέρος του κειμένου της ιστορίας. Εικόνες της ιστορίας

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός δείχνει εικόνες της ιστορίας και ζητάει από τα παιδιά να συμπληρώσουν τις προτάσεις που η ίδια ξεκινάει.

- Δεύτερη εικόνα της ιστορίας
 - Όταν ο Χάρης ξεκίνησε να κάνει βόλτα με το ποδήλατό του γκρίνιαξε και είπε στη μαμά του ότι (είναι πολύ δύσκολο).
 - Και της ζήτησε(να τον βοηθήσει λίγο).
 - Η μαμά του απάντησε ότι (πρέπει να βάλει όλη τη δύναμή του).
 - Και ότι (αν προσπαθήσει θα τα καταφέρει).
- Τρίτη εικόνα της ιστορίας
 - Ο Χάρης όταν έβαλε όλη τη δύναμή του τα κατάφερε, φώναξε την μαμά του να (τον κοιτάξει).
 - Και της είπε ότι(τώρα μπορεί να κάνει μόνος του ποδήλατο).
 - Η μαμά του είπε (μπράβο) ή (τον επιβράβευσε), αλλά και ότι (πρέπει να κοιτάει μπροστά του και να κρατάει καλά το τιμόνι).
- Τέταρτη εικόνα της ιστορίας
 - Ο Χάρης έκανε μια μεγάλη βόλτα και όταν ξανα συνάντησε τη μαμά του της ζήτησε όλο χαρά να τον (κοιτάξει).

- Και της είπε ότι (τώρα μπορούσε να κάνει ποδήλατο και με το ένα χέρι).
 - Η μαμά όμως φώναξε αυστηρά ότι..... (αυτό που κάνει είναι πολύ επικίνδυνο).
 - Και ότι πρέπει (να προσέχει).
 - Ο Χάρης όμως της απάντησε ότι(τώρα έμαθε και τα καταφέρνει μια χαρά).
- Πέμπτη εικόνα της ιστορίας
 - Καθώς η μαμά του μάζευε τα φύλλα που έπεσαν από τα δέντρα, ο Χάρης την πλησίασε και της φώναξε να (το κοιτάξει).
 - και της είπε ενθουσιασμένος ότι..... (μπορεί να κάνει ποδήλατο χωρίς χέρια).
 - Η μαμά του που τρόμαξε πάρα πολύ όταν τον είδε, (του φώναξε να πιάσει γρήγορα το τιμόνι).
 - Γιατί (Αυτό που έκανε ήταν πολύ επικίνδυνο).
- Έκτη εικόνα της ιστορίας
 - Όταν όμως ο Χάρης έπεσε κάτω(φώναξε τη μαμά του για να δει τι είχε πάθει).
 - Και της είπε ότι (χτύπησε το πόδι του) και ότι (πονάει).
 - Η μαμά τότε του είπε (να μην κλαίει), ότι (δεν είναι τίποτα) και ότι θα (περάσει γρήγορα).
 - Και ότι (δεν πρέπει να το ξανακάνει).
- Έβδομη εικόνα της ιστορίας
 - *Τώρα που ο Χάρης κάνει σωστά ποδήλατο κάθε φορά που τελειώνει τη βόλτα του η μαμά του λέει (Μπράβο) ή (τον επιβραβεύει) και ότι (τώρα οδηγεί το ποδήλατό του σαν πραγματικός ποδηλάτης).*

4. Συμπλήρωση προτάσεων από τα παιδιά (παραγωγή λόγου, εμπλουτισμός λεξιλογίου)

Στόχος: Κατανόηση σχέσεων αιτίας –αποτελέσματος

Υλικά: Δύο εικόνες της ιστορίας που εκφράζουν αιτία – αποτέλεσμα

- Το Χάρη που κάνει ποδήλατο χωρίς να κρατάει το τιμόνι
 - Το Χάρη που έχει πέσει
- Προτάσεις που εκφράζουν αιτία

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός τοποθετεί τις δύο εικόνες με τη σειρά στον πίνακα ενώ ταυτόχρονα και αντίστοιχα λέει τις προτάσεις:

«Επειδή ο Χάρης έκανε ποδήλατο χωρίς να κρατάει το τιμόνι, έπεσε κάτω»

Ζητάει από τα παιδιά:

- Να απαντήσουν στην ερώτηση «γιατί ο Χάρης έπεσε κάτω;»
- Να συμπληρώσουν την πρόταση «Επειδή κάνω ποδήλατο χωρίς να κρατάω το τιμόνι (πέφτω).
- Συνεχίζει ζητώντας από τα παιδιά να συμπληρώσουν προτάσεις του τύπου: (Σημ. αποδεκτές είναι όλες οι λογικές απαντήσεις των παιδιών)
- Επειδή τρώω βιαστικά, (πνίγομαι).

- Επειδή παίζω με τις λάσπες, (λασπώνομαι).
- Επειδή πετάω κάτω τα παιχνίδια μου, (σπάνε).
- Επειδή περπατάω στη βροχή χωρίς ομπρέλα, (βρέχομαι).
- Επειδή δεν ντύνομαι καλά το χειμώνα, (κρυώνω).
- Επειδή με μαλώνει η μαμά, (στεναχωριέμαι).
- Επειδή παίζω με τους φίλους μου, (είμαι χαρούμενος).
- Επειδή μου αρπάζουν το παιχνίδι που παίζω, (θυμώνω).
- Ζητάει από τα παιδιά να παράγουν παρόμοιες δικές τους προτάσεις τις οποίες γράφει σε ένα χαρτί στον πίνακα για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη επόμενη δραστηριότητα.

Η νηπιαγωγός αντιστρέφει όλες τις προτάσεις που έχουν στη διάθεσή τους ζητώντας από τα παιδιά να παράγουν αιτιολογικές προτάσεις πχ.

- Γιατί πνίγομαι;
- Γιατί λασπώνομαι;
- Γιατί σπάζουν τα παιχνίδια μου;
- Γιατί βρέχομαι;
- Γιατί είμαι χαρούμενος;
- Γιατί δεν κρυώνω τον χειμώνα;

Εμπλουτισμός

1. Πίνακας αναφοράς με κανόνες οδήγησης ποδηλάτου.

Στόχος: Να μάθουν βασικούς κανόνες οδικής κυκλοφορίας

Επιλογή 1^η: Δημιουργία κανόνων οδήγησης ποδηλάτου από τα παιδιά

Υλικά: Χαρτόνι σε μέγεθος Α3, μαρκαδόρος. Φύλλο εργασίας όπου στο πάνω μισό μέρος η νηπιαγωγός θα γράψει τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου που θα προτείνουν τα παιδιά.

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να θυμηθούν τις συμβουλές που έδινε στο Χάρη η μαμά του, όταν έκανε ποδήλατο. «Ποιος από σας μπορεί να θυμηθεί τι συμβουλές έδινε η μαμά στο Χάρη όταν έκανε ποδήλατο»;
- Να σκεφτούν τι άλλο πρέπει να προσέχουμε όταν κάνουμε ποδήλατο. «Ποιος μπορεί να σκεφτεί τι άλλο πρέπει να προσέχουμε όταν οδηγούμε ποδήλατο»;
- Καταγράφει τις συμβουλές της μαμάς του Χάρη αλλά και τις προτάσεις των παιδιών στο χαρτόνι με μεγάλα ευανάγνωστα γράμματα (πίνακας αναφοράς).
- Ξαναδιαβάζει μία-μία τις προτάσεις και ζητάει από τα παιδιά να τις σχολιάσουν (να πουν τι σκέφτονται, τι κάνουν τα ίδια, αν τηρούν αυτό που διαβάσαμε).
- Ζητάει από τα παιδιά να βρουν ένα τίτλο (μια επικεφαλίδα) για τις προτάσεις που σκέφτηκαν και τον γράφει στο πάνω μέρος.

Η νηπιαγωγός αντιγράφει τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου που έχουν στον πίνακα αναφοράς στο πάνω μέρος ενός φύλλου εργασίας.

Δίνει σε κάθε παιδί ένα αντίγραφο του φύλλο εργασίας με τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου και τους ζητάει:

- Να ζωγραφίσουν δίπλα κάτι που κάνουν τα ίδια με το ποδήλατο τους.

- Να δώσουν έναν τίτλο στη ζωγραφιά τους.

Επιλογή 2^η : Αναπαραγωγή κανόνων οδήγησης ποδηλάτου

Υλικό: Πίνακας αναφοράς με τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου γραμμένους σε μια σχεδιασμένη σκάλα. Φύλλο εργασίας με τους κανόνες οδήγησης

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός:

- Δίνει έτοιμους τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου γραμμένους σε μια σχεδιασμένη σκάλα. Κάθε κανόνας (πρόταση) έχει μία λέξη περισσότερη από την προηγούμενη).
- Διαβάζει έναν – έναν τους κανόνες στα παιδιά και τους ζητάει να τους σχολιάσουν (να πουν τι σκέφτονται κάθε φορά που ακούν έναν κανόνα, τι κάνουν τα ίδια, αν τηρούν τον κανόνα κλπ.).
- Ζητάει από τα παιδιά να αναπαράγουν όσους από τους κανόνες θυμούνται, ενώ η ίδια δείχνει το σημείο που είναι γραμμένος ο κάθε κανόνας.
- Ζητάει από ένα παιδί να δείχνει με τη σειρά τους κανόνες από πάνω προς τα κάτω και τα υπόλοιπα, προσπαθούν να τους θυμηθούν
- Αφηγείται στα παιδιά μια αυτοσχέδια ιστορία με τίτλο «το πρόβλημα του Άκη».

«Ο Άκης θέλει να κάνει ποδήλατο. Για να πάει όμως στην αποθήκη του σπιτιού τους και να πάρει το ποδήλατό του, πρέπει να κατέβει όλα αυτά τα σκαλιά. Για να μπορέσει ο Άκης να κατέβει τα σκαλιά, πρέπει να θυμηθεί όλους τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου. Μπορείτε να τον βοηθήσετε»;

«Προσοχή όμως γιατί τα σκαλιά είναι ψηλά και ο Άκης δεν μπορεί να περδίξει κάποιο σκαλί».

Η νηπιαγωγός:

- Ζητάει από τα παιδιά να αναπαράγουν τους κανόνες οδήγησης με τη σειρά από πάνω προς τα κάτω, ενώ ταυτόχρονα δείχνοντας με το δάχτυλό τους τον πίνακα αναφοράς κατεβαίνουν ένα – ένα τα σκαλιά.
- Επειδή ο Άκης είναι πολύ χαρούμενος, χαρίζει σε όλα τα παιδιά ένα φύλλο με τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου. Στο κενό μέρος του φύλλου τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν.

Σημ. Το φύλλο εργασίας μπορεί να δοθεί και στο τέλος της επόμενης δραστηριότητας αν πραγματοποιηθεί.

Επέκταση δραστηριότητας: Χωρισμός προτάσεων σε λέξεις με τουβλάκια

Στόχος: Φωνημική επίγνωση

Υλικά: Πίνακας με τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου. Τουβλάκια ίδιου σχήματος και μεγέθους (ορθογώνια ή κύβοι).

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός θυμίζει στα παιδιά την ιστορία του Άκη που τον βοήθησαν να πάρει το ποδήλατό του και τη συνεχίζει.

«Ο Άκης έκανε μια μεγάλη βόλτα με το ποδήλατό του στο πάρκο. Τώρα επέστρεψε στο σπίτι του. Τα σκαλιά του σπιτιού του όμως έχουν εξαφανιστεί και δεν μπορεί να ανέ-

βει. Θέλετε να προσπαθήσουμε να του φτιάξουμε εμείς μια σκάλα με τα τουβλάκια που έχουμε; Ας προσπαθήσουμε λοιπόν».

Σημ. Τα παιδιά γνωρίζουν ήδη τους κανόνες οδήγησης από την προηγούμενη δραστηριότητα.

Η νηπιαγωγός προτρέπει τα παιδιά

- Να θυμηθούν τον τελευταίο κανόνα από τον πίνακα αναφοράς.
- Να χτυπήσουν τα χέρια τους σε κάθε λέξη που προφέρουν.
- Ένα παιδί να τοποθετήσει στη σειρά τόσα τουβλάκια όσες και οι λέξεις που προφέρουν τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας καθώς επαναλαμβάνουν τον κανόνα.
- Να κάνουν το ίδιο και με τον δεύτερο κανόνα, και να τοποθετήσουν τα τουβλάκια πάνω στην πρώτη σειρά.
- Η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται για όλους τους κανόνες.

Η νηπιαγωγός κλείνει τη δραστηριότητα λέγοντας στα παιδιά ότι:

«Ο Άκης είναι πολύ χαρούμενος που είναι επιτέλους στο σπίτι του και σας υπόσχεται, ότι δεν θα ξεχάσει ποτέ πια τους κανόνες οδήγησης ποδηλάτου, όπως δεν τους ξεχνάτε και εσείς».

Ιστορία 3^η: Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο

Ήταν κάποτε ένα δέντρο που πολύ του άρεσε η γη και ο ήλιος. Ζούσε ευτυχισμένο με τα κλαδιά, τα φύλλα και τα άνθη του κι ήταν καταχαρούμενο κάθε φορά που έδενε καρπούς, γιατί ήτανε δέντρο φιλόξενο κι ήθελε πάντα να 'χει κάτι να φιλεύει τους ανθρώπους που του έκαναν επίσκεψη. **[Εικόνα 1η]**

Πιο πολύ όμως απ' όλα, το δέντρο αυτό αγαπούσε το χορό και το τραγούδι. Μάζευε λοιπόν του κόσμου τα πουλιά στα κλαδιά του, χορωδία ολόκληρη, και κάθε που πέραγε από κει ο άνεμος τον έπαιρνε στην αγκαλιά του και, έτσι ευλύγιστο και πεταχτό που ήτανε, στήνανε τρελούς χορούς. **[Εικόνα 2η]**

Έτσι περνούσε η ζωή, χαρούμενα και ξένοιαστα, ώσπου μια μέρα το πλησίασε ένας άνθρωπος που είχε στα χέρια του ένα όπλο φονικό, ένα τσεκούρι.

Όταν τον είδε το δέντρακι ανατρίχιασε ως τις ρίζες του και, όταν τον άκουσε να μουρμουρίζει μέσ' από τα δόντια του «καλό είν' αυτό το δέντρο για τραπέζι», άρχισε να τρέμει σύγκορμο. **[Εικόνα 3η]**

Με το πρώτο χτύπημα του τσεκουριού πέταξαν μακριά όλα τα πουλιά. Με το δεύτερο τρόμαξε ακόμη και ο άνεμος. Με το τρίτο, το δέντρακι λιποθύμησε, κι έπεσε κάτω. **[Εικόνα 4η]**

Όταν ο άνθρωπος τελείωσε το κόψιμο, πήρε το δέντρο στο εργαστήριό του κι εκεί, με πλάνες, με πριόνια, με σφυριά και με καρφιά έφτιαξε από αυτό ένα τραπέζι. Τι τραπέζι όμως ήταν αυτό! **[Εικόνα 5η]**

Ήταν ένα παράξενο τραπέζι. Ένα τραπέζι χορευτικό! Μόλις το αγγίζανε οι άνθρωποι, το 'ριχνε στο χορό. Ούτε ποτήρια μεναν πάνω του ούτε μπουκάλια ούτε πιάτα. Κι όταν υπήρχε μουσική στο σπίτι, και τραγούδι, τίναζε μέχρι και το τραπεζομάντιλο. Του ανθρώπου δεν του άρεσε καθόλου αυτή η κατάσταση κι άρχισε να σπάει το κεφάλι του για να βρει τι έφταιγε. **[Εικόνα 6η]**

Μετά από πολλές μέρες σκέψης αποφάσισε πως μάλλον έφταιγαν τα πόδια του που δεν ήταν ίσια μεταξύ τους. Άρχισε λοιπόν να πριονίζει πότε το ένα και πότε το άλλο πόδι, για να τα φέρει στα ίσια, αλλά όσο τα πριονίζε τόσο και πιο τρελά χόρευε το τραπέζι.

Στο τέλος, είδε κι απόειδε, άρπαξε το τραπέζι και το πέταξε στον κήπο.

Τότε ξαφνικά, έγινε κάτι σαν θαύμα. Τα πόδια του τραπεζιού, μόλις βρέθηκαν στο χώμα, ξαναθυμήθηκαν το δέντρο που ήταν κάποτε. Τίναξαν από πάνω τους πρόκες και σανίδες, κι όπως ήταν φρέσκα ακόμα, γιατί δεν είχε περάσει πολύς καιρός από τότε που ο άνθρωπος έκοψε το δέντρο, έριξαν ρίζες μες τη γη. **[Εικόνα 7η]**

Με τη βοήθεια της βροχής και του ήλιου, έγιναν τέσσερα χορευτικά δέντρακια με καταπράσινα φύλλα, όπου μαζεύτηκαν ξανά τα πουλιά.

Όσο για τον άνεμο, αυτός πια ξετρελάθηκε απ' τη χαρά του. Τώρα αντί για ένα, θα είχε τέσσερα δέντρα να τον αγκαλιάζουν και πολλά πουλιά να συνοδεύουν τους χορούς και τα γλέντια τους. **[Εικόνα 8η]**

Διασκευή ιστορίας από βιβλίο: «Τρία μαγικά παραμύθια» Αργύρης Χιόνης, 1998, Αθήνα, Εκδ. Πατάκη

Επεξεργασία κειμένου «Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο»

Στόχος : Κατανόηση της αφηγηματικής δομής και αναπαραγωγή

Υλικό: Κείμενο από διασκευή ιστορίας «Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο» τίτλος βιβλίου « Τρία μαγικά παραμύθια» Αργύρης Χιόνης, 1998, Αθήνα, Εκδ. Πατάκη. Οκτώ εικόνες της ιστορίας προσαρμοσμένες στο διασκευασμένο κείμενο

Ενδεικτική πορεία:

Στο σύνολο των παιδιών ή με μικρή ομάδα παιδιών

1. Αφήγηση της ιστορίας – εύρεση της αντίστοιχης εικόνας από τα παιδιά

Η νηπιαγωγός:

- Αφηγείται την ιστορία στα παιδιά.
- Στο τέλος της αφήγησης απλώνει τις εικόνες της ιστορίας σε σημείο που να τις βλέπουν όλα τα παιδιά.

Ζητάει από τα παιδιά:

- Να περιγράψουν την κάθε εικόνα χωριστά, (παροτρύνει τα παιδιά να περιγράψουν και λεπτομέρειες της κάθε εικόνας υποβάλλοντας διάφορες ερωτήσεις).
- Να θυμηθούν την ιστορία και να τοποθετήσουν τις εικόνες στη σωστή σειρά (αν υπάρχουν δυσκολίες κατευθύνει τα παιδιά με τις ερωτήσεις δομής και κατανόησης κειμένου).
- Το παιδί που βρίσκει την εικόνα, την τοποθετεί στον πίνακα στη σωστή σειρά και αιτιολογεί την επιλογή του (η νηπιαγωγός ρωτάει, γιατί διάλεξες αυτήν την εικόνα; ή τι σκέφτηκες και νομίζεις ότι αυτή είναι η εικόνα που ταιριάζει;).

2. Αναπαραγωγή της ιστορίας

Η νηπιαγωγός ζητάει από κάποια παιδιά να αναπαραγάγουν ολόκληρη την ιστορία με τη βοήθεια των εικόνων που τώρα είναι στη σωστή σειρά (αν υπάρχουν δυσκολίες χρησιμοποιεί τις ερωτήσεις για την κατανόηση κειμένου).

- Για ποιον μιλάει η ιστορία;
- Πότε; (πλαίσιο χρόνου)
- Τι έπαθε; (ποιο είναι το πρόβλημα)
- Πώς ένωσε;
- Πώς έλυσε το πρόβλημα; (με ποιο τρόπο;)
- Τι συνέβη στο τέλος; (Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;)

3. Παιχνίδι των ανακατεμένων εικόνων

Αν υπάρχουν παιδιά που δυσκολεύονται στη διευθέτηση εικόνων η νηπιαγωγός με μια μικρή ομάδα παιδιών μπορεί να παίξει το παιχνίδι των μπερδεμένων εικόνων.

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά ότι «κάθε φορά που ένας από σας κλείνει τα μάτια του ένα ζαβολιάρικο ποντικάκι έρχεται και κάνει τις εικόνες άνω- κάτω». Εμείς όμως που ξέρουμε την ιστορία τις τοποθετούμε πάλι στη σωστή σειρά

- Ένα παιδί κλείνει τα μάτια του.
- Ένα δεύτερο παιδί ανακατεύει τις εικόνες της ιστορίας,
- Το παιδί που έχει κλείσει τα μάτια του πρέπει να βάλει τις εικόνες στη σωστή σειρά και να αφηγηθεί την ιστορία.

Εμπλουτισμός

1. Ανάλυση λέξεων σε συλλαβές

Στόχος: Φωνημική επίγνωση

Υλικά: Εικόνες της ιστορίας. Ένα μαντήλι ή κασκόλ. Μικρά κομμάτια χαρτονιού κάνουν σε διάφορα χρώματα.

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός δείχνει το μαντήλι στα παιδιά και τους λέει:

«Αυτό είναι ένα μαγικό μαντήλι. Όποιος το φοράει στο λαιμό του λέει τις λέξεις συλλαβιστά. Για ακούστε (η νηπιαγωγός φοράει το μαντήλι και λέει δύο –τρία ονόματα παιδιών της ομάδας συλλαβιστά πχ. Γιάν-νης, Κα-τε-ρί-να)»

- Παροτρύνει τα παιδιά της ομάδας να φορέσουν με τη σειρά το μαντήλι στο λαιμό τους.
- Να πουν το όνομά τους συλλαβιστά χτυπώντας και τα χέρια τους.

Τοποθετεί τις εικόνες της ιστορίας στον πίνακα και παροτρύνει τα παιδιά με τη σειρά:

- Να φορέσουν το μαντήλι στο λαιμό τους.
- Να πουν συλλαβιστά κάτι που βλέπουν στις εικόνες της ιστορίας, χτυπώντας συγχρόνως τα χέρια τους πχ. τρα-πέ-ζι.
- Αφού συλλαβίσουν τη λέξη παίρνουν τόσα καρτελάκια όσα και οι συλλαβές της λέξης που επέλεξαν.
- Ένα παιδί τοποθετεί στον πίνακα τα καρτελάκια (το ένα δίπλα στο άλλο).
- Ένα δεύτερο παιδί τοποθετεί τα καρτελάκια της δικής του λέξης κάτω από αυτά του πρώτου παιδιού.
Η Νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:
- Να πουν ποιο από τα δύο έχει τη μεγαλύτερη ή τη μικρότερη λέξη.

Με μικρή ομάδα παιδιών επαναλαμβάνουμε την παραπάνω δραστηριότητα και ζητάμε από κάθε παιδί να συλλαβίσει το όνομά του και να πάρει τα αντίστοιχα καρτελάκια. Τα οποία τοποθετεί κάτω από τη λέξη που είπε συγκρίνει ποια λέξη είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη.

2. Υποκοριστικά σε -άκι και -ακια (ενικός και πληθυντικός αριθμός)

Στόχος: Εμπλουτισμός λεξιλογίου

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός αφηγείται την εισαγωγή της ιστορίας που ακολουθεί στα παιδιά.

Εισαγωγή της ιστορίας

«Μια φορά κι ένα καιρό όχι πολύ μακριά από δω ήταν μια πόλη που την έλεγαν Νανούπολη. Στην πόλη αυτή ζούσε και ένα ζαβολιάρης νάνος, που τον έλεγαν Πέτρο, επειδή όμως ήταν πολύ μικρός οι φίλοι του τον φώναζαν Πετράκη.

Όσοι όμως δεν ήξεραν το όνομά του, επειδή ήταν πολύ πιο μικρός από τους άλλους νάνους τον φώναζαν νανάκι, και πολύ θύμωνε κάθε φορά που το άκουγε.

Μια μέρα που εμείς λείπαμε από το σχολείο ήρθε και έκλεψε τις εικόνες της ιστορίας που διαβάσαμε, αυτής με «το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο». Πήγε λοιπόν τις εικόνες στο σχολείο του και θέλησε να αφηγηθεί την ιστορία στους συμμαθητές του. Επειδή όμως δεν την ήξερε έφτιαξε μια δική του ιστορία.

Κάθε φορά όμως που έλεγε κάτι, οι συμμαθητές του γκρίνιαζαν και έλεγαν «μα αυτό είναι πολύ μεγάλο για μας». Όταν όμως δυσκολευόταν ο Πέτρος τον βοηθούσαν πάντα να το κάνει πιο μικρό».

Στο σημείο αυτό η νηπιαγωγός:

- Προτείνει στα παιδιά αντί να ακούσουν μόνο την ιστορία του Πέτρου να την παίξουν.
- Η ίδια αναλαμβάνει το ρόλο του Πέτρου.
- Τα παιδιά αναλαμβάνουν το ρόλο των συμμαθητών του.
- Η νηπιαγωγός διαβάσει την πρώτη πρόταση.
- Τα παιδιά λένε τη φράση «μα αυτό είναι πολύ μεγάλο για μας».
- Τότε ξεκινάει την πρόταση από την αρχή και αφήνει τα παιδιά να συμπληρώσουν το υποκοριστικό.

Σημ. Πριν ξεκινήσει η αφήγηση της ιστορίας η νηπιαγωγός δίνει ένα παράδειγμα στα παιδιά πχ. Ο Πέτρος είπε στους συμμαθητές του ότι θα τους πει ένα παραμύθι. Εκείνοι τι του απάντησαν; (Ζητάει από τα παιδιά να θυμηθούν τι έλεγαν στον Πετράκη κάθε φορά που αυτός τους έλεγε κάτι, και τι έκαναν όταν δυσκολευόταν). Όταν λοιπόν ο Πέτρος ξεκίνησε από την αρχή να τους λέει ότι τώρα θα σας πω έναΤι συμπλήρωσαν οι συμμαθητές του;

Η Ιστορία του Πέτρου

Ας ακούσουμε την ιστορία του Πέτρου που επειδή ήταν μικρός τον φώναζαν

.....

- Ήταν κάποτε ένα δέντρο. Ήταν κάποτε ένα
- Κάθε πρωί σε ένα κλαδί. Κάθε πρωί σε ένα
- Πήγαινε και καθόταν ένα
- Και του έλεγε το τραγούδι . Και του έλεγε τοπου αγαπούσε πολύ.
- Μια μέρα πλησίασε το δέντρο ένας άνθρωπος. Μια μέρα πλησίασε το ένα
- Που κρατούσε στο χέρι του ένα τσεκούρι. Που κρατούσε στο..... ένα
- Έκοψε το δέντρο και το κουβάλησε στο σπίτι του. Έκοψε το και το κουβάλησε στο του.
- Πήρε ένα πριόνι και έκοψε ένα κομμάτι. Πήρε ένακαι έκοψε ένα
- Μετά έκοψε πολλά κομμάτια. Μετά έκοψε πολλά
- Πήρε ένα σφυρί και πολλά καρφιά . Πήρε ένα και πολλά
- Και έφτιαξε ένα παράξενο τραπέζι. Και έφτιαξε ένα παράξενο
- Όταν η μαμά έστρωνε πάνω το τραπεζομάντιλο. Όταν η μαμά έστρωνε πάνω το αυτό άρχιζε να κουνιέται.
- Όταν έβαζε πάνω πιάτα και ποτήρια. Όταν έβαζε πάνω και κουνιόταν περισσότερο.
- Όταν δε, ακουμπούσε πάνω το βάζο με τα λουλούδια .Όταν ακουμπούσε πάνω το με τα άρχιζε να χορεύει.
- Χόρευε – χόρευε και χόρευε τόσο πολύ που όλα τα πράγματα. Χόρευε- χόρευε και χόρευε τόσο πολύ που όλα τα έπεφταν κάτω.
- Ένα τέτοιο τραπέζι. Ένα τέτοιο κανείς δεν το ήθελε.

- Κανείς, εκτός από τα παιδιά. Κανείς εκτός από τα.....που κάθε φορά που το έβλεπαν να χορεύει, έστηναν ένα τρελό χορό γύρω του, και σταματούσαν τότε μόνο όταν έπεφταν όλοι κάτω.

3. Γλωσσικό παιχνίδι

Στόχος: Φωνημική επίγνωση

Υλικό: - Ζεύγη λέξεων με ξύλινα και άλλα αντικείμενα

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός λέει ένα ζεύγος λέξεων με τη σειρά στα παιδιά και τους ζητάει να βρουν και να πουν, ποιο από αυτά που ακούει το φτιάχνουμε από ξύλο (μπορεί να είναι ξύλινο).

1. Τραπεζάκι – πλακάκι
2. ξύλα - φύλλα
3. καρεκλάκι – καλαμάκι
4. πιρούνι – μπαστούνι
5. βαρέλι – κουρέλι
6. μπάλα– σκάλα
7. βάρκα – μάρκα
8. Πόρτα – όρκα
9. Ντουλάπα – πατάτα
10. κομοδίνο – τραμπολίνο
11. συρταριέρα – αλατιέρα
12. μολύβι – κατσαβίδι
13. χαρτί – αυτί
14. τσατσάρα – κιθάρα
15. κρεβάτι – αλάτι

Σημ. Σε παιδιά που δυσκολεύονται δίνουμε τις εικόνες με τα ξύλινα αντικείμενα που υπάρχουν στα ζεύγη των λέξεων.

Επέκταση

1. Τι φτιάχνουμε από το ξύλο

Στόχος: Να ανακαλύψουν βασικές ιδιότητες αντικειμένων

Υλικά: Αντικείμενα της τάξης

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός:

- Υπενθυμίζει στα παιδιά το κομμάτι της ιστορίας που αναφέρεται στην κατασκευή τραπεζιού από τα ξύλα του δέντρου. Πχ. «Ο άνθρωπος της ιστορίας που διαβάσαμε έκοψε ένα δέντρο και έφτιαξε ένα τραπέζι».
- Ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν και να της πουν ή να της δείξουν ξύλινα αντικείμενα που υπάρχουν στην τάξη πχ. «Τι άλλο νομίζετε ότι μπορούμε να φτιάξουμε με τα ξύλα που παίρνουμε από τα δέντρα; Μπορείτε να βρείτε και να μου πείτε ή να μου δείξετε πράγματα (αντικείμενα) που υπάρχουν μέσα στην τάξη μας και έχουν φτιαχτεί από ξύλο; Είναι ξύλινα;

4. Παιχνίδι 1^ο :

Υλικά: Αργό ρυθμικό μουσικό κομμάτι, αντικείμενα της τάξης

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να κινηθούν σε όλη την τάξη στον αργό ρυθμό της μουσικής και να σκεφτούν τα ξύλινα αντικείμενα που υπάρχουν στην τάξη.
- Στην παύση της μουσικής να αγγίξουν ένα ξύλινο αντικείμενο και με τα δυο τους χέρια και να το χαϊδέψουν απαλά, να το πιέσουν με δύναμη.
- Να φανταστούν μια μικρή ιστορία για το αντικείμενο που αγγίζουν και να την αφηγηθούν στα υπόλοιπα παιδιά. (πχ. η νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά με ερωτήσεις: «Τι νομίζεις ότι ήταν το καρεκλάκι που αγγίζεις πριν το φτιάξουν καρεκλάκι, πώς φαντάζεσαι ότι ήταν το δέντρο, τι φύλλα είχε κλπ.)

Παρατήρηση: Η δραστηριότητα μπορεί να συνεχιστεί με ενδιαμέσες μετακινήσεις των παιδιών στο ρυθμό της μουσικής ξαναγγίζοντας το ίδιο ή άλλο αντικείμενο στην παύση της μουσικής.

5 Παιχνίδι 2^ο

Υλικά: - Δύο στεφάνια διαφορετικού χρώματος ή μεγάλα χαρτόνια

- Διάφορα αντικείμενα της τάξης
- Αργό ρυθμικό μουσικό κομμάτι

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά:

- Να χωριστούν σε δύο ισάριθμες ομάδες και τους εξηγεί το παιχνίδι που θα παίξουν
- Τα παιδιά της πρώτης ομάδας να σταθούν ο ένας δίπλα στον άλλο μπροστά σε έναν τοίχο της τάξης.
- Τα παιδιά της δεύτερης ομάδας να καθίσουν κάτω.

Όταν ξεκινήσει η μουσική:

- Η πρώτη ομάδα χορεύει στο ρυθμό της μουσικής χωρίς να μετακινηθεί από τη θέση της.
- Η δεύτερη ομάδα χορεύει σε όλη την τάξη.

Στην παύση της μουσικής:

- Τα παιδιά της πρώτης ομάδας γυρίζουν και κοιτάνε τον τοίχο βάζοντας τα χέρια τους πίσω στην πλάτη.
- Τα παιδιά της δεύτερης ομάδας παίρνουν ένα οποιοδήποτε αντικείμενο της τάξης και στέκονται πίσω από κάποιο παιδί της πρώτης ομάδας και του δίνουν στα χέρια του το αντικείμενο που έχουν.
- Τα παιδιά της πρώτης ομάδας με τη σειρά πρέπει να πουν αν το αντικείμενο που κρατούν στα χέρια τους είναι φτιαγμένο από ξύλο ή όχι.
- Στο τέλος τα παιδιά της πρώτης ομάδας που είπαν ότι κρατούν ξύλινο αντικείμενο τα τοποθετούν στο ένα στεφάνι ή χαρτόνι και τα αντικείμενα που δεν είναι ξύλινα στο δεύτερο στεφάνι ή χαρτόνι
- Όλη η ομάδα κάθεται γύρω από τα στεφάνια ή χαρτόνια και ελέγχει αν τα αντικείμενα τοποθετήθηκαν σωστά.

Οι ρόλοι των ομάδων εναλλάσσονται

6. Ένα δέντρο στις τέσσερις εποχές του χρόνου

Στόχος: Διεύρυνση των γνώσεων για τους φυτικούς οργανισμούς

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός αφηγείται την παρακάτω αυτοσχέδια ιστορία στα παιδιά:

Στην αυλή ενός σπιτιού, φύτεψε ένα μικρό δεντράκι. Μόλις ο ήλιος έλαμψε το δεντράκι τέντωσε τη κορυφή του για να ζεσταθεί, αλλά και για να δει τι υπάρχει γύρω του.

Δίπλα του έστεκε ένα μεγάλο καταπράσινο δέντρο που τα φύλλα του έμοιαζαν με βελόνες.

«Ωωω!» θαύμασε το δεντράκι, «τι μεγάλο δέντρο που είσαι! Έτσι θα γίνω και γω όταν θα μεγαλώσω;»

«Όχι!» Απάντησε το μεγάλο δέντρο. «Εσύ δεν θα γίνεις ποτέ σαν κι εμένα».

«Γιατί»; Ρώτησε όλο απορία το μικρό δέντρο, αλλά δεν στεναχωρήθηκε, και είπε όσο πιο δυνατά μπορούσε, «θα μεγαλώσω γρήγορα θα δεις και τότε θα είμαι ψηλό σαν εσένα και θα έχω τέτοια όμορφα καταπράσινα φύλλα σαν βελόνες».

«Όχι!» Απάντησε αυστηρά το μεγάλο δέντρο «τα φύλλα σου δεν θα είναι ποτέ σαν βελόνες, όπως τα δικά μου και δεν θα είσαι ποτέ καταπράσινο όλο το χρόνο».

Το μικρό δέντρο πολύ στεναχωρήθηκε με αυτά που άκουσε και έγειρε λυπημένο την κορυφή του.

Το απόγευμα που τα παιδιά κατέβηκαν στην αυλή για να παίξουν είδαν έκπληκτα το μικρό δέντρο.

«Δέστε ένα όμορφο μικρό δεντράκι» φώναξε η Μυρτώ.

«Είναι μικρό αλλά θα μεγαλώσει γρήγορα και θα γίνει σαν το μεγάλο δέντρο» είπε ο φίλος της.

«Όχι» είπε η Μυρτώ που θυμήθηκε ένα μικρό ποίημα που είχε μάθει στο σχολείο και άρχισε να το λέει δυνατά.

Άνοιξη: μικρούλια φύλλα
Σαν μεταξωτή μπιμπίλα.

Φθινοπώρου ανατριχίλα:
Πέφτουν κίτρινα τα φύλλα.

Καλοκαίρι : χίλια φύλλα
Φοράς πράσινη μαντίλα

Και χειμώνας: ξεραίλα
Άδεια τα κλαδιά σαν ξύλα.

Ποίημα της Θέτης Χορτιάτη από «Ανθολόγια παιδικής ποίησης», 2000, Αθήνα, Εκδ. Νέα Σύνορα

«Μα τι είναι αυτά που λες» της είπαν οι φίλοι της που δεν κατάλαβαν τι εννοούσε.
Τώρα θα δείτε τους είπε η Μυρτώ. Πήρε ένα μεγάλο χαρτί κάθισε δίπλα στο μικρό δεντράκι και ζωγράφησε πώς θα είναι το δεντράκι τις τέσσερις εποχές του χρόνου με φύλλα όμως που καθόλου δεν έμοιαζαν με βελόνες.

Το μικρό δεντράκι που άκουσε τη συζήτηση των παιδιών, αλλά ούτε αυτό κατάλαβε τι εννοούσε η Μυρτώ, έγειρε όλο περιέργεια λίγο περισσότερο την κορυφή του. Κρυφοκοίταξε τη ζωγραφιά και πολύ χάρηκε που δεν θα ήταν ένα δέντρο ίδιο με το αυτό που στεκόταν δίπλα του. Τέντωσε όσο πιο ψηλά μπορούσε περήφανο την κορυφή του.

Η νηπιαγωγός:

- Ζητάει από τα παιδιά να φανταστούν την ζωγραφιά της Μυρτώς και να την περιγράψουν.
- Διαβάζει άλλη μια φορά το ποίημα στα παιδιά.
- Συζητάει μαζί τους για το περιεχόμενο του.
- Δίνει στα παιδιά ένα φύλλο χαρτιού A4 χωρισμένο σε τέσσερα μέρη, παροτρύνει τα παιδιά να ζωγραφίσουν πως φαντάζονται ότι θα είναι το δέντρο της αυλής τις τέσσερις εποχές του χρόνου.

Ιστορία 4^η : Άουτς

1. Ένας σκαντζόχοιρος έφτιαξε τη φωλιά του για το χειμώνα κάτω από μια γέριμη μηλιά. Δεν την έφτιαξε πολύ μεγάλη, ούτε και πολύ μικρή. Την έκανε ακριβώς στα μέτρα του , γιατί εκεί μέσα θα κοιμόταν ολόκληρο το χειμώνα. **[Εικόνα 1η]**
2. Ξάφνου! **Πλάφ!** ένα ζουμερό μήλο έπεσε πάνω στη ράχη του. **Άουτς!** Τσίριξε ο σκαντζόχοιρος. Προσπάθησε να μπει μέσα στην καινούργια ζεστή φωλίτσα του. Όμως με αυτό το μήλο στη ράχη του πώς να χωρέσει εκεί μέσα; **[Εικόνα 2η]**
3. Ο σκαντζόχοιρος κουλουριάστηκε ελπίζοντας ότι το μήλο θα ξεκολλούσε. Όταν όμως ξεκουλουριάστηκε το μήλο ήταν ακόμη εκεί. Ένας σκίουρος που περνούσε βιαστικός, με τις χούφτες του γεμάτες φουντούκια, σταμάτησε να τον βοηθήσει.
4. «Στάσου, μην κουνηθείς! Θα σπρώξω το μήλο να φύγει» είπε ο σκίουρος. Τράβηξε από δω, έσπρωξε από κει. Έσπρωξε από δω, τράβηξε από κει. Όμως το κόκκινο μήλο δεν έλεγε να ξεκολλήσει. **[Εικόνα 3η]**
5. Και, σαν να μην έφτανε αυτό καρφώθηκαν και τρία από τα φουντούκια του σκίουρου πάνω στα αγκάθια του σκαντζόχοιρου. Έτσι τώρα κουβαλούσε στη ράχη του ένα κόκκινο μήλο και τρία φουντούκια. Ένα γουρουνάκι που έβοσκε στο λιβάδι σταμάτησε το φαγητό του για να δει τι συμβαίνει. «Καλό μου γουρούνι» κλαψούρισε ο σκαντζόχοιρος. «Έρχεται ο χειμώνας κι εγώ δε θα χωρέσω μέσα στη φωλιά μου. Τι να κάνω;» **[Εικόνα 4η]**
6. «Να κάνεις μερικές τούμπες» είπε το γουρούνι. «Να κυλιστείς στο έδαφος. Μόνο έτσι θα απαλλαγείς από αυτά που κουβαλάς». Ο σκαντζόχοιρος κυλίστηκε χάμω κουνώντας τα ποδαράκια του στον αέρα. **[Εικόνα 5η]**
7. «Λοιπόν; Έφυγαν όλα; Ρώτησε περιμένοντας με αγωνία την απάντηση. «Όχι» Ρουθούνισε το γουρούνι. «Το κόκκινο μήλο και τα τρία φουντούκια είναι ακόμα στη θέση τους, κι επιπλέον έχεις ένα πράσινο αχλάδι και ένα φύλλο». Μπροστά του έστεκε τώρα μια έκπληκτη κατσίκα που τον κοίταζε παραξενεμένη. **[Εικόνα 6η]**
8. «Ω!» φώναξε η κατσίκα «μου έφερεις φαγητό!» «Παρακαλώ» είπε ο σκαντζόχοιρος «μπορείς να τα φας όλα!» «Γιούπι!» βέλασε η κατσίκα. Έπειτα έφαγε το κόκκινο μήλο, τα τρία καφετιά φουντούκια, το αχλάδι και τελευταίο το φύλλο. «Ζήτωωω!» φώναξε ο σκαντζόχοιρος. Ένωθε ελαφρύς σαν πούπουλο. «Σ' ευχαριστώ κατσίκα» είπε. **[Εικόνα 7η]**
9. Έπειτα άρχισε να τρέχει όσο πιο γρήγορα μπορούσε για το δέντρο όπου ήταν η φωλιά του. Χώθηκε μέσα στη μικρή φωλίτσα του, έκλεισε ευχαριστημένος τα μάτια του κι αμέσως τον πήρε ο ύπνος. **[Εικόνα 8η]**

Διασκευή ιστορίας από το βιβλίο: «Άουτς» Regnhild Scamell, 2005, Αθήνα, Εκδ. Παπαδόπουλος

Επεξεργασία κειμένου «Άουτς»

Στόχος: Κατανόηση αφηγηματικής δομής και αναπαραγωγή

Υλικό: Κείμενο από διασκευή ιστορίας «Άουτς!» Regnhild Scamell, 2005, Αθήνα, Εκδ. Παπαδόπουλος. Οκτώ εικόνες της ιστορίας προσαρμοσμένες στο διασκευασμένο κείμενο.

Ενδεικτική πορεία:

Στο σύνολο των παιδιών ή με μικρή ομάδα παιδιών

1. Αφήγηση της ιστορίας από τη νηπιαγωγό, τμηματικά με ενδιάμεσες ερωτήσεις προς τα παιδιά για εξεύρεση λύσεων.

Η νηπιαγωγός αφηγείται τις δύο πρώτες παραγράφους στα παιδιά, τοποθετώντας συγχρόνως τις δύο πρώτες εικόνες της ιστορίας στον πίνακα.

- Ζητάει από τα παιδιά να απαντήσουν στις πρώτες ερωτήσεις κατανόησης κειμένου
 - Για ποιον μιλάει η ιστορία; (ποιος είναι ο ήρωας;)
 - Πού βρισκόταν; (Σε ποιο μέρος;) (Πλαίσιο τόπου)
 - Πότε; (πλαίσιο χρόνου)
 - Τι έκανε ο ήρωας;
 - Τι έπαθε; (ποιο είναι το πρόβλημα;)
 - Πώς ένοιωσε;
- Υποβάλλει την προτελευταία ερώτηση στα παιδιά και ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν λύσεις, «πώς νομίζετε ότι έλυσε το πρόβλημα;» Ακούει τις λύσεις (προτάσεις) των παιδιών.
- Συνεχίζει με την αφήγηση της 3^{ης} παραγράφου τοποθετώντας και την 3^η εικόνα της ιστορίας λέγοντας στα παιδιά «ας διαβάσουμε τι έκανε ο σκαντζόχοιρος της ιστορίας μας».
- Ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν με ποιο τρόπο ο σκίουρος θα βοηθούσε τον σκαντζόχοιρο. Και αν τελικά κατάφερε να λύσει το πρόβλημα.
- Συνεχίζει με την αφήγηση της 4^{ης} και 5^{ης} παραγράφου της ιστορίας και τοποθετεί την 4^η εικόνα.
- Ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν με ποιο τρόπο το γουρούνι προσπάθησε να βοηθήσει τον σκαντζόχοιρο. Και αν τελικά κατάφερε να τον βοηθήσει να λύσει το πρόβλημά του.
- Ακούει τις λύσεις που δίνουν τα παιδιά και συνεχίζει την αφήγηση της ιστορίας με την 6^η και 7^η παράγραφο τοποθετώντας αντίστοιχα την 5^η και 6^η εικόνα της ιστορίας.
- Ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν και να απαντήσουν αν η κατσίκα θα μπορέσει να βοηθήσει τον σκαντζόχοιρο και με ποιο τρόπο.
- Αφηγείται τις παραγράφους 8 και 9 τοποθετώντας αντίστοιχα την 7^η και 8^η εικόνα της ιστορίας.

Σημ. Αν τα παιδιά κουραστούν, η νηπιαγωγός μπορεί να συνεχίσει την αφήγηση της ιστορίας χωρίς να ζητάει λύσεις από τα παιδιά σε όλες τις εικόνες.

2. Αναπαραγωγής της ιστορίας

- Η νηπιαγωγός αφηγείται ολοκληρωμένη την ιστορία στα παιδιά.
- Ανακατεύει τις εικόνες της ιστορίας.
- Ζητάει από κάποια παιδιά να αναπαράγουν την ιστορία τοποθετώντας κάθε φορά και τη σωστή εικόνα.

3. Αναπαγωγή ιστορίας με μικρή ομάδα παιδιών που δυσκολεύονται

- Τα παιδιά αναπαράγουν την ιστορία αφού τοποθετήσουν πρώτα τις εικόνες στη σωστή σειρά.
- Η νηπιαγωγός βοηθάει τα παιδιά χρησιμοποιώντας τις ερωτήσεις για την κατανόηση κειμένου.

Επέκταση

1. Μετατροπή ευθύ λόγου σε πλάγιο

Στόχος: Εμπλουτισμός προφορικού λόγου

Υλικό: Μέρος του κειμένου της ιστορίας. Εικόνες της ιστορίας.

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός δείχνει τις εικόνες της ιστορίας και ζητάει από τα παιδιά να συμπληρώσουν τις προτάσεις που η ίδια ξεκινάει:

Τρίτη εικόνα της ιστορίας

- Ο σκίουρος για να βοηθήσει τον σκαντζόχοιρο του είπε να..... (σταθεί και να μην κουνηθεί, να μείνει ακίνητος).
- Και εκείνος τι θα έκανε; (θα έσπρωχνε το μήλο για να φύγει).

Τέταρτη εικόνα

- Όταν ο σκαντζόχοιρος είδε το γουρούνι του είπε κλαψουρίζοντας ότι (έρχεται ο χειμώνας και δεν θα μπορέσει να χωρέσει μέσα στη φωλιά του).
- Ζήτησε από το γουρούνι(να του πει τι να κάνει).

Πέμπτη εικόνα

- Τι συμβούλεψε το γουρούνι στον σκαντζόχοιρο;.....(να κάνει μερικές τούμπες)(και να κυλιστεί στο έδαφος).
- Γιατί; (γιατί μόνο έτσι θα έφευγαν αυτά που είχε στην πλάτη του).

Έκτη εικόνα

- Αφού κυλίστηκε ο σκαντζόχοιρος κάτω, όταν σηκώθηκε ρώτησε το γουρούνι αν (έφυγαν όλα αυτά που είχε στην πλάτη του).
- Το γουρούνι του απάντησε ότι(το κόκκινο μήλο και τα τρία καφετιά φουντούκια ήταν ακόμη στην πλάτη του).
- Και ότι(είχε ακόμη και ένα πράσινο αχλάδι και ένα φύλλο).

Έβδομη εικόνα

- Όταν η κασίκα συνάντησε τον σκαντζόχοιρο τον ρώτησε αν (της έφερε φαγητό)
- Ο σκαντζόχοιρος της απάντησε ότι (μπορεί να τα φάει όλα).
- Αφού η κασίκα τα έφαγε όλα και ο σκαντζόχοιρος ένιωθε τώρα ελαφρύς σαν πούπουλο πριν φύγει για τη φωλιά του τι έκανε; (ευχαρίστησε την κασίκα).

2. Εμπλουτισμός προφορικού λόγου

Στόχος: Επίλυση προβλημάτων

Υλικό: 2^η, 3^η, 4^η, 5^η, 6^η, 7^η εικόνα της ιστορίας. Προτάσεις που εμπεριέχουν κάποιο πρόβλημα

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός δείχνει την δεύτερη εικόνα της ιστορίας στα παιδιά και ζητάει να απαντήσουν στις ερωτήσεις:

- «Ο σκαντζόχοιρος είχε ένα πρόβλημα. Ποιο ήταν το πρόβλημά του;»
 - «Πώς έλυσε ο σκαντζόχοιρος το πρόβλημά του;
- Η νηπιαγωγός:
- Τοποθετεί τις αντίστοιχες με τις απαντήσεις των παιδιών εικόνες κάτω από την αρχική εικόνα.
 - Υποβάλλει προφορικά στα παιδιά ερωτήσεις που εμπεριέχουν ένα πρόβλημα.
 - Ζητάει από τα παιδιά να προτείνουν λύσεις.
 - Ακούει τις λύσεις δύο-τριών παιδιών.
 - Ζητάει από την υπόλοιπη ομάδα να αποφασίσουν ποια κατά τη γνώμη τους θα ήταν η καλύτερη λύση για κάθε πρόβλημα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις προβλημάτων που μπορούν να τεθούν:

- Το γατάκι μου ανέβηκε πάνω σε ένα ψηλό δέντρο και δεν μπορεί να κατέβει. Πώς μπορώ να το βοηθήσω;
- Σήμερα το πρωί που πήγα να φορέσω τα παπούτσια μου το ένα ήταν σκισμένο. Τι μπορώ να κάνω;
- Το αγαπημένο μου παιχνίδι είναι πολύ ψηλά στο ράφι και δεν το φτάνω . Τι μπορώ να κάνω για να το πάρω;
- Ο αγαπημένος μου φίλος δεν θέλει να παίξει μαζί μου σήμερα. Τι μπορώ να κάνω;

Σημ. Η νηπιαγωγός μπορεί να υποβάλλει ερωτήσεις στα παιδιά ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Εμπλουτισμός της δραστηριότητας

Η Νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να αφηγηθούν στην ομάδα ένα πρόβλημα που αντιμετώπισαν τα ίδια και να πουν τον τρόπο που το έλυσαν.

3. Εμπλουτισμός λεξιλογίου

Στόχος: Χρήση επιθέτων

Υλικά: Φράσεις της ιστορίας που δηλώνουν μια ιδιότητα των αντικειμένων

Ενδεικτική πορεία:

Η νηπιαγωγός δίνει λέξεις (επίθετα) της ιστορίας που δηλώνουν μια ιδιότητα του αντικειμένου και ζητάει από τα παιδιά να σκεφτούν λέξεις που να δηλώνουν κάποια άλ-

λη ιδιότητα του αντικειμένου πχ. γέριχη μηλιά, «τι άλλο θα μπορούσε να είναι η μηλιά; (φουντωτή, νέα, μικρή, μεγάλη)

- ζουμερό μήλο
- ζεστή φωλιά
- βιαστικός σκίουρος
- κόκκινο μήλο
- καλό γουρουνάκι
- πράσινο αχλάδι
- έκπληκτη κατσίκα
- καφετιά φουντούκια
- ελαφρύ πούπουλο
- μικρή φωλιά

Σημ. Αν υπάρχει ενδιαφέρον από τα παιδιά η νηπιαγωγός μπορεί να εμπλουτίσει την δραστηριότητα χρησιμοποιώντας κάρτες με διάφορα αντικείμενα. Ζητάει από τα παιδιά να βρουν τι λογής μπορεί να είναι.

4. Ολοκλήρωση λέξεων

Στόχος: Φωνημική επίγνωση

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά την έβδομη εικόνα της ιστορίας και τους θυμίζει την κατσίκα που έφαγε όλα όσα κουβαλούσε ο σκαντζόχοιρος στην πλάτη του.

Τους αφηγείται μια αυτοσχέδια ιστορία, ζητώντας να συμπληρώνουν τις λέξεις που η κατσίκα άφησε μισές καθώς αφηγούνταν στον κτηνοτρόφο αυτά που της συνέβησαν.

- «Θυμάστε παιδιά την κατσίκα που βοήθησε τον σκαντζόχοιρο;
- Την κατσίκα αυτή τη λέγανε Μαρτίνα γιατί είχε γεννηθεί τον μήνα Μάρτιο.
- Η Μαρτίνα λοιπόν εκείνη την ημέρα που βοήθησε τον σκαντζόχοιρο άρχισε να γυρίζει στο σπίτι και ο κτηνοτρόφος που την φρόντιζε ανησύχησε πολύ.
- Μόλις επέστρεψε και είδε έτσι ανήσυχο τον κτηνοτρόφο να την περιμένει, άρχισε να του λέει όλα αυτά που της συνέβησαν καθώς επέστρεφε.
- Άρχισε λοιπόν να αφηγείται την περιπέτειά της.
- Επειδή όμως είχε φάει πολύ, ένοιωθε πολύ κουρασμένη και νύσταζε πολλές λέξεις δεν τις ολοκλήρωνε, τις έλεγε μισές. Ξεκινούσε να λέει μία λέξη, σταματούσε χασμουριόταν και έκλεινε τα μάτια της.
- Ο κτηνοτρόφος όμως που ήταν πολύ περιέργος την ξυπνούσε κάθε φορά.»

«Καθώς επέστρεφα» άρχισε να αφηγείται η Μαρτίνα

- «συνάντησα έναν σκα.....
- που έφτιαξε μια φω.....
- κάτω από μια γέριχη μη.....
- ένα ζουμερό μή..... όμως έπεσε στην πλάτη του
- και δεν χωρούσε να μπει μέσα στη φω..... του.
- Ο σκί..... που συνάντησε,
- και κουβαλούσε στις χούφτες του φου..... δεν μπόρεσε να τον βοηθήσει.
- Ούτε το γου.....
- που του είπε να κυλιστεί κάτω στο έδα.....
- Και επιπλέον κόλλησαν στην πλά..... του
- ένα αχ..... και ένα φύ.....

Και επειδή η κασίκα όταν κάποια στιγμή μισοάνοιξε τα μάτια της είδε τον κτηνοτρόφο να είναι ακόμη θυμωμένος μαζί της πρόσθεσε και λίγα ακόμη.

- Στην πλά..... του σκα..... κόλλησε και ένα άσπρο χαρ..... που το είχαν πετάξει κάποια απρόσεκτα παι..... την ώρα που σχολούσαν από το νη.....και το είχε μαζέψει ο αέ.....
- Αλλά και ένας βά.....
- που κολυμπούσε στη λί..... δεν κατάφερε να τον βοηθήσει
- όταν του είπε να κάνει μια βουτιά μέσα στο νε.....
- Ο καημένος ο σ..... που δεν ήξερε να κο..... παραλίγο να πνι.....
- Ήταν πολύ λυ..... όταν τον συνάντησα
- Και γω για να τον βοηθήσω έφαγα το μ....., τα φ....., το α....., το φ..... και τελευταίο το άσπρο χ.....

Και η Μαρτίνα που δεν άντεχε άλλο, χασμουρήθηκε για άλλη μια φορά και αποκοιμήθηκε. Ούτε που άκουσε τα δυνατά γέλια του κτηνοτρόφου, που του φάνηκε πολύ αστεία η ιστορία και ούτε που τον είδε να φεύγει, παρά μόνο ένιωσε ένα απαλό χέρι να την χαιδεύει τρυφερά στην πλάτη.

Επέκταση

1. Τα ζώα ψάχνουν τις φωλιές τους

Στόχος: Οπτική αναγνώριση λέξεων

Υλικά: Πίνακας αναφοράς με ζώα (σκαντζόχοιρος, κασίκα, σκίουρος, γουρούνι, βάτραχος). Καρτέλες μόνο με τα ονόματα των ζώων. Κάρτες με ζώα. Στεφάνια τόσα όσα είναι και τα ζώα του πίνακα αναφοράς.

Ενδεικτική πορεία

Η νηπιαγωγός τοποθετεί τον πίνακα αναφοράς σε εμφανές σημείο.

Ζητάει από τα παιδιά:

- Να αναγνωρίσουν και να ονομάσουν τα ζώα που απεικονίζονται στον πίνακα.
- Να μαντέψουν τι μπορεί να γράφει δίπλα σε κάθε ζώο και να διαβάσουν τη λέξη.
- Τοποθετεί τα στεφάνια σε διάφορα σημεία της τάξης και μέσα σε κάθε στεφάνι τοποθετεί την κάρτα ενός ζώου (από τον πίνακα αναφοράς).
- Μοιράζει σε κάποια παιδιά τις καρτέλες με τις αντίστοιχες λέξεις.

Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά: «Τα ζώα έχουν χάσει τις φωλιές τους μήπως μπορείτε να τα βοηθήσετε να τις βρουν;

- Τα παιδιά με τη βοήθεια του πίνακα αναφοράς αναγνωρίζουν ποιο ζώο γράφει η καρτέλα τους.
- Βρίσκουν το στεφάνι μέσα στο οποίο υπάρχει η κάρτα με το ζώο.
- Το κάθε παιδί ελέγχει αν βρήκε τη σωστή φωλιά ταυτίζοντας την κάρτα που βρήκε στο στεφάνι και την καρτέλα του με τον πίνακα αναφοράς.

Αν τα παιδιά εξοικειωθούν με τις λέξεις του πίνακα αναφοράς η νηπιαγωγός μπορεί να τοποθετήσει στα στεφάνια τις καρτέλες με τις λέξεις. Το κάθε παιδί κρατάει μία κάρτα με ένα ζώο και ψάχνει να βρει την καρτέλα με την λέξη που αντιστοιχεί στο ζώο.

Ιστορία 5η: «Μια ωραία μέρα στην εξοχή»

Στόχος: Παραγωγή αφήγησης μέσω οπτικού ερεθίσματος

Υλικά: Εικόνες για διευθέτηση

Ενδεικτική πορεία

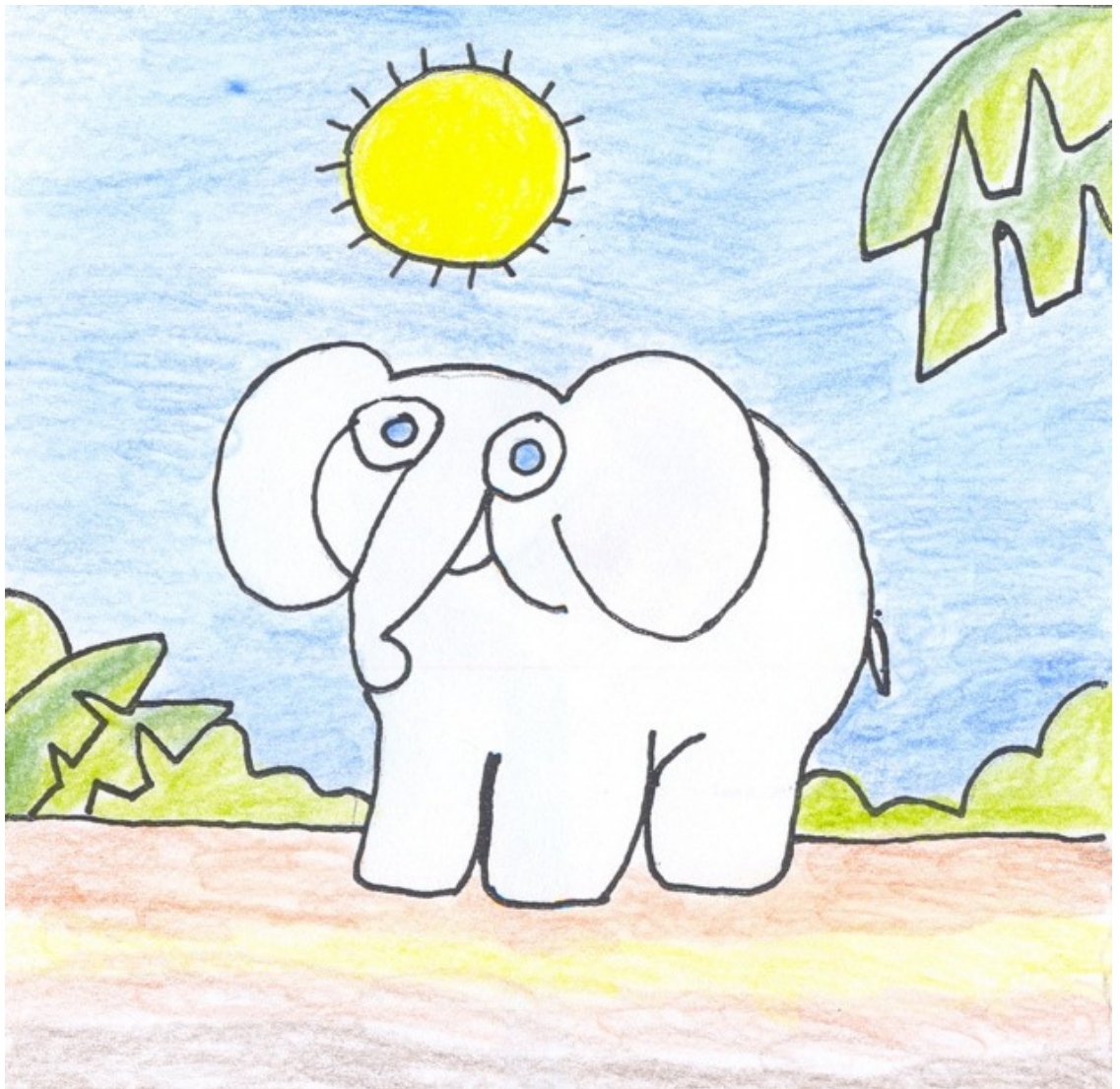
Η νηπιαγωγός:

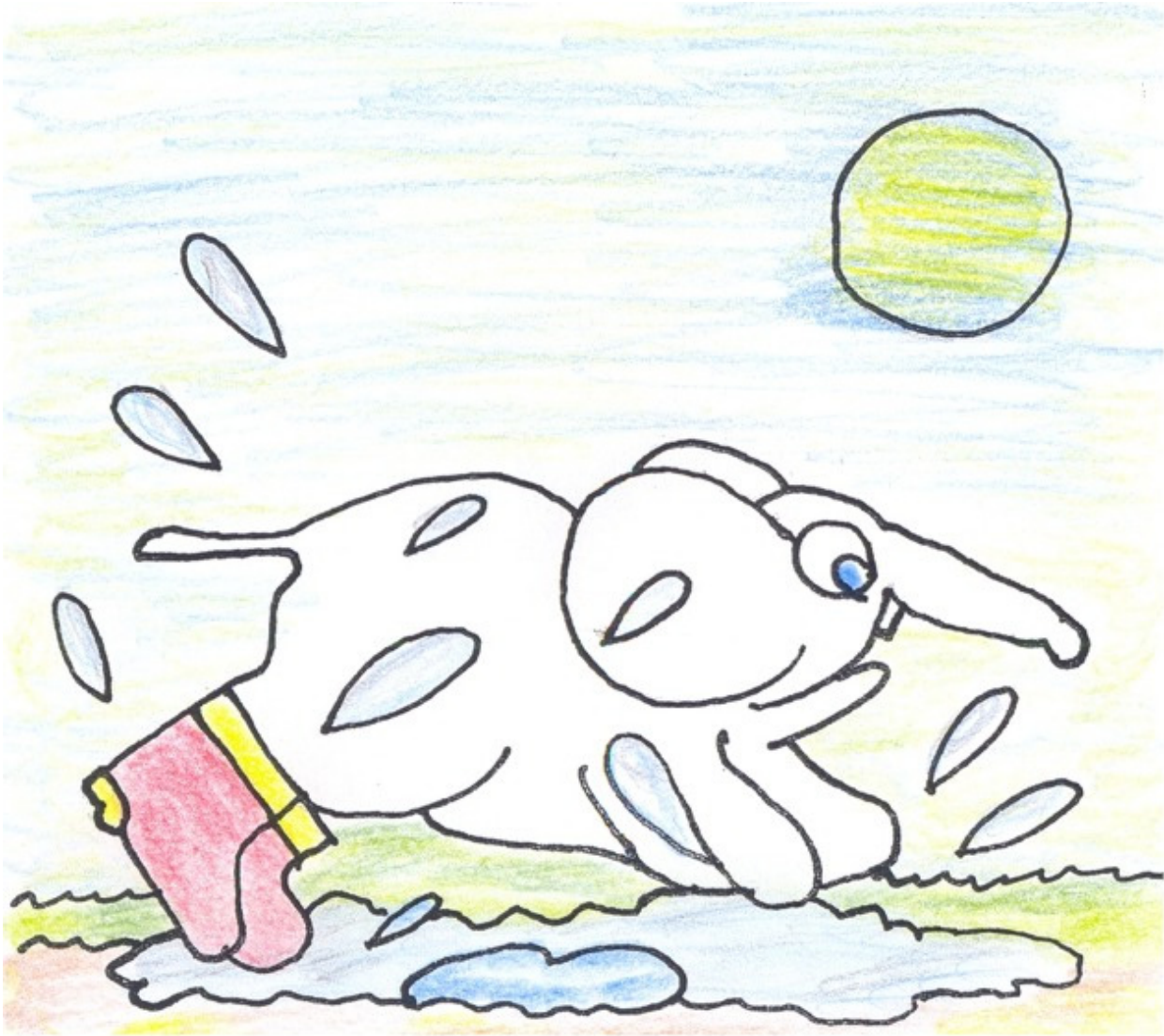
- Δίνει τις εικόνες μπερδεμένες στα παιδιά.
- Ζητάει να τις τοποθετήσουν σε μια λογική σειρά.
- Τους προτρέπει να θυμηθούν με ποια σειρά έβρισκαν τα συστατικά στις ιστορίες που είχαν διαβάσει (πρώτα αναφέρεται ο ήρωας, μετά τι θέλει να κάνει, μετά το πρόβλημα, η λύση κλπ.).
- Ζητάει από τα παιδιά να αφηγηθούν μια δική τους ιστορία.

Παράρτημα

Υλικό δραστηριοτήτων

Ιστορία 1η: Το μικρό ελεφαντάκι (εικόνες 6)

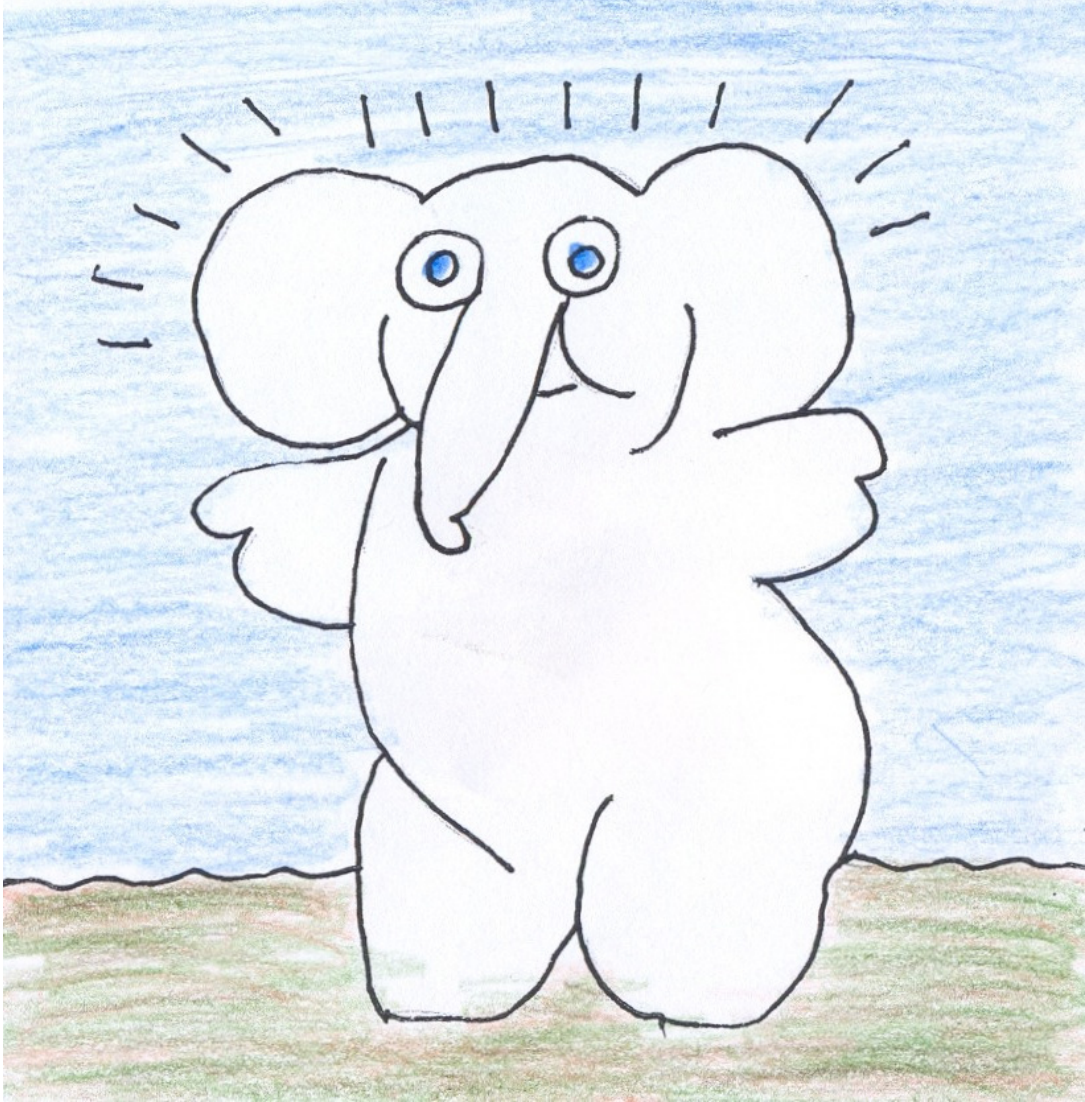

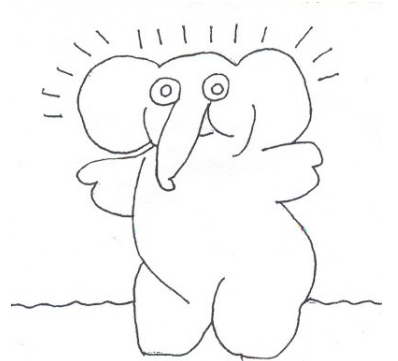
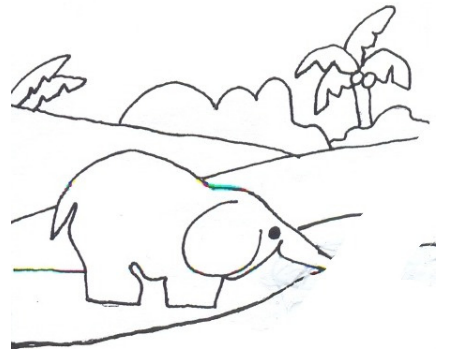
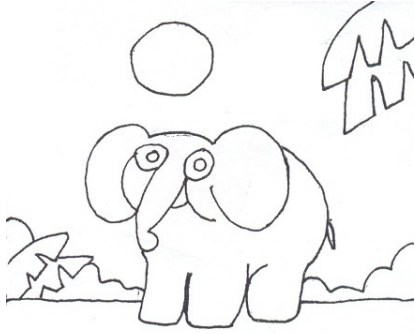

Ιστορία 2η: Ο Χάρης κάνει ποδήλατο (εικόνες 7)

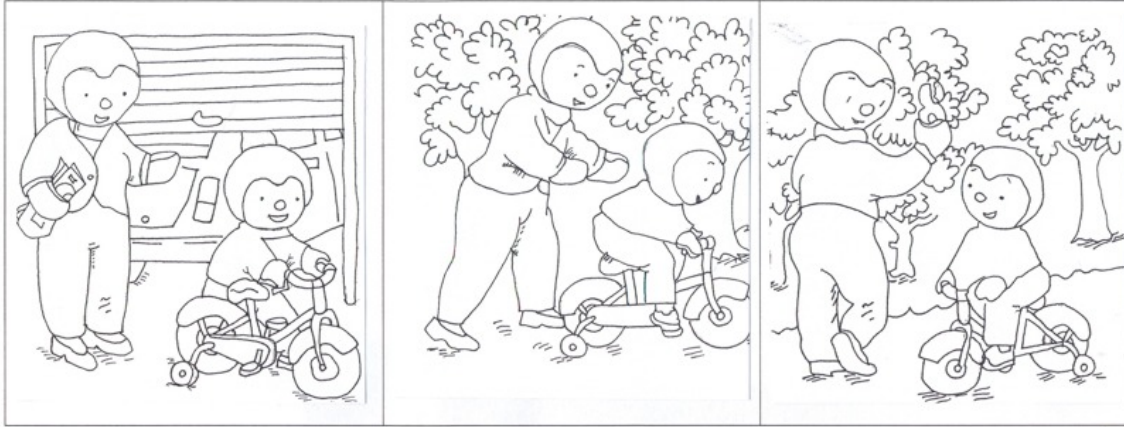

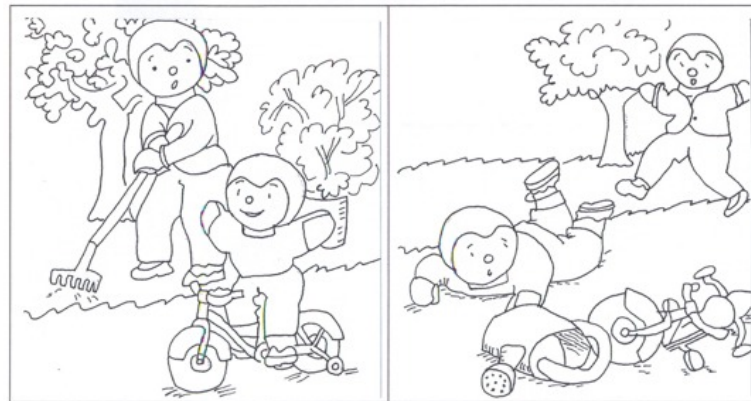

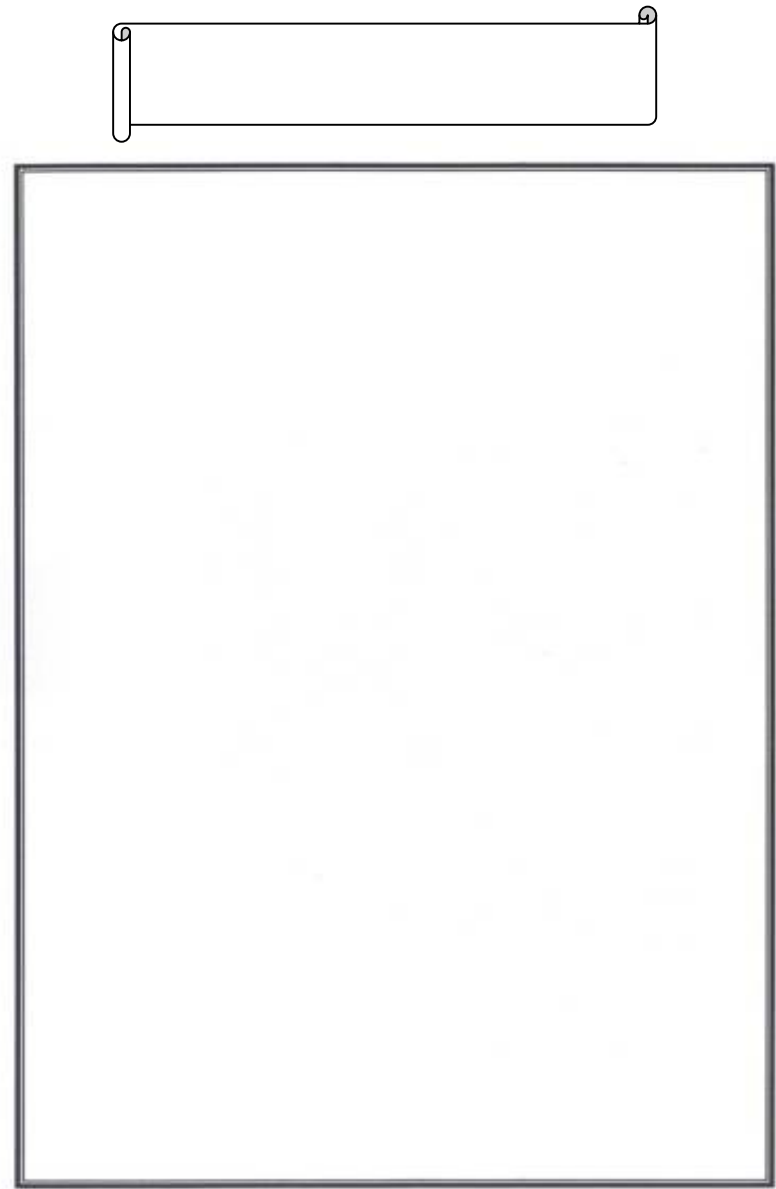
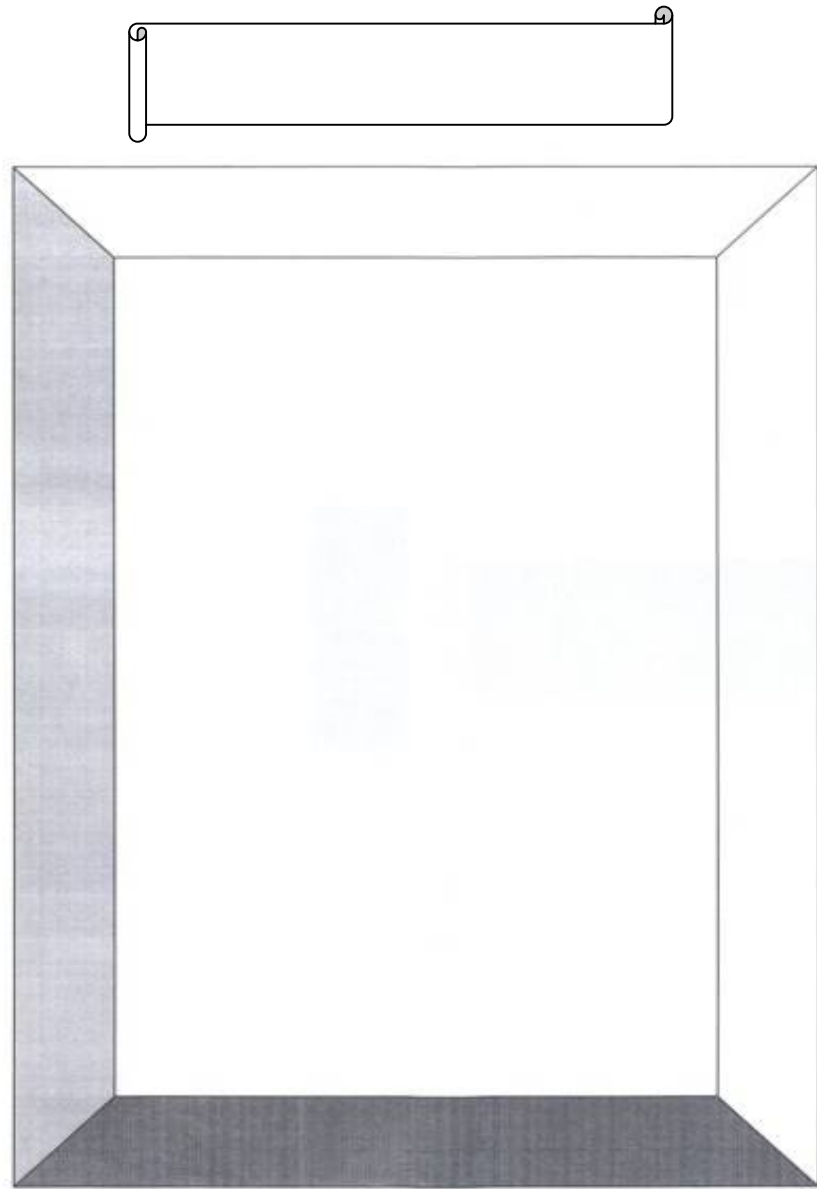

Κανόνες οδήγησης ποδηλάτου

Οδηγώ προσεκτικά

Κοιτάω πάντα μπροστά

Δεν οδηγώ πολύ γρήγορα

Δεν κάνω ποδήλατο στο δρόμο

Δεν στέκομαι όρθιος πάνω στο ποδήλατο

Κρατάω το τιμόνι με τα δυο χέρια

Κανόνες οδήγησης ποδηλάτου

Οδηγώ προσεκτικά

Κοιτάω πάντα μπροστά

Δεν οδηγώ πολύ γρήγορα

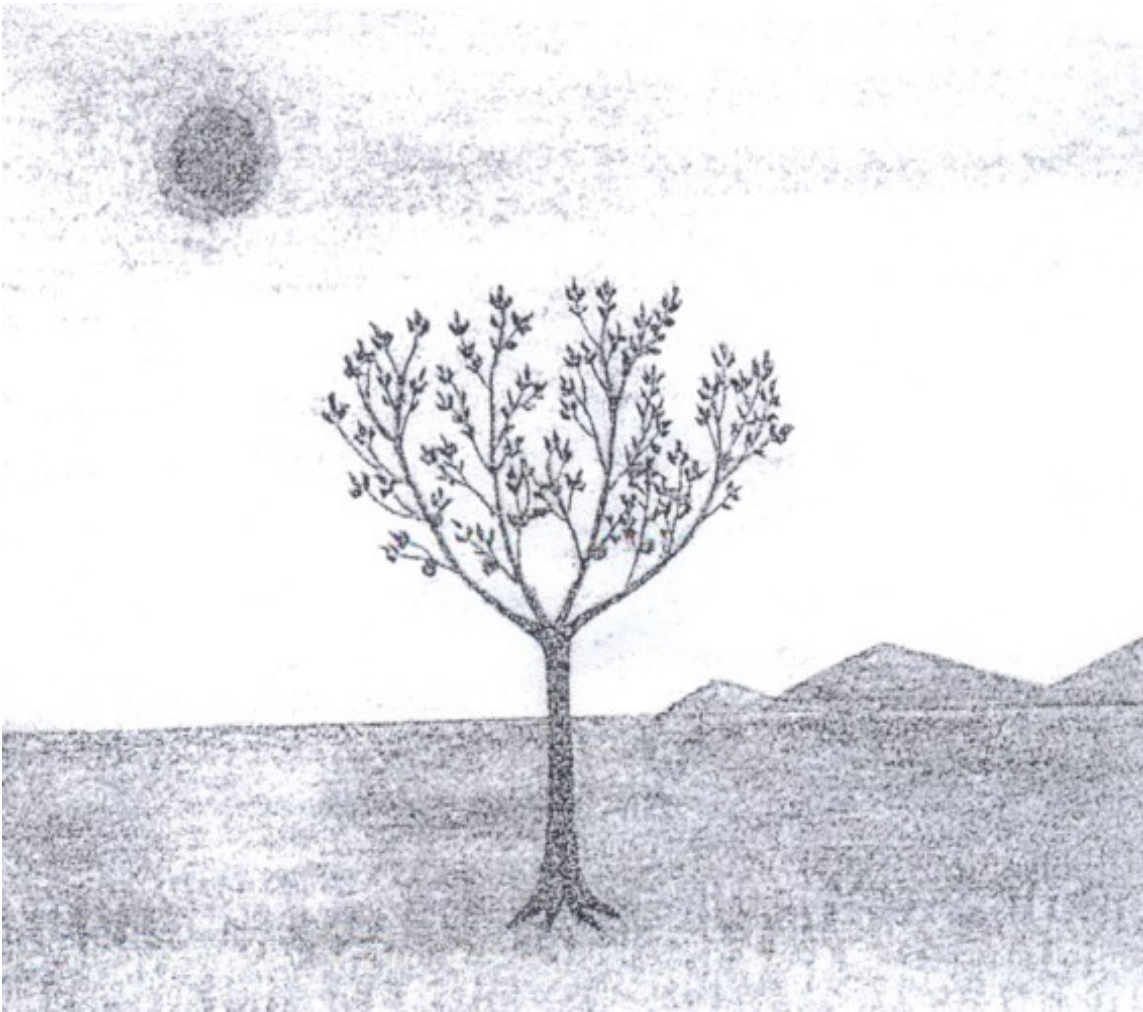
Δεν κάνω ποδήλατο στο δρόμο

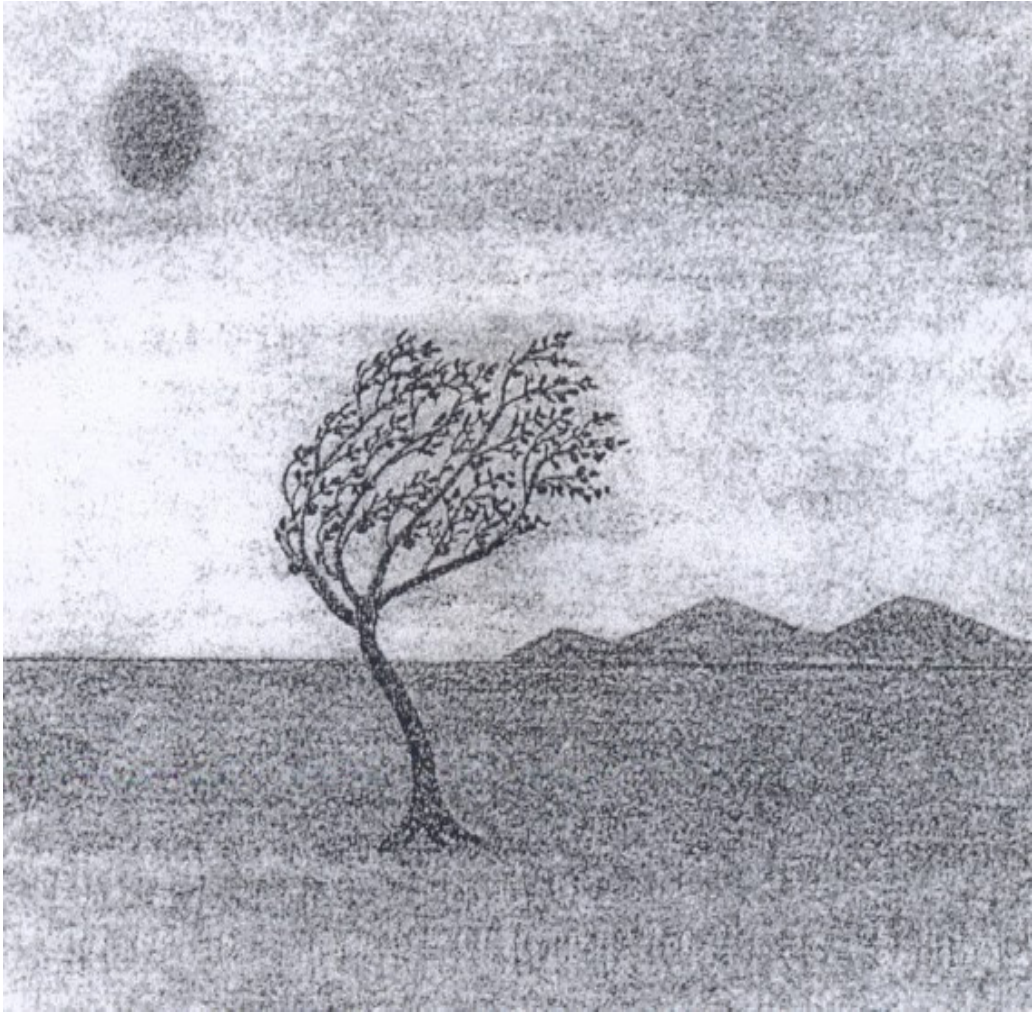
Δεν στέκομαι όρθιος πάνω στο ποδήλατο

Κρατάω το τιμόνι με τα δυο χέρια

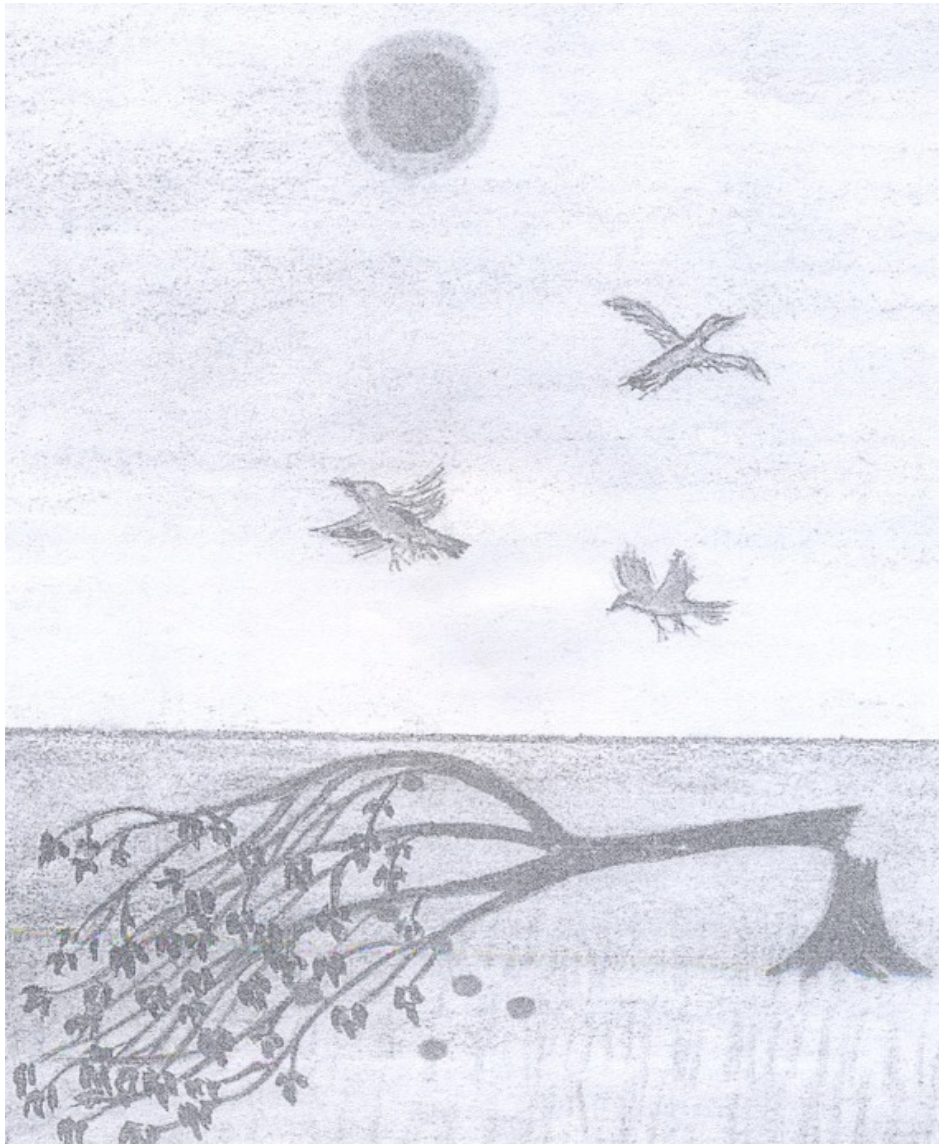

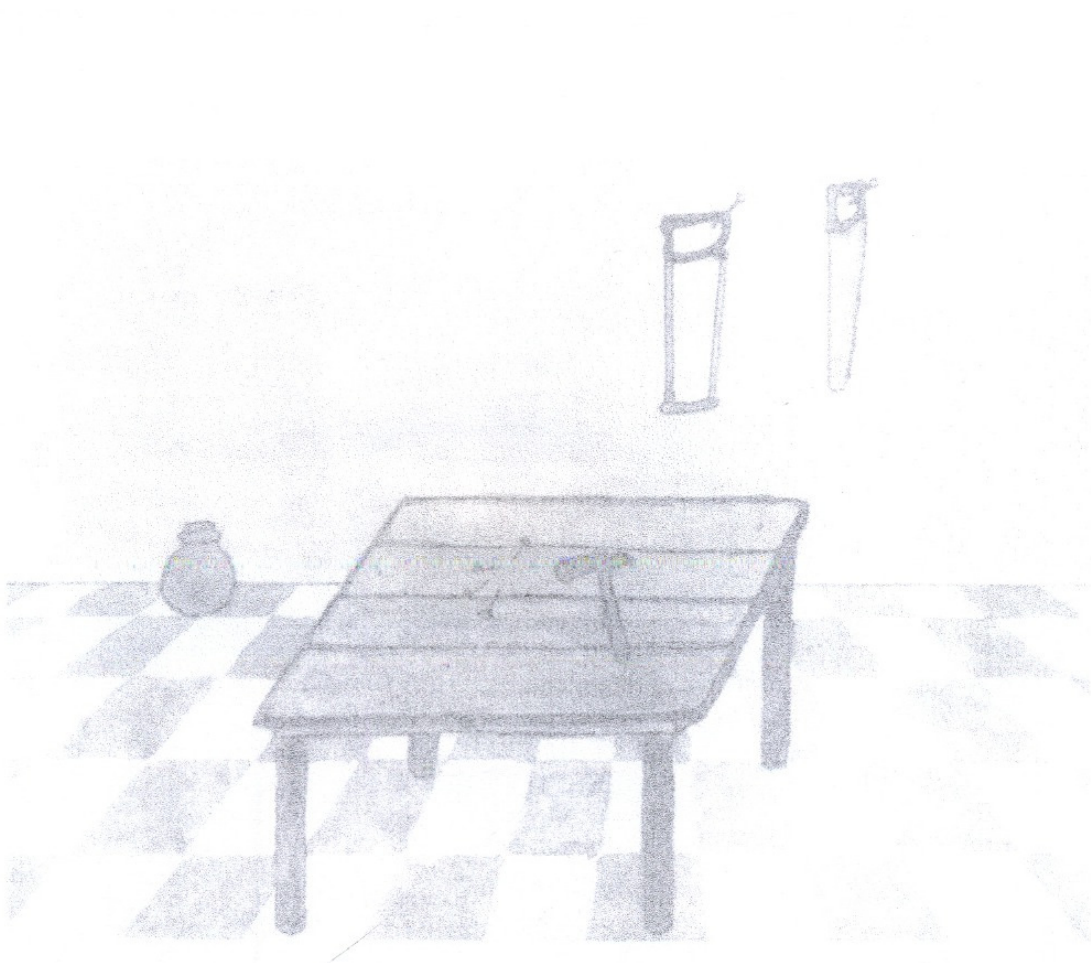
Ιστορία 3η : Το δέντρο που χόρευε με τον άνεμο

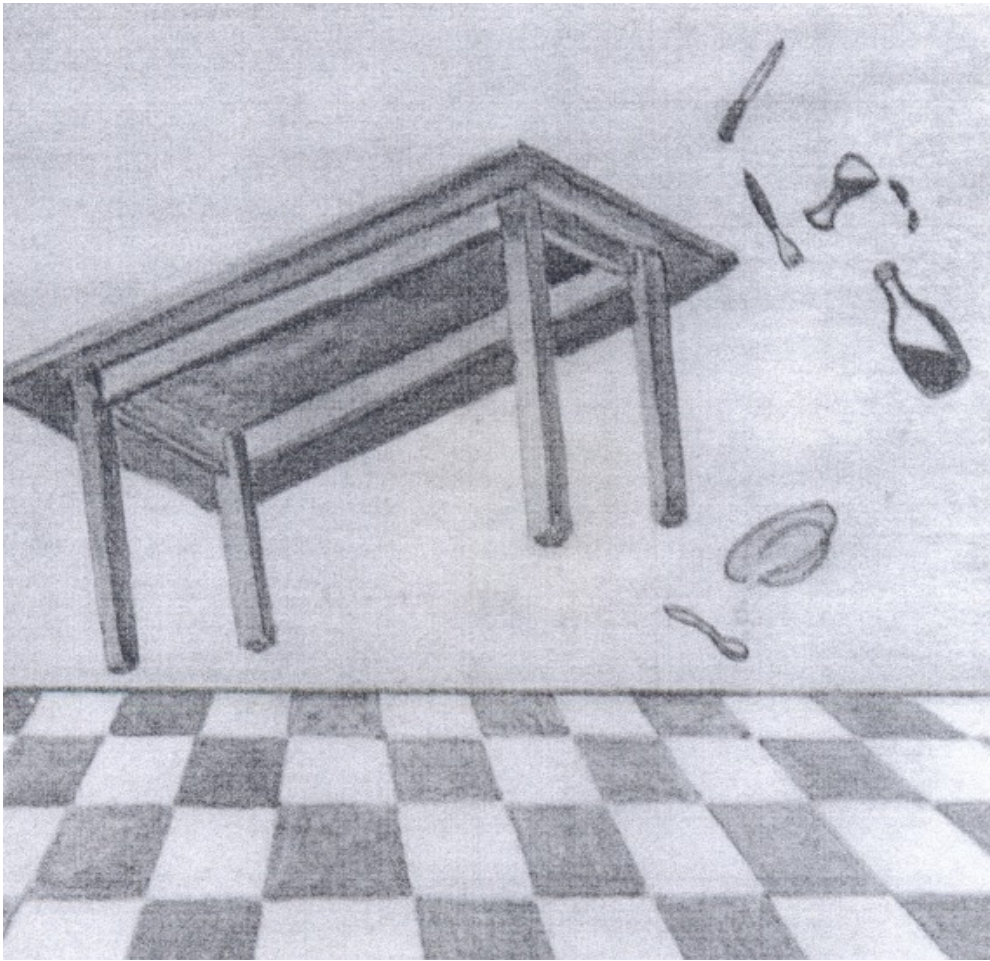

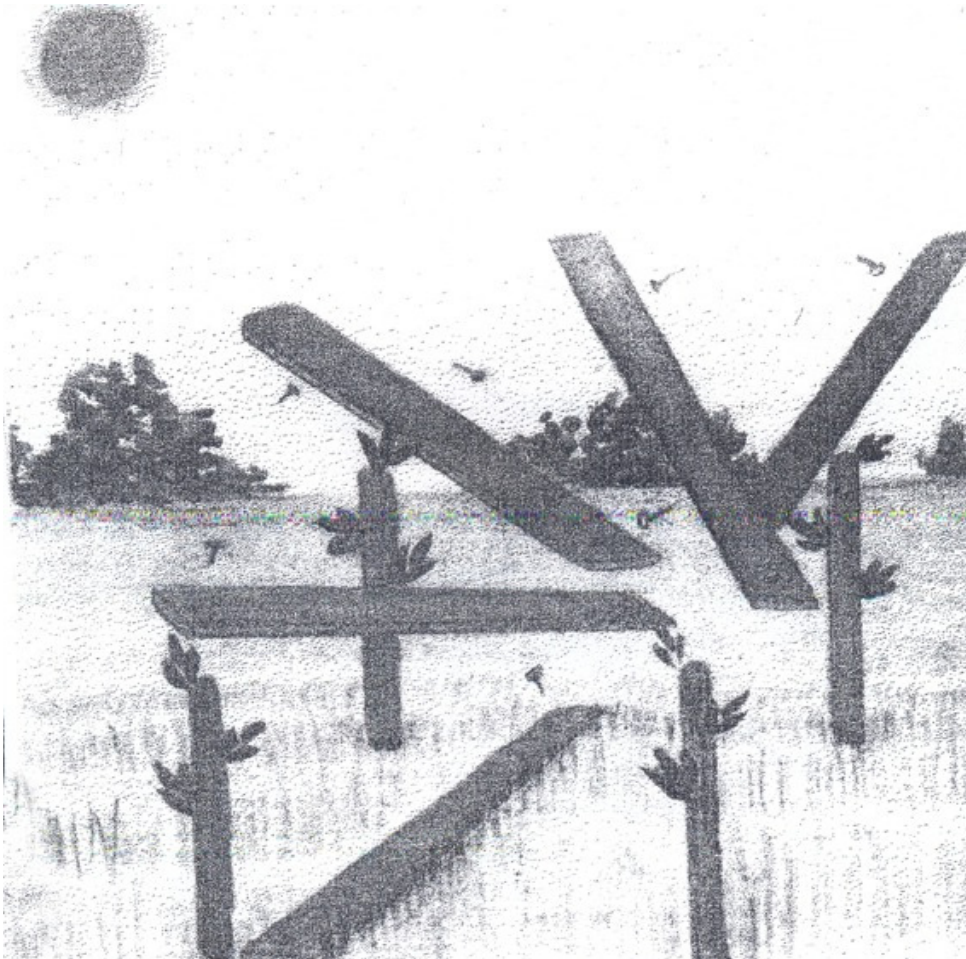

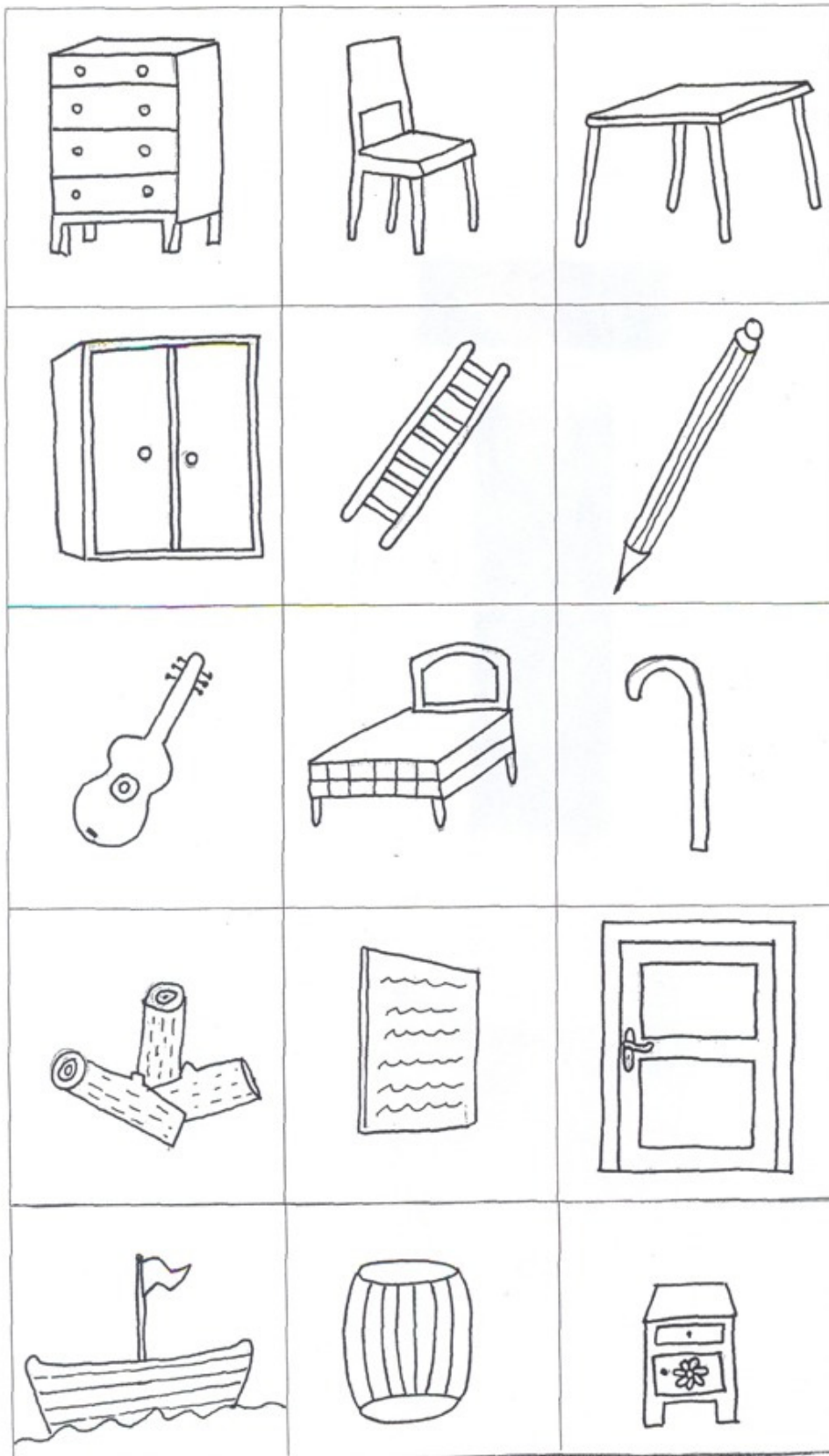

Ιστορία 4η: Άουτς

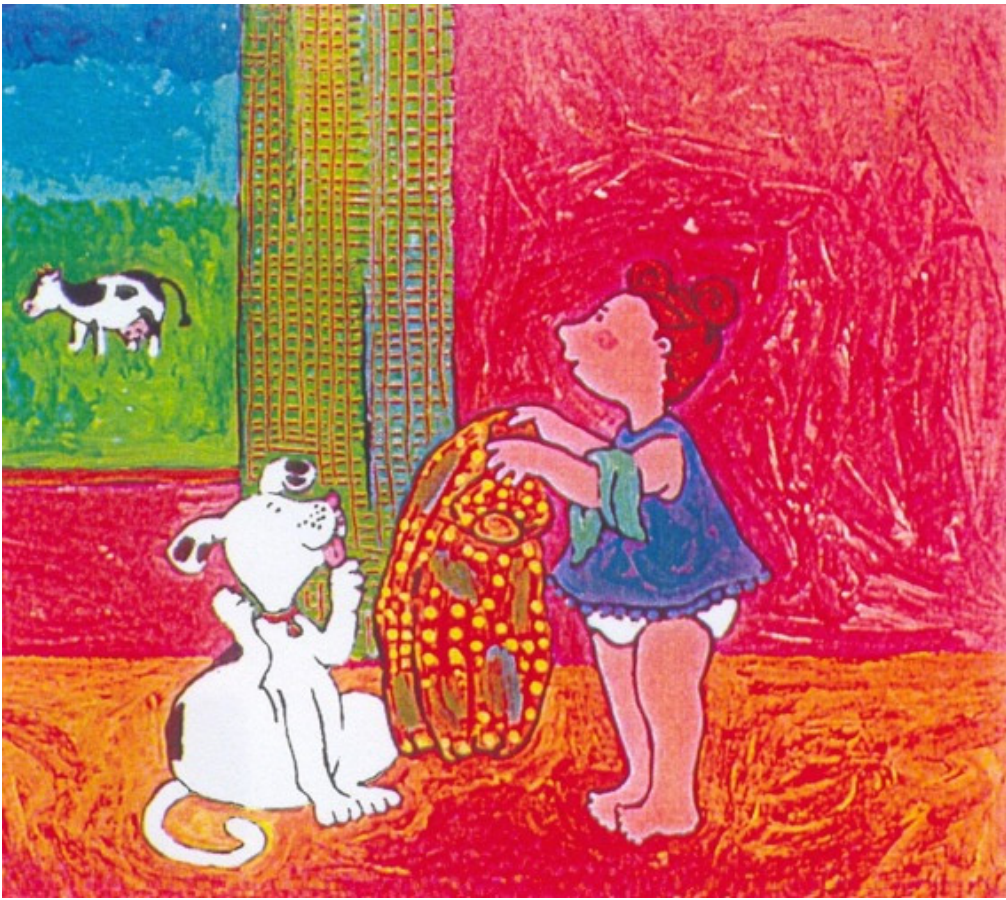

	σκαντζόχοιρος
	κατσίκια
	σκίουρος
	γουρούνι
	βάτραχος

Ιστορία 5η: Μια ωραία μέρα στην εξοχή

Βιβλιογραφία

- Dearden, R., 1983, *Theory and practice in education*, London: Routledge & Kegan Paul
- Fletcher, J.M., & Foorman, B.R., 1995, Issues in definition and measurement of learning disabilities: The need for early intervention, in Lyon G.R., (ed), *Frames of reference for the assessment of learning disabilities*, Paul H. Brookes, Baltimore
- Foorman, B., Francis, D., Beeler, T., Winkates, D., & Fletcher, J., 1997, Early intervention for children with reading problems: Study designs and preliminary findings, *Learning Disabilities: A Multidisciplinary Journal*, 8(1), 63-72
- Gomby, D.S., Lerner, M., Stevenson, C., Lewis, E., & Behrman, R., 1995, Long-term outcomes of early childhood programs: Analysis and recommendations, *The Future of Children*, 6(3), 6-24
- Johnson D., Myklebust HR., 1967, *Learning Disabilities: Educational principles and practices*, New York, Grune and Stratton
- Johnson D.W., Johnson, R.T., 1990, What is cooperative learning? In M. Brubacher, R. Payne & K. Rickett (eds.), *Perspectives on small group learning*, Oakville, Ontario, Canada: Rubicon
- Katz, L., 1998, What can we learn from Reggio Emilia? in C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman (eds.), *The hundred languages of children*, Norwood, NJ: Ablex Publ. Co.
- Lerner J., Lowenthal B., Egan R., 1998, *Preschool Children with Special Needs*, Allyn & Bacon, Boston
- Ντολιοπούλου, Ε., 2004, *Σύγχρονες Τάξεις της Προσχολικής Αγωγής*, Αθήνα: τυπωθήτω
- Roy, P.A., 1990, *Cooperative learning: Students learn together*, Richfield, MN: Patricia Roy
- Salent, S.J., 1994, *Effective mainstreaming*, New York: Macmillan
- Slavin, R.E., 1991, Synthesis of research on cooperative learning, in R.E. Slavin (ed.), *Cooperative learning and the collaborative school*, Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development
- Westby, C., Development of Narrative Language Abilities, In Wallach, G. P. & Butler, K. G. (Eds.), *Language Learning Disabilities in School Age Children*, (p.p. 105-127), Baltimore, Williams & Wilkins, 1984

- Βασιλά, Β. (2005). Εφαρμογές μαθηματικών εννοιών «δεξιά – αριστερά». Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 43, σελ. 34-39
- Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο βιβλίο νηπιαγωγού, 1990, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Γάκου, Ε., 2000, Προαναγνωστικές δραστηριότητες, Αθήνα: Καστανιώτης
- Γαροφαλάκη, Μ., 1997, Φαντασία και αυτενέργεια, Αθήνα: Ποταμός
- Γιαννικοπούλου, Α.Α., 1998, Από την ανάγνωση στην γραφή, Αθήνα: Καστανιώτης
- Γκουλντ, Π., & Σαλλιβαν, Τ., 2002, Μια τάξη νηπιαγωγείου για όλα τα παιδιά, Αθήνα: Πατάκης
- Γκούμα, Μ. (2001). Η δεξιότητα της πλευρίωσης στο νηπιαγωγείο. Στο: Σύγχρονο νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 23, σελ. 20-23
- Δημητριάδη, Α. (2002). Κινητικά παιχνίδια για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 28, σελ.48-53
- Διακάτου, Α., Μάνιος, Γ. (Υπεύθυνοι κειμένων) 1997, Υγεία και διατροφή στην προσχολική ηλικία. Οδηγός για Νηπιαγωγούς, Πανεπιστήμιο Κρήτης Τμήμα Ιατρικής, Τομέας Κοινωνικής Ιατρικής κλινική Προληπτικής Ιατρικής και Διατροφής. Υπουργείο Υγείας και πρόνοιας
- Καββαδά, Μ. (2001). Σωματική αγωγή και ρυθμική. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 23, σελ. 35-50
- Καραδήμου- Λιάτσου, Π., 2001, Σημειώσεις για το μάθημα «Εισαγωγή στην μουσικοπαιδαγωγική» Θεσσαλονίκη: Εκδ. Α.Π.Θ.
- Καρτασίδου, Λ., 2004, Μάθηση μέσω κίνησης, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Κούγιαλη, Μ., 1998, Ψυχοκινητικές δραστηριότητες για νήπια και προνήπια, Αθήνα: Καστανιώτης
- Κουτσούκη, Δ., Χαρίτου, Σ. (2000). Προσαρμοσμένη κινητική αγωγή. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 17, σελ. 17 -19
- Κυνηγού – Φλάμπουρα, Μ., 1979, Κύκλοι γραμμές και ζευγάρια, Αθήνα: Εκδοτική Ερμής Ε.Π.Ε.
- Λιβανίου, Ε., 2004, Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη, Αθήνα: Κέδρος
- Μπουρνέλη, Π.(1999). Διδακτικοί στόχοι της ψυχοκινητικής αγωγής. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 10, σελ. 198-203
- Ρήγα, Β., 2001, Η σωματική έκφραση στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο, Αθήνα: Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός
- Σακελλαρίδη, Γ., 1994, Όταν το τραγούδι συναντά το παιχνίδι, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Τζώρτζη, Α. (1999). Ψυχοκινητική αγωγή και Νηπιαγωγείο. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 9, σελ. 134-137
- Τζώρτζη, Α. (1999). Ψυχοκινητική αγωγή και Νηπιαγωγείο. Στο: Σύγχρονο Νηπιαγωγείο. Αθήνα. Τ. 10, σελ. 192-196.
- Τσαντάκη – Ζωγράφου, Μ., (επιμέλεια), 2003, Νηπιαγωγείο γλώσσα σχέδια εργασίας Αθήνα
- Τσαπακίδου, Α., 1997, Κινητικές δεξιότητες, Θεσσαλονίκη: University Studio Press

- Τζεκάκη, Μ., (1998), Μαθηματικές Δραστηριότητες για την Προσχολική Ηλικία, Αθήνα: Gutenberg
- Τσιλιμένη, Τ., (Επιμέλεια), «56 δραστηριότητες και παιχνίδια για την ανάγνωση και τη γραφή στο νηπιαγωγείο», Θεσσαλονίκη: Μορφωτική Εστία Καλαμαριάς Μαρκόπουλος Γ.
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο Προγράμματα σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων , 2002, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οδηγός Νηπιαγωγού, 2006, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Φιλιππάκη, Μ., , 80 Παιχνιδοτράγουδα,: Λευκό Αερόστατο
- Χιόνης, Α., 1998, «Τρία μαγικά παραμύθια», Αθήνα: Πατάκη
- Χορτιάτη, Θ., 2000, Ανθολογία παιδικής ποίησης, Αθήνα: Νέα Σύνορα
- Koehnen, M. (1998). Ganzheitliche Sprachfoerderung im Zirkus Riesengross. In: Verlag modernes lernen. Dortmund. Heft H3
- Rieu, C., Frey – Keroudan, M., 1979, Από την κίνηση στη γραφή, Αθήνα, Καστούμη
- «Το άσπρο ελεφαντάκι», 1986, Θεσσαλονίκη-Αθήνα: Αστέρης Δεληθανάσης
- «Ο τσάρλι κάνει ποδήλατο», Εκδ. Modern Times
- Zimmer, R., 2000, Handbuch der Psychomotorik, Basel: Herder Freiburg
- De Meur, A., Staes, L., 1990, Ψυχοκινητική αγωγή και επανεκπαίδευση, Αθήνα: Δίπτυ-
χο
- Scamell, Regnhild, 2005, «Άουτς», Αθήνα: Παπαδόπουλος
- Lecto Foto (Καρτέλες ρημάτων) Akros